

Uvodnik

Jurij Paljk

Svežina Assisija

Papež Benedikt XVI. je letos že petindvajsetič v mestu sv. Frančiška, v Assisiju, zbral predstavnike vseh ver, da bi skupno pozvali ves svet k miru, in tako nadaljuje z zamislijo pokojnega velikega poljskega papeža Janeza Pavla II. Le-ta si je namreč zamislil srečanje predstavnikov vseh verstev sveta, ki v Assisiju skupaj zmolijo k enemu in istemu Bogu za mir. Za razliko od dosedanjih srečanj letos skupne molitve ni bilo, bil pa je zato skupen čas za razmislek, osebno molitev v tišini, kar je v današnjem svetu več kot zgovorno. Papež Benedikt XVI. je v Assisi letos prvič povabil tudi predstavnike tistih, ki ne verjamejo v Boga, a si prizadevajo za mir in so iskalki resnice. V Assisi so tako prišli tudi neverujoči izobraženci kot filozofinja Julia Kristeva, misleca Remo Bodei, Guillermo Hurtado ter ekonomist Walter Baier, ameriški rabin David Rosen pa je namen srečanja lepo izrazil z besedami: "Mir, mir vsem daljnim in bližnjim ljudem!"

Papež Benedikt XVI. je v svojem nagovoru v baziliki Santa Maria degli Angeli v Assisiju najprej poudaril "zastrašujoče obraze nasilja in sporov v današnjem svetu", ki "po 25 letih še vedno zadajajo rane našemu svetu", kot je tudi izrecno obsodil zlorabo vsake vere, vsake religije za izvajanje in kasnejše opravičevanje vsakršnega nasilja. Brez dlake na jeziku je sveti oče priznal, da smo tudi kristjani v preteklosti rabili nasilje v imenu krščanstva, in poudaril, da se danes kristjani tega "zardeli v obraz sramujemo, ker je danes vsakomur jasno, da se je vera zlorabljala, saj je nasilje v nasprotju s krščansko vero".

Opozoril je tudi na nasilje, ki ga povzročajo odsotnost Boga, kajti "ne Bogu" je v preteklosti že povzročil ogromno gorja. Sveti oče je citiral ateistične totalitarizme 20. stoletja in kot zgled odsotnosti Boga navedel koncentracijska taborišča. Danes pa vidi odsotnost Boga "v čaščenju Mamona, boga denarja, čaščenju imetja in moči, kar se pokaže za sovražno veri, in zato človek ne velja več kot oseba, ampak je pred tem samo osebna korist!"

"Ko se pa človek nameni k Bogu, se poda na pot miru. Prav zato nenehno pozivam k dialogu in očiščenju. Zanikanje Boga pa človeka pokvari, mu odvzame občutek za mero in ga vodi v nasilje", je poudaril sveti oče in nadaljeval: "Poleg vere in tistih, ki so proti veri, pa obstaja svet vse bolj številnih, svet agnosticizma, se pravi vseh tistih ljudi, ki jim ni bila dana milost vere, a vseeno iščejo resnico, se zavzemajo za mir, iščejo Boga.

"Ti ljudje trpijo", je poudaril sveti oče, "a hodijo proti Bogu s svojim vztrajanjem v iskanju resnice".

Agnostiki po mnenju svetega očeta namreč bojevitim ateistom jemljejo "ponarejeno resnico, s katero hočejo le-ti v današnjem svetu vedeti, da Boga ni".

Namesto da bi se vdajali polemikam, se agnostiki raje podajajo na pot iskanja resnice, ne nazadnje Boga samega.

In tu je papež povedal pomembne besede: "Dejstvo, da agnostiki ne najdejo Boga, je krivda tudi nas kristjanov, ki imamo izkrivljeno podobo Boga!"

Papež Benedikt XVI. je torej v Assisiju brez ovinkarjenja povedal, da bi bilo v svetu manj ljudi, ki ne morejo najti Boga in zato verjeti vanj, če bi bili mi kristjani boljši in bolj vzorni pričevalci Kristusa s svojim zgledom in krščanskim življenjem.

Foto DPD

Klepetalnica Goriškega loka

Mladi se za manjšino zanimajo!

Kaj si mladi mislijo o SSO-ju in SKGZ-ju? Ali ju sploh poznajo? Na ta in druga vprašanja so odgovarjali mladi pod petindvajsetim letom starosti, študentje različnih fakultet na univerzi v Trstu in Vidmu. Klepetalnica Goriškega loka, ki je potekala v petek, 28. oktobra, v domu Andreja Budala v Štandrežu, je povezoval Albert Vončina. Svoje mnenje in ideje pa so številni in pretežno mladi publiko posredovali Simon Peter Leban, Peter Bajt, Aljoša Jarc, Simon Koren in David Sanzin.

Na vprašanje, kaj sploh sta krovni organizaciji, so odgovorili vsi gostje. Odgovori so bili deloma različni, deloma pa precej podobni. Najbolj sta izstopala dva odgovora. Peter Bajt, ki je sicer aktiven v zamejskem okolju predvsem na športnem področju, za krovni organizaciji sicer ve; ve, da opravljata pomembno vlogo na našem ozemlju, a ju ne pozna dobro. Povedal je tudi, da je najbrž velika večina mladih na istem. Vejo za njun obstoj, a le manjša skupina pozna podrobneje njuno delovanje. Zanimiv je bil tudi odgovor Simona Korena, ki ju je primerjal z nekakšnim sindikatom, saj predstavljata svoje člane in jim nudita določene storitve. Simon Peter Leban je povedal, da sta

predsednika obeh organizacij, Štoka in Pavšič, v javnosti vidna, a mladi mogoče ne vejo, da so včlanjeni v eno od dveh ali obe. Velika večina mladih zamejcev je namreč v kakšnem športnem ali kulturnem društvu, torej so prisotni v zamejskem vsakdanu. Simon Peter vidi

prihodnost v združitvi političnih sil, kar bi Slovencem lahko dalo vplivnejšo politično moč. Simon Koren je na to odgovoril, da je tudi sam verjel v politično združevanje, a je spremenil svoje mnenje. Aljoša Jarc delitve med mladimi ne občuti, saj med njimi vlada pozitivno vzdušje. Pogovor se je nadaljeval z mislijo, da sta krovni

organizaciji zelo oddaljeni od mladih. David Sanzin misli, da je tu predvsem problem dostopnosti, saj v obeh organizacijah ni videl veliko mladih obrazov. Če za mlade ni dostopa, tudi ni interesa za takšno organizacijo. Generacijska izmenjava bi lahko pripomogla k večjemu sodelovanju.

Iz pogovora je bilo razbrati tudi, da bi se morali cilji obeh krovnih organizacij spremeniti, saj delujeta po smernicah, ki so nastale pred dvajsetimi leti, v tem času pa se je veliko stvari

spremenilo. Mladi tudi konflikto, ki so nekoč bili med nami, ne občutijo v tolikšni meri, zato imajo možnost, da gledajo naprej in se ne ozirajo za preteklostjo. Najmlajša generacija sicer lahko nudi ideje in pove, kaj bi želela imeti, a krmilo bi morala sedaj prevzeti generacija trideset- in štiridesetletnikov, ki ima za sabo več izkušenj kot dvajsetletniki.

Dober obisk večera, pretežno mladih, je dokaz, da mlade zamejstvo in

njegova usoda še vedno zanimata. Izbor gostov je skušal biti čim bolj raznolik, vseeno pa smo med njimi pogrešali kakšno predstavnico nežnega spola, kakšnega študenta, ki se je odločil za študij v Sloveniji, in mogoče kakšnega mladega, ki se ni odločil, da bo študiral naprej.

Slavica Radinja

Pogovor

Pesnik Marko Kravos je v pogovoru spregovoril o svojih poetičnih, literarnih in družbenih izkušnjah

3

Pogovor

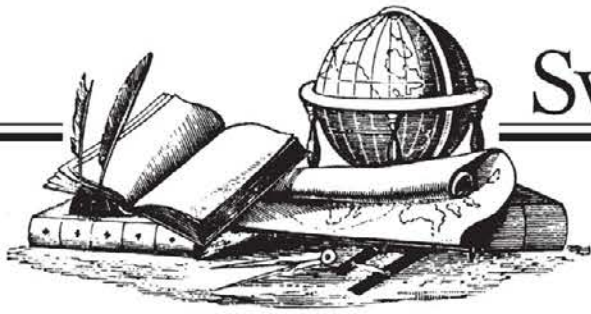

Novi vodja slovenskega deželnege zavoda za poklicno izobraževanje je Ad formandum Massimiliano Iacono

3

Poziv Slovenske skupnosti na nedeljske primarne volitve

SSK poziva člane in somišljenike, naj se udeležijo primarnih volitev leve sredine, ki bodo v nedeljo, 6. novembra, v Gorici. Potekale bodo od 8. do 20. ure v prostorih UGG v ul. Rismondo. Volilno pravico imajo vsi goriški občani, ki so dopolnili 16. leto starosti in dajo prispevek 1 evro. Na primarnih volitvah bo leva sredina izbrala kandidata, ki se bo potegoval za župansko mesto na občinskih volitvah prihodnje pomlad.

V nedeljo primarne volitve v Gorici

Giuseppe Cingolani, kandidat, ki ga podpira SSK

V nedeljo, 6. novembra, bodo v Gorici potekale primarne volitve leve sredine, na kateri bo izbran kandidat, ki se bo potegoval za mesto župana na občinskih volitvah spomladi 2012. Primarne volitve bodo v prostorih UGG, v ulici Rismondo, od 8. do 20. ure. Volilno pravico imajo vsi, ki imajo stalno bivališče v Gorici in so dopolnili 16. leto starosti.

Giuseppe Cingolani je kandidat, ki ga podpirata Slovenska skupnost in Demokratska stranka. V volilni kampanji za primarne volitve se je Cingolani srečal tudi z goriško občinsko sekcijo SSK. V pogovoru s predstavniki občinske sekcije je Cingolani orisal svojo politično pot, triletno delo kot občinski tajnik Demokratske stranke in svoj program za prenovu Gorice kot pokrajinskega glavnega mesta. Ponovno gre vrtniti besedo občanom, ki morajo biti soudeleženi pri upravljanju ter primerno osveščeni. Gorica mora stopiti na pot novih, okolju prijaznih tehnologij, ovrednotiti mora turistične in naravne znamenitosti, na novo premisliti gospodarsko in industrijsko mrežo ter ojačiti vse strukture, ki so soudeležene pri vzgoji in izobra-

vanju. Pri tem imajo odločilno vlogo različne jezikovne in narodne kulture, ki sestavljajo tkivo mesta in so sestavni del njegove identitete. Goriški predstavniki SSK so Cingolaniju predstavili svoje poglede na potrebe mesta

slušalcev so Cingolanija javno podprli tudi v petek na goriškem Korzu. Podpore so mu javno dali odbor civilne družbe, deželna tajnica DS Debora Serracchiani, poslanec Alessandro Maran, pokrajinska tajnika SSK in DS, Ju-

in poudarili, da morajo biti programi konkretni, saj to resnično pritegne zanimanje ljudi. Med srečanjem je bil tudi govor o izvajanju zaščitne zakonodaje, ki mora vključevati celotno občinsko ozemlje. Odnosi s sosednjimi občinami pa morajo zadobiti novega zagona in priti do konkretnih rezultatov, ki bodo vidni in koristni za vse. Ob prisotnosti številnih po-

lijan Čavdek in Omar Greco, ter pokrajinski koordinatorski slovenske komponente DS Aleš Waltrisch.

V ponedeljek, 31. oktobra, se je kandidat Cingolani predstavil tudi v Štandreu, kjer so se pogovarjali o perečih problemih, ki zadevajo to področje; v ospredju so bile problematike, povezane z industrijskimi in logističnimi infrastrukturami.

Vprašanje bazovskega naravoslovno-didaktičnega centra

Odgovor Violina je nesprejemljiv!

Deželni odbornik za kmetijstvo je na vprašanja glede prihodnosti naravoslovno-didaktičnega centra v Bazovici odgovoril popolnoma nesprejemljivo, saj se je skrbno izognil bistva problema in dejansko potrdil, da se z novembrom začne daljše obdobje negotovosti in nedorečenosti. Violinov odgovor sploh ne upošteva enotnega poziva vseh politično-upravnih institucij na Tržaškem, ki so ga na predsed-

nika Tonda naslovili občinski in pokrajinski ter deželni svetniki vseh strank leve in desne sredine. Zahteva je jasna: zajamčiti neokrnjeno delovanje bazovskega naravoslovno-didaktičnega središča, ki se je v vseh letih plodnega delovanja globoko zasiajal v zavest ljudi, šolskih ustanov in samih krajevnih uprav. Od tu soglasen nastop vseh politično-upravnih dejavnikov na Tržaškem, ki je vse prej kot navaden. Od tu tudi zaveza vseh

deželnih svetnikov, ki smo bili izvoljeni v tržaškem volilnem krogu, da ne sprejmemo prezirljivega odgovora odbornika Claudia Violina in nadaljujemo prizadevanja, da se s 1. novembrom ne zapiše beseda konec pomembni javni ustanovi na Krasu, v katero je bilo ob delu in navdušenju nameščencev ne nazadnje vložena kar nekaj javnega denarja.

Igor Gabrovec,
deželni svetnik SSK

Povejmo na glas

Odpuščanje delavcev pomeni konec srečne dobe

Pismo italijanske vlade Bruslju, ki je zahtevalo jasne varčevalne ukrepe, je do konca razgalilo namene velikega kapitala, kategega predstavnik je tudi predsednik Berlusconi. Kot trdi določena skupina izvedencev, živimo v času napadalnega kapitalizma, ki mrzlično povečuje svoje dobičke, s podporo politike posega v svet z vojaškimi operacijami, navznoter pa izčrpa družbo s poglabljanjem prepada med bogatimi in tistimi, ki to niso in med katerimi je vse več revnih. Napadalni kapitalizem seveda dosledno in brez kakršne koli občutka sramu podpira bogati sloj, ki postaja v razvitem svetu do tolikšne mere zaščiten, da večja zaščita verjetno sploh ne obstaja. Zato ni presenetljivo, da namerava sedanja italijanska vlada med drugim varčevati tako, da bo uvedla dosti "lažje" odpuščanje delavcev in uslužbencev, da bi na ta način podjetja v krizi lahko premoščala svoje ekonomske težave. Tovrstno odpuščanje se posebej meri na delovne pogodbe za nedoločen čas, kar pomeni, da se bo število stalnih mest oziroma služb zagotovo hitro in brez obzira zmanjševalo. Za tistega, ki ve, kaj je veliki kapital in kaj je predsednik vlade, navedena namera nikakor ni presenetljiva, presenetljiva sta predrznost in cinizem, s katerim rimska vlada prihaja v javnost, verjetno zaradi prepričanja, da je prišel čas, ko je mogoče odkrito objavljati do skrajne skrajnosti sporne in nepopisno škodljive namere. Te pomenijo odkrito vojno napoved vsem, ki niso bogati in bo-

do morali plačati tako rekoč celotno ceno za sedanjo krizo. Pomenijo vojno napoved srednjemu sloju, ki je v velikanski večini in že itak pospešeno izgublja ekonomsko tla pod nogami. Vojno napoved srednjemu sloju, znotraj katerega bo vse več tistih, ki se bližajo območju pomanjkanja ali celo revščine, da ne govorimo o že sedaj brezposelnih, o upokojenih z grozljivo nizkimi pokojninami ter še posebej o mladih, saj se veliki kapital ne zamisli niti ob njihovem položaju. Preprosto pusti, da mladi brez prave prihodnosti nemočno razmišljajo o tem, kdo jih je tako kruto opeharil. Če bo veliki kapital še naprej nemoteno korakal in rušil vse pred seboj brez poslušanja za ljudi, brez poslušanja za socialno državo in toliko bolj brez najmanjšega poslušanja za temeljno družbeno pravičnost, brez katere družba pravzaprav ni več družba, ampak prostor brez vsakršnih pravil znosnega sožitja, bomo lahko zares in v kratkem ugotovili, da se poslavljamo od srečne dobe, v kateri smo desetletja živeli. Družba brez pravil in skrbi za prav vse ljudi slej ko prej postane prostor, v katerem vlada pravica finančno močnejšega, kar vodi v neusmiljen boj za vsakdanji kruh, vse večjo vsesplošno mržnjo in v socialne izbruhe oziroma nemire. V tem trenutku bi zato svoj glas morali dvigniti vsi, ki v družbi kaj pomenijo, saj gledamo v oči dobesedno alarmnemu stanju, katerega stopnjevanje je nemara še mogoče zaustaviti.

Janez Povše

Dan pred praznikom Vseh svetih je delegacija Sveta slovenskih organizacij, ki jo je vodil predsednik dr. Drago Štoka, položila vence na grobove Jožeta Peterlina na Opčinah, Lojzeta Bratuža in Ljubke Šorli v Gorici (na fotografiji: predsednik goriške sekcije SSO Walter Bandelj med pogovorom) ter v Trčmunu na grob Ivana Trinka Zamejskega.

Ob dnevu spomina

Minister dr. Boštjan Žekš je položil vence

Minister dr. Boštjan Žekš je v četrtek, 27. oktobra 2011, v Italiji ob dnevu spomina na mrtve položil vence. Minister je sprva položil venec na grobnici borcev na vojaškem pokopališču, nato na grobu bazovskih žrtv pri Sv. Ani ter pri Škednju na spomeniku padlim borcem. V popoldanskih urah se je minister udeležil še spominke slovesnosti v Rižarni v Trstu.

Na slovesnosti v Rižarni so se zbrale številne delegacije, ki so ob obeležjih na Tržaškem ves dan polagale vence. Osrednja slovesnost je potekala pred obeležjem na ploščadi, kjer je nekdanj stal krematorij, zbranim pa je spregovoril minister za Slovence v zamejstvu in po svetu dr. Boštjan Žekš. Vence na spominke slovesnosti so poleg predstav-

nikov slovenskih oblasti polagali tudi predstavniki obeh slovenskih krovnih organizacij v Italiji, Slovenske kulturno-gospodarske

Foto Slomedia

zveze (SKGZ) in Sveta slovenskih organizacij (SSO), kot tudi drugi predstavniki slovenske skupnosti v Italiji ter Zveze borcev in veterinov iz Slovenije. Prisotni so bili tudi tržaški župan Roberto

Cosolini, župani nekaterih slovenskih občin z obmejnega območja ter generalna konzulka v Trstu gospa Vlasta Valenčič Pelikan.

Pomemben pečat letošnji slovesnosti sta dodali častna enota slovenske garde in trobilna skupina Pihalnega orkestra Ricmanje, ki sta dogodek spremljali. Kot slavnostni govornik je minister dr. Žekš v nagovoru opomnil na žalostno zgodbo Rižarne, ki jo je opisal kot kraj tesnobe in groze, kjer so trpeli in umrli tisoči, ki so bili pripadniki različnih narodov Primorja in Istre - Slovenci, Italijani, Hrvati in Židje. Med drugim je minister v svojem nagovoru opozoril: "Včasih mislimo, da bi bilo bolje pozabiti na vse to zlo, da bi tako morda bilo bolje za vse. A ne moremo in ne smemo. Ne moremo, ker je bilo prehudo, in ne smemo zaradi tega, da bi se takšni dogodki ne ponovili več". Hkrati je minister poudaril, da moramo danes vedro gledati v skupno prihodnost tu živčih narodov.

Deželni svet / Igor Gabrovec o slovenski-socio-psiho-pedagoški službi

Njena selitev je nezaželena, neprimerna in nepravilna

Slovenska socio-psiho-pedagoška služba je tik pred selitvijo v ul. Vespucci 7/1 pri Sv. Jakobu. Tako je deželni svetnik Slovenske skupnosti Igorju Gabrovcu potrdil odbornik za zdravstvo in socialno skrbstvo Vladimir Kosic, ki je dejan-

snikih peticije, ki so se zbrali v pičlih nekaj dneh". V svoji repliki je Gabrovec deželni odborniku Kosicu in kolegom naštel vse neznanke, ki spremljajo delovanje in selitev službe. Tako je Gabrovec jasno poudaril, da je slovenska služba že dalj časa ne samo brez vodje, temveč tudi z okrnjenim osebje: tega je bilo leta 2005 za trinajst enot, danes pa so le v sedmih. "V prostorih v ul. Farneto je Služba razpolagala s petimi sobami, v ul. Vespucci pa bosta le dve, še eno sobo pa bodo menda delili s sorodno italijansko strukturo. Območje Sv. Jakoba je odročeno tudi glede na lokacijo slovenskih šol, ki so pri Sv. Ivanu", je med drugim poudaril Gabrovec, ki je prav tako kritično omenil pomanjkanje vsake omembe razvoja delovanja Službe na goriško in videmsko pokrajino, novo vodjo pa bi lahko zdravstveno podjetje črpalo tudi iz že nameščenega osebja v drugih oddelkih, saj je med drugim že izrazil pripravljenost za to.

Ob koncu svojega odgovora je odbornik Kosic potrdil zagotovilo, da naj bi se SSPPS v bližnji prihodnosti vsaj še enkrat selila, in sicer v nove prostore, ki naj bi jih uredili na območju nekdanje umobolnice pri Sv. Ivanu. "Ta rešitev je točno tista, ki smo jo tudi sami zabeležili", je dejal Ga-

brovec, "vendar obljube ne spremlja noben časovni termin in tudi ni jasno, kje bo finančno izsušeno zdravstveno podjetje črpalo potrebna sredstva. Zato pa bi zdrava pamet vsaj narekovala, da itak na minimum okrnjeni Službi prihranimo selitev in s

Igor Gabrovec (foto IG)

tem vezane organizacijske in druge nevspečnosti vse do ureditve dokončnega sedeža". Zaradi povedanega je deželni svetnik Igor Gabrovec izrazil popolno nezadovoljstvo z odbornikovim odgovorom in zagotovil, da bo osebno preveril, če samo sprejemljivost začasnih prostorov in nato stalno spremljal upravne postopke, ki naj bi privledli do ureditve novega samostojnega sedeža pri Sv. Ivanu.

Vladimir Kosic

sko prebral utemeljitve, ki mu jih je posredovalo pristojno vodstvo podjetja za zdravstvene storitve ASS1. To je, kot predvideno, naštel vse razloge, ki podjetju narokujejo selitev SSPPS, ki naj bi bila, to je ponovna zagotovitev, zgolj začasna. "Če drži vse, kar pravite, potem pomeni, da se motim ne le jaz, temveč tudi uslužbenke SSPPS, ki so se izrazile proti selitvi, da ne govorimo o preko 1300 podpi-

POGOVOR Marko Kravos

“Ob vsem je treba živeti z veseljem!”

Marko Kravos našemu bralstvu ni treba posebej predstavljati, saj spada med vidnejša imena slovenske poezije. V drugi polovici meseca oktobra letos, na dan, ko je slovensko javnost pretresla vest o smrti pesnika Toneta Pavčka, smo ga obiskali na njegovem domu v Trstu ter mu zastavili nekaj vprašanj o poetičnih, literarnih, a tudi splošnih družbenih problematikah našega časa.

Kako bi se spomnili Toneta Pavčka?

Tone Pavček mi je bil najbližji so- sed, predvsem po svoji vedrini in privrženosti poeziji. V marsičem mi je bil opora in tovariš. Redno sva se videvala ter si stala v bližini, in to že od davnih sedemdesetih let, ko je bil aktiven pri Društvu slovenskih pisateljev in slovenskem PEN-u. Bil je med protagonisti slovenske demokratizacije in osamosvojitve. Blizu sem bil njegovemu sinu Marku, ki je bil tudi pesnik, prijatelj s Sašo Pavčkom, igralko, ter njegovo vdovo Saško, ki je povezana z našimi kraji, saj je bila v času vojne kurirka. V naših krajih je zrasla in doživljala usodo primorskih ljudi. Pavček je bil čudež,

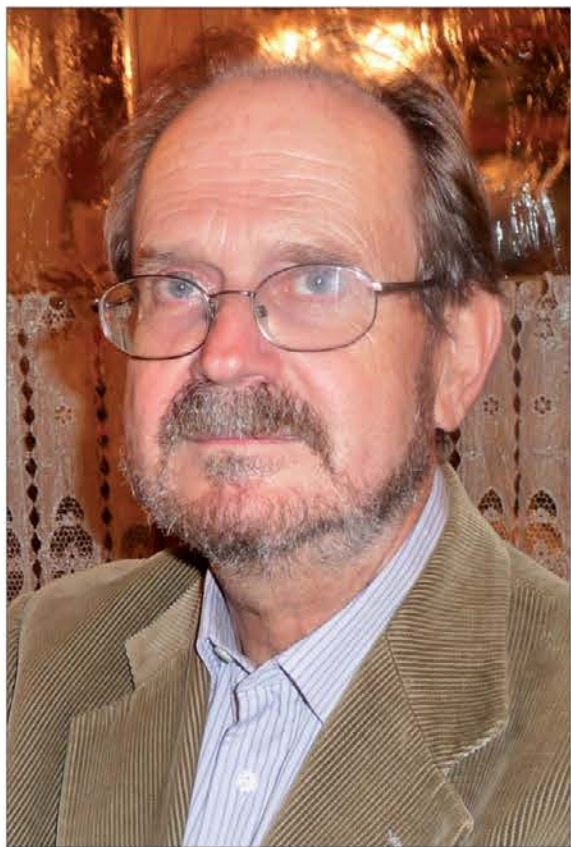

Foto JMP

podobno kot njegovi pesniški tovariji zbirke Pesmi štirih, torej Ciril Zlobec, Janez Menart in Kajetan Kovič. Pavček in Zlobec sta tudi po osemdeset letu krepko še pisala zaznavno dobre stvari, polne nekih sozvočij in vsebin. Pri Pavčku sem se čutil njegovi pozni zamolki, a še vedno živi erotiki, ki jo je izrazil v preko osemdesetih sonetih. Tudi v času, ko mu je odpovedovalo telo, sta njegovo srce in pamet delala.

Kako pa se spominjate svojih pesniških začetkov v šestdesetih?

Začel sem s tistim, kar se mi je zdelo, da je v poeziji pomembno ohranjati kot literarno-estetsko vrednoto, pa tudi z onim, kar sem pogrešal v sodasni književnosti osrednjega slovenskega prostora. Prišel sem iz Trsta, ne samo iz manjšinske stiske, ampak tudi s klasične gimnazije z njeno naglenostjo v antiko. Moje prve pesniške objave so odražale na eni strani prepoznavanje v antiki, predvsem v grški in rimski liriki, na drugi pa navezanost na ljudsko slovstvo, predvsem pesništvo. Bil sem sprejet kot nekdo, ki malce po svoje brekna na pesniške strune. Težko so me razvrščali, pomagali so si z opredelitvijo, da sem zamejec in zaradi tega konservativen. Rekli so mi tudi, da sem mediteranski tip in zato pesnim bolj radoživo in površinsko. Tudi Kocbek, kateremu sem nosil na njegovo željo kazat kako svojo zbirčico, je poudarjal, da gre za karakteristike, ki bogatijo slovenski prostor. Bil sem suveren na svojem, kjer je moja beseda lastnemu ušesu in srcu bila domača. Z menoj niso točno vedeli, kaj bi počeli. Slovenska poezija tistega časa je bila eksistencialistična in avantgardistična, razpuščena v svoji osvojenosti

družbenih vizij do tradicije. Moja poezija je tipala v smer kulturne ekološke dimenzije in ovrednotenja sožitja z okoljem ter občutkom varnosti v sožitju, ki človeka poteši in ga ne dela tragično štrlečega ven.

Kakšno mesto v vaši poetiki zavzema Srečko Kosovel in kateri so bili drugi vaši pesniški vzorniki?

Do Kosovela čutim veliko hvaležnost in bližino. Lahko je biti blizu Kosovelu, saj ga označuje velik razpon poetičnih orodij in pristopov ter načinov upesnjevanja stisk, pa tudi radoživih sunkov, tako

družbenih kakor tudi erotičnih. Kosovel je bil tedaj razmeroma nov pesnik, saj so vse njegove zbirke, razen prve Gspanove iz leta 1927, izhajale po letu 1945 vse do časa mojega študentovanja, ko so bili objavljeni Integrali. Zanimiv pa mi je bil tudi kot Primorec in Kraševac. Kosovelu je bilo bližje morje kot element strahu, pa tudi življenjskih možnosti. V istem času sem se bližal drugim pesnikom, ki so potrjevali moje dispozicije. Eden takih je bil Federico Garcia Lorca s svojimi nadrealističnimi prijemi in svojo čutnostjo. Čudežno lep mi je bil tudi ruski pesnik Sergej Aleksandrovič Jesenin, ki je bil navezan na ljudsko neposrednost, izražal se je na kantavtorski način. Ne smem pa pozabiti tedanjega jugoslovanskega prostora, ki je bil poln zanimivih in avtentičnih pesniških osebnosti. Dobro se spominjam svojega srečanja konec šestdesetih v Sarajevu. Šlo je za estradno poezijo, ki so jo pisali Stevan Tontić, Josip Osti, predvsem pa Izet Sarajlić. Bili so to subtilni in komunikativni, hkrati pa tudi avtentični ljudje.

V vaši poeziji se pojavlja tudi Fu San. Od kod ta vdor orientanjanjo?

Ne obstaja le knjiga o Fu Sanu, ampak tudi afriški in azteški ciklus. V devetdesetih letih je nastal še epski ciklus o Jazonu in njegovi posadki. To so pesniški pristopi, ki pomenijo odmik od male luknje, ki jo predstavljajo tržaški kot ali slovenski svet, pa tudi lastna omejenost in individualnost. Nenadoma se osnovne dileme človeškega sveta prikažejo v elementarni obliki. Skozi te epske cikle sem upesnjeval nastanek človeškega v svetu, od kozmosa, religije, narave, magije vse do erosa. V nekaj se človek poda in mo-

ra ta cilj zasledovati z vsem svojim srcem. Tudi če pri tem propade, vsaj nekaj ostane, po navadi je to pravljčni motiv, ki je upesnjen v poeziji.

Večkrat ste omenili morje. Naslov ene od vaših pesniških zbirk je Trikotno jadro. Kaj vam pomeni element vode?

Morje se mi je že kot otroku zdelo bolj varno od zraka. Vedno sem sanjal, da bi se naučil dihati pod vodo kakor ribe, ali da bi bil kakor morski sesalec, kit. Ta element mi je bil kot spomin ali vživetje na/v bivanje človeka med njegovo formacijo v materinem trebuhu. Morje je način sožitja s samim seboj v ženskem ali bolje rečeno žensvenem elementu. To se mi zdi zelo pomembno v mojem svetu, v katerem so bili veliko vredni le politiki, spretni trgovci ali vojniki, torej moške figure. Jaz sem seveda

rastel ob svoji materi, pri nas je namreč znano, da prevladuje matriarhat. Lepo mi je, da imam občutek za nežnost in detajle. To mi predstavljata morje in voda. Povedal pa bi tudi, da je slovenska književnost celinska. Cankar je živel daleč od morja, Prešeren ga sploh ni ugledal. Šokantno bi se mi zdelo, ko bi sam spregledal tiste štiri petine zemeljskega površja, ki ga zaliva morje. Na tržaški obali, ki je še vedno naš prostor, saj tukaj bivamo in pišemo, se srečujeta oba elementa, torej bele in trde kraške skale in mehka modrega naročja.

V pesmi Izjava ste zapisali, da ste rahlo nemirni. Od kod je izviral vaš tedanji nemir?

Izjava je nastala v zgodnjih sedemdesetih letih, ko so odpadale iluzije o ideologijah ali verah, ki naj bi odrešile človeštvo. Vsi so si tedaj polnili usta z demokracijo, jaz pa sem izpovedoval nelagodje mladega človeka, ki je komaj izšel iz nemirnega leta 1968, ki je zajelo cel svet. V Italiji so nato nastopila svinčena leta, ko je bila nevarnost državnega udara. Levi in desni ekstremizmi so delovali pod taktiko tajnih služb. Dogajali pa so se tudi bombni atentati na slovenske osnovne šole, ki so nakazovali namere, da bodo na vrsti pokoli nedolžnih otročičev. Nisem mogel biti ponosen niti na demokracijo zahodnega tipa, saj sem vedel, kaj so počeli v Beniciji, ko so v kartoteke spravljali tiste, ki so govorili slovensko. Zaradi sistema te civilizacije sem se počutil nemirnega.

Nekje drugje ste zapisali, da so zamejci žalostni. Zakaj?

Pesem gre brati v presežnem pomenu. Zamejci so bili seveda jezni in žalostni po vojni, ko se je odločalo tržaško vprašanje. Pesem Zamejska žalostna, v kateri govorim o zamejski žalosti, je 'zafrkancija' mojih kolegov, ki so na Tržaškem zganjali rodoljubje in zaskrbljenost. Tudi kot manjšinec je človek predvsem človek, zato mora črpati iz svetlobe, da ohranja veselje do življenja. Tisti, ki so iz naše situacije kovali pesniški navdih in dobiček, so se mi zdeli žalostni. Nisem se strinjal s tem, da mora biti književnost v službi naroda, torej, da mora biti angažirana. Mislim, da je poezija lahko vsestransko polna in sama sebi zadostna. Eden takih, ki so malo zviška gledali na intimizem, zasebnost in privrženost globinam človeka, je bil Boris Pahor, ki je v Zalivu hotel načrtovati aktualne, nacionalne in ideološke probleme.

/ stran 8
Primož Sturman

POGOVOR Massimiliano Iacono, direktor Ad formanduma

O načrtih zavoda in o pomenu izobraževanja

Pred dvema mesecema je vodenje slovenskega deželnega zavoda za poklicno izobraževanje Ad formandum prevzel Massimiliano Iacono, mlad izobraženec živahnega značaja in umirjene, jasne govornice, s katerim smo se v prejšnjih dneh pogovorili o načrtih in perspektivah razvoja socialnega podjetja Ad formandum.

Ad Formandum je socialno podjetje, ki se ukvarja z izobraževanjem in vseživljenjskim učenjem in nadaljuje tradicijo Slovenskega deželnega zavoda za poklicno izobraževanje SDZPI. Le-ta je bil ustanovljen leta 1979 z namenom, da zagotovi pripadnikom slovenske narodne skupnosti v Furlaniji Juljski krajini teoretična in praktična znanja za opravljanje različnih poklicev. V tridesetletni zgodovini se je zavod razvil v solidno izobraževalno agencijo, ki je prisotna v tržaški, goriški in videmski pokrajini in ki se s storitvami s področja vseživljenjskega izobraževanja in poklicnega usposabljanja razlikuje od ostalih zavodov v naši deželi po tem, da posluje tudi v slovenskem jeziku.

Kako se počutite po dveh mesecih med nami?

Kot veste sem poročen s Slovenko (žena je dr. Mara Černic, podpredsednica goriške pokrajinske uprave in aktivna članica stranke Slovenska skupnost, op. ured.), svojo hčerko vozim vsak dan v slovenski vrtec, sin pa obiskuje vrtec - jasli v Novi Gorici in zato sem med Slovenci doma, včasih se mi zdi celo čudno, da sem edini neslovenec v družini. Konec koncev lahko rečem, da je tako, kot da bi se vračal domov. Po naravi sem zelo radoveden človek. Vedno me je privlačevala skupnost, ki ima tako bogate korenine in svojstvene notranje dinamike, ki me vedno znova presenečajo. Lahko povem pa, da nisem še razumel vseh notranjih razmerij in praks v slovenski narodni skupnosti. Obstajajo notranja razmerja, ki jih je, kot povsod, pač treba upoštevati, in delati naprej. V dveh mesecih, kar sem na tem mestu, smo že naredili veliko stvari, a zavedam se, da jih moramo še veliko narediti.

Se počutite torej sprejetega? Voditi podjetje s tako bogato tradicijo, kot je Ad formandum, vezano na slovensko narodnostno skupnost, je zame velika odgovornost. Vključil sem se v utečeno realnost, ki se sooča s pomembnimi razvojnimi perspektivami predvsem v luči krčenja javnega financiranja šolskega sistema, od katerega naš zavod prejema dotacije za izvajanje svojih storitev. Biti sprejet v skupnosti, v kateri se, kot povedano, čutim kot doma, je zame naravna posledica profesionalnega pristopa, dobrega dela, medsebojnega zaupanja do kolegov in vsakodnevnih skrbi za to, da se

podjetje uspešno razvija. Čas bo pokazal, trudim se, da bomo skupaj dosegli zastavljene cilje. Dela se ne bojim in za prihodnost imamo veliko načrtov. Rad bi, da bi skupno načrtovali, delali in naredili tudi kaj popolnoma novega, boljšega, vedno v prid narodne skupnosti, ki ima svoje želje in potrebe, ki jih seveda tudi sama hoče uresničiti. Mislim, da je še pre zgodaj, da bi vam jasno povedal, ali ste me sprejeli, a vključil sem se zelo dobro. Da, dobro delamo skupaj. Sam si dajem še nekaj ča-

Foto JMP

računalništva). Namenjeni so odraslim in jih sofinancira Evropski socialni sklad. Večerne tečaje, ki smo jih načrtovali v septembru, smo uspeli uspešno izpeljati. Vpisi so bili nad pričakovanji: to je seveda dober obet. Poleg tečajev, ki jih tradicionalno izvajamo, bi se radi uveljavili tudi s tečaji, ki jih drugi nimajo oziroma trenutno ne ponujajo. Novembra bomo začeli jezikovne tečaje na različnih nivojih: ponujali bomo tečaje evropskih jezikov na različnih stopnjah in za različne ciljne skupine. Pri našem zavodu izstopa med jeziki slovensščina, zanjo stalno narašča povpraševanje. Vsi tečaji so skrbno in dobro pripravljani, saj je naš cilj ta, da se tečajniki pri nas učijo in naučijo v prijaznem okolju in predvsem da odnesejo domov to, kar pričakujejo ob vpisu. O novostih, ki jih sedaj pripravljamo, ne bi rad govoril, lahko pa povem, da bodo prijetno presenečenje, in to bo jasno že v začetku prihodnjega meseca.

Kakšni so torej vaši načrti, kakšni so izzivi?

Veliko jih je, pred nami je res veliko dela. Naš sistem dela je vezan na javno financiranje izobraževalnih storitev: zato, da jih lahko sploh izvajamo, moramo najprej predložiti na pristojne deželne urade naše projekte s predlogi. Šele potem ko te odobrijo deželni organi, se lahko lotimo dela.

V minulih dveh mesecih smo oddali predloge za dvajset izobraževalnih projektov. Kot veste, naš zavod izvaja triletni program poklicnega usposabljanja za mlade Operater v gostinstvu, ki izučijo mlade za poklic kuharja in natakarja. Program izvajamo v Trstu v Gostinskem učnem centru. Zanimanje za poklic v gostinskem sektorju raste iz leta v leto: v letošnjem prvem letniku je vpisanih trideset dijakov; celetni program obiskuje šestdeset mladih, pretežno iz Trsta in okolice. Po prvem mesecu so dijaki zelo zadovoljni in brez lažne skromnosti lahko povem, da se marljivo učijo in sodelujejo pri naših pobudah. Zavod izvaja tudi druge programe t. i. vseživljenjskega izobraževanja, se pravi tečaje, ki so največkrat večerni in z različnih področjih (od jezikovnih do upravljanja podjetja, od kmetijskega sektorja do

bo tudi za ustanove in podjetja, pa naj gre za začetne, nadaljevalne izobraževalne ali dopolnilne izobraževalne programe. Danes so na delovnem trgu ljudje, ki so potisnjeni na rob, to so dejansko tudi tisti, ki so izgubili ali tvegajo, da bodo izgubili delovno mesto: predvsem tem bodo namenjeni tečaji s področja družbenega dela, za izvedbo katerih se bomo povezali s krajevnimi zdravstvenimi ustanovami. S pristojnimi deželnimi uradi, z občinskimi upravami od Miljo do Trbiža, s pokrajinskimi upravami, z zdravstvenimi ustanovami naše dežele in ne nazadnje s krovnimi organizacijami, s Svetom slovenskih organizacij in s Slovensko kulturno gospodarsko zvezo uspešno sodelujemo in upam, da se bomo po opravljenih tečajih našli ponovno skupaj in preverili rezultate, predvsem pa skupaj razmislili, kako nadgraditi sodelovanje.

Katere dejavnosti se sedaj izvajajo na zavodu? Zavod Ad formandum ima tri sedeže, in sicer v Trstu, Gorici in Špetru. Na vseh sedežih potekajo sedaj tečaji, ki jih sofinancira Evropski socialni sklad. S področja upravljanja podjetja izvajamo tečaje splošne ter uspešne komunikacije. Področje kmetijstva pokriva s tečaji tehnike vinogradništva, tehnike oljkarstva, tehnike vinarstva in predelave prašičjega mesa. Zelo uspešen je tečaj tipičnih menujev, pri katerem udeleženci spoznajo raznoliko enogastromsko ponudbo našega območja.

/ stran 8
Jurij Paljk

Ob dvajsetletnici smrti narodnozavednega Primorca (IV.)

G. Pilat – ljudski duhovnik

Socialist po srcu

Župnik Pilat (ta priimek nam je vedno klical v spomin Poncija Pilata, čeprav mu ni bil prav nič podoban, ne po vlogi ne po značaju) je vse svoje otaleško obdobje, šestindvajset let, pošteno služil zaupani mu čredi, čeprav moji rojaki kot verniki v večini niso bili prav zgledni in tudi gospodu niso vračali, kar jim je on v drugačni obliki tako bogato naklanjal. Bera je bila bolj skromna. Znano je, da je ob splošnem pomanjkanju kdaj kakšne priboljške, ki so jih namenili samo njemu, dobrohotno razdelil med druge, ki so bili manj potrebni od njega. Bil je vsem na uslugo s svojim mnogovrstnim znanjem in s svojo uradno avtoriteto. Ljudem je v času brezvladja 1943-1945 ali "osvobodjenega ozemlja", ko je delovala od pobegle civilne in nove okupatorske oblasti nepriznana partizanska oblast (NOO-ji), izstavljal razna potrdila o družinskem stanju. S takim potrdilom in partizansko prepustnico, ki pa si jo moral dobro skriti pred Nemci, domobranci ali "republikani", ki so mogočnim železniškim viaduktom iz leta 1906 stražili na Bači Pri Modreju, si na primer lahko šel v Gorico in tam na posebnem uradu, ki je v Morellijevi ulici posloval za "partizanske" občine v goriški pokrajini, dobil žilvilske nakaznice (*carte annonarie*)!

Pogled na Štanjel

Imel je izreden človeško socialni čut, zavestno je sledil Kristusu. Bil je socialist po srcu, socializma pa ni oznanjal, ampak ga je skušal živeti v svojem osebnem življenju. Zato se nisem prav nič čudil, ko sem pred nekaj leti v debeli knjigi dr. Egon Pelikana o primorski duhovščini pod fašizmom "črno na belem" ugotovil, da je Anton Pilat pripadal tajni krščansko socialni organizaciji duhovnikov (Egon Pe-

mi pravili, je bil hkrati reformnega in razvidno demokratičnega duha. Širokosrčen je bil tudi do neverujočih ali šibkih kristjanov in nikomur ni odklanjal krščanskega pogreba, če le ni šlo za nesprejemljiv primer. Po vojni, ko so se vsi hvalili, kaj so dali za "narod", se je upravičeno čutil nekoliko zagrenjenega. Svojega "gospoda" so domačini zelo cenili, saj jim je pomagal v mnogih zadevah, tehničnih, pa

likan, *Tajno delovanje primorske duhovščine pod fašizmom*. Nova revija 2002.). S tem pa se tudi po vojni ni nikoli ponašal. Za to sploh ni nihče vedel, razen tistih, ki so bili zraven. Skozi ves čas pod Italijo in še med vojno se je junaško držal na strani svojega ljudstva. V spominu starejših rodov je ostal zapisan kot ljudski duhovnik trdnega, nekoliko svojskega značaja; čeprav zvesto povezan in usklajen s cerkveni-

tudi z zdravstvenimi nasveti; na tem področju je bil namreč kar dobro razgledan, saj je prijateljval z legendarnim cerkljanskim zdravnikom dr. Steklo, v župnišču v Otaležu pa je nekaj časa delovala celo zdravstvena ambulanta. S svojim sošolcem, poznejšim škofom Janezom Jenkom, sta, kljub zelo različnim značajema, imela korektno odnose. Pilat, rojen sicer na skalnem Krasu

in v Štanjelu, je bil mehka primorska duša, s čustveno sproščeno, Jenko, doma z bogatega Sorškega polja, pa je bil jasen, a gorenjsko resen in oster v sodbah, nagnjen k odločnosti. "Zato sem pa škof", je nekoč izjavil primariju Jožetu Felcu v pogovoru, ko je "na Griču" obiskal pacienta, svojega duhovnika. Zaznamovala ju je tudi življenjska usoda. Medtem ko je Jenko dosegel škofovsko čast, je Pilat, ki se je počutil v Cerkvi nekakšen proletarec, na stara leta prišel na malo župnijo v Vipavsko dolino, na Vogrsko. Čeprav v Otaležu zanj osebno ni bilo vse dobro, mu je bila selitev na stara leta nekam mučna. Na Vogrskem se ni prav dobro počutil, četudi so ga Vogrini, njegovi novi farani, lepo sprejeli. Ne vem, ali je bilo tu ali že v Renčah, kamor je ob upokojitvi leta 1980 prišel k župniku Francu Srebrniču v pomoč, ko so mu neki mladi ljudje celo omogočili, da je brez stroškov prišel do avtomobila, *fička* iz druge roke, saj je njegov motor *Guzzi* bil že iztrošen, sam pa je bil tudi bolj primeren za vožnjo z avtom kot z motornim kolesom. Krajše obdobje je preživel pri lazaristih na Mirenskem Gradu, kjer je izdihnil 16. aprila 1991. Bog mu daje

mir!
Tudi o njegovih občasnih boleznih, ki si jih je po navadi kar sam pozdravil, so krožile razne anekdote. Ko ga je nekoč bolnega in samega obiskal dr. Kostadinovič, se mu je Pilat pohvalil: "Tri dni nisem nič jedel, saj je to dobro, ali ne?" Zdravnik mu je odgovoril: "Ne, ni dobro, samo poceni je!"

Tomaž Pavšič
(dalje v prihodnji številki)

Slovenci v New Yorku

95-letnica slovenske cerkve sv. Cirila

Slovenska cerkev sv. Cirila na Manhattanu v New Yorku je v nedeljo, 16. oktobra, praznovala 95. obletnico ustanovitve. Mašo je daroval pater Bernardin Sušnik iz Lemonta pri Chicagu, sledil pa ji je kulturno-zabavni program. Slovesnosti se je udeležilo več kot 120 faranov cerkve, ki jo vodi frančiškanski pater Martin Krizolog, pa tudi veleposlanik Slovenije v Washingtonu Roman Kirn, vodja slovenske misije pri ZN Sanja Štiglic in generalna konzulka Melita Gabrič.

predelanih zgradb na spodnjem delu Manhattanu, imenovanem East Village. Tam je v začetku 20. stoletja živel več kot tisoč Slovencev, ki so dotlej hodili v nemške cerkve. Slovenci so zbrali denar, bogoslužje pa je prevzel frančiškanski red, ki cerkev vodi še danes.

Prvi župnik cerkve sv. Cirila je bil pater Kazimir Zakrajšek, danes pa jo vodi pater Krizolog, ki je kmalu po začetku delovanja leta 1992 sprožil pobudo za obnovo precej dotrajane zgradbe. Obnova, pri kateri so pomagali

Sušnik, sicer tudi urednik slovenske katoliške revije v ZDA Ave Marija, je v pridigi med drugim poudaril pomen slovenske cerkve v New Yorku, kjer sobiva toliko različnih narodnosti in tudi različnih veroizpovedi.

Po maši je nastopila skupina pevcev iz Clevelanda *Fantje na vasi*, pogostitev pa so pripravili v bližnji poljski cerkvi sv. Stanislava, ki premore večjo dvorano kot slovenska cerkev. Dogajanje sta tam popestrila svetovni prvak na diatončni harmoniki Denis Novato in obetaven mladi harmonikar Rok Zupančič.

Veleposlanik Kirn je poudaril pomen cerkve v času osamosvajanja Slovenije, ki tedaj v New Yorku ni imela uradnega državnega predstavništva, zato je cerkev služila kot informacijski center, ki je o dogajanju na prostoru nekdanje Jugoslavije obveščal ameriško javnost. Slovenska cerkev sv. Cirila je začela delovati leta 1916 v eni od

ameriški Slovenci, nekaj denarja pa je primaknila tudi slovenska država, je bila končana leta 1997. V cerkvi in dvorani sv. Cirila so redno številni dogodki, kot so razstave slovenskih umetnikov, gledališki in bralni nastopi, koncerti in predavanja, vsako tretjo nedeljo imajo slovensko uro s predavanji zanimivih osebnosti. V cerkvi poteka tudi šola slovenskega jezika.

Misli iz knjige duhovnika Pier Antonia Belline

Biti duhovnik ni lahko (14)

Pre Toni Belline pripoveduje, kako se je rodil njegov duhovniški poklic: "Če naj poslušam teologe ali duhovne očete, bi moral odgovoriti, da se je moj poklic, kakor duhovni poklici vseh oblik, rodil iz ljubeznive Božje zamisli, ki ima v vsakim bitjem svoj posebni načrt. Da sem bil na neki način že vnaprej usmerjen ali obsojen na duhovništvo, lahko razkrije dogodek pred mojim rojstvom, ki se seveda ni zgodil meni, temveč moji materi. Ko sem bil na poti na ta svet, je moja mati imela sanje. Pred Marijinim oltarjem v naši župnijski cerkvi v Pušji vasi je klečal majhen otrok, oblečen v duhovniško obleko, s črnim talarjem in snežno belim koretjem. Sam sem se rodil 11. februarja, ko goduje Lurška Mati Božja, prav tista, ki smo jo v naši cerkvi čistili pred potresom. Če bi bil don Bosco, bi govorili o predestinaciji, ker pa je govor o meni, bi lahko govorili o napuhu, a dejstvo ostaja. Med drugimi mi tega ni povedala moja ma-

ma, temveč njena zaupna prijateljica, in sicer ko sem že postal duhovnik. Če naj ubogam spomin, mislim, da je moj duhovniški poklic, moja želja po tem, da postanem duhovnik, vezana na župnijsko cerkev v Pušji vasi, na bogoslužje v njej, na latinske speve, ki so se kakor kadilo dvigali pod staro srednjeveško tramovje, na njeno zgodovino, čar, skrivnostnost. Najlepši trenutek, pravi čarobni trenutek, je bila vsakodnevna maša ob šestih zjutraj. V tistih časih smo hodili spat zgodaj, posledično smo tudi tako vstajali. K cerkvi sem tekal, ko so bile uličice še temne, zlasti pozimi, ker sem se tako skušal popolnoma predramiti. Pokleknil sem na prvo stopnico glavnega oltarja in sledil mašnemu obredu, začaran od našega župnika, ki je bil zame takrat star in častivreden, ki je maševal slovensko, v simfoniji latinskega jezika in

obrnjen proti vzhodu. Spomnim se, kako sem večkrat opazoval gotške vitraže, dolge in ozke kot rezila, ki so mi podarjala prvo dnevno luč. Ta je bila vse večja, bolj ko je maša potekala, kot da je luč prihajala prav od maše in ne od vzhajajočega sonca. Ta luč se ni ustavljala le na mojem obrazu, ampak je prodirala skozi okna duše in je šla vse do mojih globin. Dobesedno sem se napolnjeval z lučjo. Prav tam, ob vzhodu oltarja, me je čakal Bog. Seveda niti najmanjša vrtnica ne vzcvetvi v enem samem dnevu, potrebuje svoj čas, najdaljša pa je pripravljalo obdobje, ki ga ne vidimo. Isto pravilo velja tudi za tisto rožo z mnogimi trni, ki se imenuje 'klic k postopnemu življenju'. Poklic se začne že zgodaj kakor glasbeni ali umetniški talent – nihče ga ne dobi slučajno, ampak prihaja od daleč. Tudi moj duhovniški poklic ni bil strela z jasnega kakor poklic sv. Pavla ali velikih mistikov, ampak je imel svoj naravni tek s svojimi vmesnimi cilji. Poleg otroške sreče, ki sem jo čutil ob bogoslužju v cerkvi, mi je bilo v veliko pomoč prijateljstvo z enim od naših kaplanov, ki bi si zaslužil priti k slavi oltarja bolj kot kdo drug v tem času inflacije svetnikov – govorim o Alcideju Venutiju iz kraja Valle del Rojale. Bil je reven, rahlega zdravja, poko-

ren in rahločuten. Večkrat me je povabil v svojo revno in vlažno kaplanijo in me, glede na moje navdušenje za cerkvene zadeve, učil malo cerkvene latinščine. Potem me je učil igranja harmonija, ki ga je kar dobro igral. Medtem ko me je učil in sem sam pritiskal na gumbe, mi je govoril o mnogih rečeh, sam pa sem mu tudi zaupal marsikaj. On je nekega dne ustavil mojo mater in ji dejal: "Elena, nisem stoodstotno prepričan, a se ne bi čudil, če bi vas nekega dne vaš sin Toni vprašal za vstop v semenišče". Moja mati seveda ni skrivala svojih pomislekov, ki so bili predvsem vezani na revne razmere, v katerih smo živeli, kaplan pa ji je dejal: "Če je Gospod tako sklenil, bo že poskrbel". Kak dan kasneje, nekega večera, sem brez posebnega razloga dejal svoji materi: "Mama, želim si postati duhovnik". Nisem ji dejal, da bi rad vstopil v semenišče, ker nisem poznal dolge poti, ki jo je bilo treba prehoditi, temveč, da bi rad postal duhovnik, kakor sta to bila moj župnik in moj kaplan. Mama, katere brat Rinaldo, redovnik servit, je utonil v Benetkah, ni bila ravno navdušena nad zamislijo. Tudi oče si seveda ni predstavljal, da bi njegov sin postal duhovnik, ne samo zato, ker je precej preklinjal, temveč zato, ker ni hodil v cerkev, četudi je bil izredno pošten. Don Bosco je zapisal, da je "Največji dar, ki ga Bog lahko podari neki družini, ta, da ima sina duhovnika". To so mi pisali po zidovih tudi ob dnevu nove maše, moji starši pa tega niso tako jemali. Mama se je v solzah spraševala, kje bo našla dovolj denarja, da bi lahko študiral. Semenišče je namreč nekaj stalo, čeprav ne dosti. Treba je bilo plačati za obleko, za potovanja, za hrano, za knjige... Moj oče je dva dni preklinjal in se zaklinjal, da ne bo dal nikakršnega dovoljenja, da ne bo ničesar podpisal in da nikakor ne bo poslal svojega sina med tisto oslovsko drhal.

Andrej Vončina

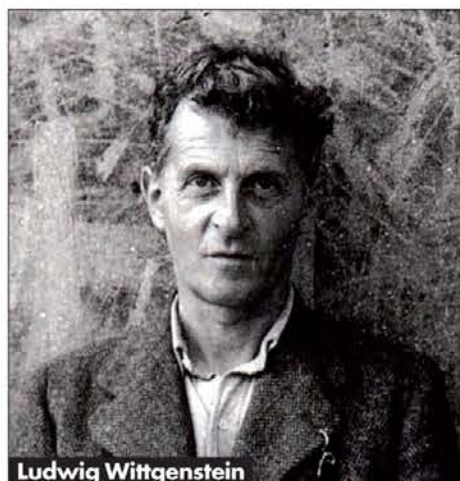

Goriški nadškof Dino De Antoni je 26. oktobra obiskal naše uredništvo na Travniku v Gorici. Potem ko mu je dr. Damjan Paulin, predsednik Zadruga Goriška Mohorjeva, orisal vlogo in težave našega tednika, odgovorni urednik Jurij Paljka pa perspektive za prihodnost, je nadškof dejal, da bi bila velika škoda, ko bi NG ne imel primernih pogojev za nemoteno delovanje, saj ima s svojo občutljivostjo za naš prostor posebno poslanstvo. Zagotovil nam je svojo podporo in v pričakovanju na cerkveno zborovanje Oglej 2 izrazil željo, da bi naš tednik našel poti večjega sodelovanja tudi s slovenskimi škofijami.

V razmislek Molitev kot zahvala

Zanimivo se je ustaviti ob velikih mislecih, da utemeljimo tisto, kar smo zapisali v naslovu. Najprej pri avstrijskem filozofu Ludwigu Wittgensteinu. V svojih zapiskih v letih 1914-1916 pravi: "Molitev je razmišljanje o smislu življenja". Kadar se namreč človek pogovarja z Bogom, kakor pravimo za molitev, ne skuša zgolj prodreti čim bolj v skrivnost Boga kot njegovega sogovornika, temveč skuša nekako priti čim globlje tu-

pravi, da je molitev predvsem v izgovorjanju besed, kot sta 'prosim' in 'hvala', ker je zanj molitev enostavno pravi pogled na stvarnost – vse je dar. Prosi Boga tisto, kar želim, in zahvaljevati se mu za to, kar sem prejel, je način, kako živeti v resnici. To pomeni, da odpremo oči in vidimo, kako je naš obstoj zastonski dar, ker smo, kljub temu da nas lahko tudi ne bi bilo. Zato molitev ni nič drugega kot eno samo zahvaljevanje našemu Stvarniku za vse

Ludwig Wittgenstein

darove: "Zahvaljujem se ti, ker sem tako čudovito ustvarjen, čudovita so tvoja dela, moja duša to dobro pozna" (Ps 139,14). Prav v tej smeri lahko povzamemo besedno igro še enega velikega filozofa 20. stoletja, Nemca Martina Heideggerja, ki je nekoč dejal: "Denken ist danken", kar pomeni nekako: "Misliti je zahvaljevati se". Kadar molimo, mislimo na Boga, torej se mu, na neki način, tudi zahvaljujemo. Po Abrahamu J. Heschelu pa je molitev tudi "velika nagrada človekovega bivanja".

Andrej Vončina

Nedavni seminar Slovenske karitas v Postojni

Razmišljanje ob geslu Srce, ki vidi

Pred kratkim je v Postojni potekal seminar Slovenske karitas z naslovom Srce, ki vidi. V številnih delavnicah in pričevanjih smo izmenjali izkušnje in iskali potrditev, ali smo na pravi poti služenja ubogim. Vabim, da si preberete moje razmišljanje o tej temi. Morda imate kakšno dobro misel ali celo predlog... hvala!

Mesto ljubezni v pravičnosti
Leto socialne pravičnosti z naslovom Pravičnost v ljubezni je

vrhunec tega, kar smo v preteklih letih poudarjali. Če smo vzeli besede zares, ne dvomim, da ne bomo razumeli, kaj te besede letos in za naprej terjajo od nas.

Ob geslu izpred štirih let Oddaljeni pot Cerkve vem, da je bilo najprej potrebno med nami samimi razčistiti, da je Cerkev – del tega je tudi Karitas – odprta za vse ljudi. Marsikdaj se je zgodilo, da smo videli le tiste, ki hodijo k maši, ki

so nam simpatični in se nam smilijo samo zato, ker so ponižni, bogaboječi, da ne rečem ljudje, s katerimi je lepo delati in tudi pričakujemo uspeh na kratki rok. Še bolj kot to pa nas je skrbelo, kaj bodo rekli drugi. Prepričana sem, da smo v tem letu dojel Jezusove besede: "Nisem namreč prišel klicat pravičnih, ampak grešnike" (Mt 9,12-13). Cerkev sprejema in oskrbuje tudi grešne ljudi, ki iščejo resnico, pravico, svetost. In Karitas smo Cerkev. Upam, da tudi ljudje, ki prihajajo k nam po pomoč, to čutijo ali vsaj vidijo v nas pristne kristjane.

Pred časom me je poklicala svetovalna delavka iz šole in obzirno povedala, da imajo primer dveh otrok, ki so prišli z materjo s Kosova k očetu, ki je delavec v gradbeništvu pri nas. Povedala je, da so prvi šolski dan prišli v šolo brez vsega. Joj, s

kakšnim veseljem smo sodelavke pripravile zvezke, torbo, peresnice, pomagale pri nakupu v knjigarni, ker mama ni razumela jezika ... resnično, niti pomislile nismo, da ne bi nesebično pomagali ljudem iz drugega okolja, druge vere... nič. Pa me nekega dne sreča ravnatelj te šole in reče: "Hvala za pomoč našim učencem, nisem namreč vedel, da pomagate tudi ljudem drugih ver". Prvi trenutek je bila to zame klofuta, takoj nato pa sem se zavedela, da moramo še

temveč je tudi duša, ki joče, prosi in upa. Ko smo naslednji dan v časopisu, kjer so po navadi same hude novice, prebrali prav te besede, smo lahko veseli, da tudi na ta način sporočamo smisel naše vere vsem, ki to želijo slišati. Pa tudi tistim, ki so sicer proti, imamo tudi na ta način možnost nevsiljivo povedati, da nismo vedno 'istih misli'. Vpliv različnih družbenih pojavov, interesov in privilegijev je tista ovira, ki nas včasih prekaša. Ne bi si upala učiti in razlagati, jasne cilje je že v predavanju nakazal dr. Andrej Poznič. Najbolj so me iz celotnega referata zadele besede, ki jih sporoča prav nam, saj pravi "Ker vas škofje pošiljajo ven iz zakristij, celo proč od cerkvenega zvonika, da bi se začeli aktivno ukvarjati z družbo, morate temu poslanstvu slediti". Sama se večkrat vprašam kako, morda bi skupaj poiskali nekaj odgovorov:

Biti vest družbe, glasnik revnih!?

bolj stopiti iz 'zakristij'. Sledilo je leto svete evharistije. Ko pomislim na to leto, mi vedno pred oči pride miza, na njej pa kruh, ki ga je Gospod blagoslovil, razdelil in nas ob tem povabil k delitvi kruha - pomoči. Ob tem pa slišim besede Pedra Opeke, ki je v Celju na Evharističnem kongresu poudaril, da ima revščina številne obraze, zato moramo poleg kruha deliti tudi ljubezen, dobroto, spoštovanje. Saj ne, da nismo vedeli in tako tudi delali, toda to zavedanje je potrebno vsak dan 'osvežiti'. V tistem letu smo za geslo kolonije Umetniki za karitas izbrali besede naše osnovne molitve Daj nam danes naš vsakdanji kruh. Ob tem sem imela možnost na številnih razstavah po Sloveniji in v zamejstvu povedati, da človek ne živi samo od zemeljskega kruha, da človek ni le želodec, ki kruli, ko je lačen,

te besede so, vsaj po moje, prvi temelj našega dela. Srce, ki vidi je naslov našega tokratnega srečanja in geslo Tedna karitas. In srce, ki vidi, um, ki razume, je tisto spoznanje, ki nas sili, da stalno raziskujemo, obveščamo in sporočamo. Normalno, da so v krajevni cerkvi potrebne raziskave in ankete, toda vsak med nami, kot sodelavec župnijske karitas, je tisti prvi raziskovalec in tisti prvi, ki je dolžan opozarjati in sporočati naprej. Ne samo statistično (pomagali smo toliko in toliko ljudem), temveč povedati, kdo so ti ljudje in tudi kje je vzrok, da so v tako si tuacijo prišli. Ne z imeni in primki, temveč s primeri - prilikami. Jezus je govoril v prilikah in prav zato še danes razumemo njegov nauk.

Če smo vsa ta leta delovali in živeli v tem duhu, potem je Družbeni nauk Cerkve jasen. Sama sem že dva mandata članica Komisije pravičnosti in mir in skupni cilj vseh članov je vedno pot za skupno dobro, ki ima v katoliški Cerkvi korenine v Božji besedi. Kljub izobrazbi in položaju članov pa moram reči, da nisemo vedno 'istih misli'. Vpliv različnih družbenih pojavov, interesov in privilegijev je tista ovira, ki nas včasih prekaša. Ne bi si upala učiti in razlagati, jasne cilje je že v predavanju nakazal dr. Andrej Poznič. Najbolj so me iz celotnega referata zadele besede, ki jih sporoča prav nam, saj pravi "Ker vas škofje pošiljajo ven iz zakristij, celo proč od cerkvenega zvonika, da bi se začeli aktivno ukvarjati z družbo, morate temu poslanstvu slediti". Sama se večkrat vprašam kako, morda bi skupaj poiskali nekaj odgovorov:

Biti vest družbe, glasnik revnih!?

Te besede so, vsaj po moje, prvi temelj našega dela. Srce, ki vidi je naslov našega tokratnega srečanja in geslo Tedna karitas. In srce, ki vidi, um, ki razume, je tisto spoznanje, ki nas sili, da stalno raziskujemo, obveščamo in sporočamo. Normalno, da so v krajevni cerkvi potrebne raziskave in ankete, toda vsak med nami, kot sodelavec župnijske karitas, je tisti prvi raziskovalec in tisti prvi, ki je dolžan opozarjati in sporočati naprej. Ne samo statistično (pomagali smo toliko in toliko ljudem), temveč povedati, kdo so ti ljudje in tudi kje je vzrok, da so v tako si tuacijo prišli. Ne z imeni in primki, temveč s primeri - prilikami. Jezus je govoril v prilikah in prav zato še danes razumemo njegov nauk.

/ dalje
Jozica Ličen

Kratki

Akcija Slovenske Karitas z naslovom Malo manjša sveča, za revnejše sreča

Slovenska Karitas se ob 1. novembru, prazniku Vseh svetih, pridružuje pobudi Ministrstva za okolje in prostor v akciji Bi prižgali letos svečo manj? Prižiganje sveče in njen plamen sta izraza duhovne povezanosti z umrlimi sorodniki in prijatelji. V času velike ogroženosti okolja in velikih stisk družin v Sloveniji tudi Slovenska Karitas vabi, da ob tej priložnosti vsaj majhen plamenček sveče zagori tudi v obliki upanja za ljudi v stiski.

Na ljudi dobrega srca se tudi sicer obračajo s pobudo, da bi prižgali manjšo svečo ali svečo manj in spomin na umrle počastili z darom za ljudi v stiski. To lahko storijo tudi z darom, ki ga v različnih akcijah namenijo župnijski ali škofijski Karitas. Pomagajo lahko s poslanim SMS sporočilom UPANJE na 1919 in s tem darujejo 1 evro ali s klicem na dobrodelno številko 090 93 30 80 in s tem darujejo 1,25 evra.

Zbrana sredstva bodo oktobra in novembra letos v programu Zaupanje namenjena fantu, ki zaradi mišične atrofije potrebuje klančino za avto.

Dodatne informacije o akciji so na voljo na sedežu Slovenske Karitas na Kristanovi ulici 1 v Ljubljani, tel. 01/300-59-60, e-naslov: info@karitas.si oz. na strani: www.karitas.si/zaupanje.

Škofijska Karitas Koper ob prazniku Vseh svetih

Škofijska Karitas Koper se pridružuje pozivu Ministrstva za okolje in prostor z naslovom Bi prižgali letos svečo manj?, ki nas vabi, da prižgemo letos svečo manj in tako prispevamo k čistejšemu zraku in zmanjšanju količine odpadkov. Zaradi tega nam predniki ne bodo zamerili, potomci pa nam bodo hvaležni.

Sodelavci Karitas ob tem pozivu vidijo še tretjo razsežnost - to je pomoč ljudem v stiski. Želijo spomniti, da so med nami živi ljudje, ki bi jim denar, porabljen za nakup brezštevilnih sveč na grobovih pokojnih, olajšal vsakodnevno skrb za preživetje. Brezposelni, ljudje, ki že več mesecev niso prejeli plače, zaposleni z nizkimi dohodki, delavske družine, otroci, bolni, ostareli, ki se po pomoč na Karitas obračajo dnevno, potrebujejo plamen upanja, plamen solidarnosti. Ljudi dobre volje vabijo, da se ob nakupu sveč spomnijo na našteje ljudi in v znak spomina na svoje drage pokojne darujejo v dobrodelne namene: morda s podarjeno pozornostjo v košarici v trgovini ali z nakazilom na Karitas za pomoč v stiski.

Na spletni povezavi <http://karitas-kp.rkc.si/> je objavljen seznam pomoči potrebnih. V Škofijski Karitas Koper želijo opozoriti, da je s spoštljivim spominom na pokojne, poleg molitve za žive in mrtve, povezana tudi skrb za njihove sorodnike in prijatelje. Obisk družine, ki je zgubila moža, očeta, ženo, mater ali otroka, prijazna beseda svojcem, ki jih je prizadela smrt bližnjega, je največji osebni dar, ki ga lahko zastonsko poklonimo. Molitev za žive in rajne, obisk ljudi, ki so izgubili svojce ali dar za pomoči potrebne, je največji plamen, ki ga ob spominu na pokojne lahko osebno prižgemo.

Besedilo je pripravila namestnica ravnateljice Škofijske Karitas Koper Jožica Ličen, GSM: 041/429-713, e-naslov: jozica.licen@rkc.si.

Kar je veliko in pomembno za človekovo življenje, ne osvojimo čez noč

Vsak dan se je treba učiti!

Družina je idealen "poligon za vajo" pri učenju življenjsko pomembnih stvari. Ker za vse, kar je veliko in pomembno za človekovo življenje, ne osvojimo čez noč. To moramo živeti v okolju za nas pomembnih odnosov. Odpuščanje je že ena taka stvar, v kateri se moramo stalno vaditi in izpolnjevati. Toliko, kot se v družinskem okolju dogaja, koliko čustev se prepleta, koliko nehote ali hote izrečenih besed ... Ko si priznaš, da si ga polomil in je potrebno prositi svojega moža ali svojo ženo za odpuščanje, četudi bi raje "zeblje požrl". V naši družini za to res na manjka priložnosti - pri odraslih in otrocih. Z vsem zavedanjem, da se ni modro prepirati vpricho otrok, se to vendarle zgodi. Takrat poteka učenje v živo: opazujeta, kako se ohladiva, kako se opravičiva, skratka, kako v resnici živiva tisto, kar jih poskuša naučiti.

Samo droben nasvet: če se zgodi, da se starši sprejo pred otroki, naj se tudi pobotajo pred otroki, seveda še isti dan. Koristi otrokom, pa tudi staršem: je odlično za preprečevanje mule. In gotovo bolj mirno spiš. Najini otroci se v enem samem dnevu kar nekajkrat sprejo in stepejo za določeno igrabo, knjigo, pa tudi še za kakšno drugo stvar. Nato pa poskušajo preglasiti drug drugega, ko se zagovarjajo, zakaj je nekaj rekel, nekoga udaril... Triletnici verbalno še nista tako spretni kot sedemletnika, a znata na svoj način čisto dobro "utemeljiti" svoja dejanja. Možgani staršev takrat delajo s polno paro in v resnici je potrebna salomonska modrost, kako najprej potolažiti in pomiriti nastalo situacijo. Ko so končno pripravljene poslušati, jih poskušaj naučiti, da ne more vsakodnevno dobiti vsega, kar hočeš, sploh ne

takoj - predvsem pa, da to ne upraviči udarcev, grizenja, vlečenja za lase in podobnih "ekstremnih" ukrepov. Česa

se ob tem naučiva midva? Ko se duhovi in glasovi pomirijo z izredno lahkoto, izrečejo besedo "oprosti" in

spodobni so nadaljevati igro, (skoraj tako) kot da ni bilo nič... Ko bi mi odrasli s tako lahkoto pozabljali... Najtežje je, ko moram prositi za odpuščanje svojega otroka, ker sem ga po krivici obsodila, da je storil nekaj narobe. Kot da ni že dovolj hudo, da sem

se zmotila (tisti občutek krivde, da bi morali biti starši nezmotljivi ...), bom zaradi tega izgubila svojo av-

toriteto in me sedaj ne bosta več resno jemala. Pa me ne pustijo prav dolgo premleavati. "Čakam, da mi rečeš oprost, ker si mene kregala", mi je oponesla moja hči pred nekaj dnevi v eni izmed takih situacij. In se učim tudi jaz ponižnosti in odpuščati sami sebi. Učiti odpuščati je pomemben del verske vzgoje. Laže mi je, ko se zavedam, da sem tudi jaz potrebna odpuščanja. V tem smo pred Bogom vsi enaki: odrasli, otroci, mladi, stari, čeprav vsak z drugačno stopnjo odgovornosti. V tem se med seboj lahko podpiramo, spodbujamo in dopolnjujemo. In s tem neposredno vabimo v našo sredo Boga, ko ga prosimo, da bi znali odpustiti in sprejeti, da nam je odpuščeno. In se po-

leg tega učimo še hvaležnosti, krotkosti, blagosti, ponižnosti in še marsičesa drugega ... Otroci srkajo vzdušje v družini. Lekcija odpuščanja je lahko njihova najlažja - ker jo spoznavajo v medsebojnem darovanju in v trdnih medsebojnih odnosih. Lahko pa je to lekcija, ki jo bodo najtežje osvojili, ker se bodo zaradi skrhanih ali celo sprevrženih odnosov stalno spopadali z občutki krivde in nemoči. Vendar naj to ne zveni tako zelo pesimistično. Dejstvo je, da te družina zaznamuje za celo življenje. Ampak vendarle je Božja ljubezen neskončno ustvarjalna in iznajdljiva in odpuščanja se učimo tudi v drugih odnosih, v drugih okoljih. In česar ena generacija v družini ne bo mogla razrešiti, bo morda naslednja. Gotovo pa je, da je vsak izmed nas poklican, da je najprej pri sebi, v svojem zakonu, v svoji družini poklican k temu, da se v zavedanju Božjega neskončnega odpuščanja neprestano uri v sposobnosti odpuščanja in hvaležnosti za to darilo.

Alenka Hvalica

Kratke

Ob bogati kulturni ponudbi v Gorici / Skupen koledar nad 60 prireditev

Na goriški občini so v petek, 28. oktobra, na tiskovni konferenci, ki je imela slovesen prizvok, predstavili publikacijo, veliko 'zgibanko' – koledar Gorizia citta' spettacolo, ki ga je izdala goriška občina in vsebuje nad šestdeset kulturnih prireditev od oktobra 2011 do maja 2012 (gledališki, plesnih, glasbenih ...), opremljenih z vsemi informacijami. Tako bodo gledalci imeli boljši pogled v

pestro kulturno življenje v Gorici. Kot sta na predstavitvi poudarila župan Ettore Romoli in odbornik Antonio Devetaj, ima naše mesto štiri lepe, velike, tehnično dobro opremljene dvorane (gledališče Verdi, Avditorij, Kulturni dom in Kulturni center Lojze Bratuž), pa še celo vrsto manjših dvoran, kjer se stalno kaj dogaja. Za to kulturno pestrost skrbijo omenjeni domovi in ustanove ter združenja, kot so goriška občina, Rodolfo Lipizer, CTA in Terzo Teatro, ki so jih na predstavitvi zastopali predstavniki. Vsi so pohvalili to zamisel in pridali še kako misel s svojega gladišča. Gorica je majhna – prav zato bi bila idealna za festival širšega obsega -, a kulturno zelo živahna in ponuja bogato paleto izbir za vsakovrstno publiko, od najmlajših do odraslih gledalcev. Končno bo sedaj ta ponudba na skupnem koledarju, na katerem so s svojimi prireditvami prisotni tudi oba naša slovenska kulturna hrama in SSG. V njem sicer ni zaobjeto vse slovensko kulturno dogajanje. Med drugim, kot je poudarila Tamara Kosič, zastopnica KCLB, se je sezona v Kulturnem centru Bratuž začela že septembra, vsebuje pa tudi razstavno dejavnost in še marsikaj drugega. Da je v Gorici nad 1500 prireditev letno, je podčrtal Igor Komel, ravnatelj KD, ki je pohvalil uresničitev te zamisli o skupnem koledarju, ob katerem bo morda boljše steklo tudi sodelovanje med različnimi ustanovami in bi v prihodnje ta program prireditev lahko razširili in vanj vključili še dogajanje v Novi Gorici. Morda bo s tem spet zaživel tudi Puppet festival z mednarodnim značajem, kot si srčno želi in prizadeva umetniški vodja CTA Roberto Piaggio. Veliko zgibanko so natisnili v 10.000 izvodih in je dobra pridobitev za pot zrelega sodelovanja med različnimi goriškimi ustanovami, v katerih seveda ne smejo manjkati slovenske. / IK

Predstavitev knjige Mire Cenčič v Coroninijevem dvorcu v Sempetru

Zgodovinsko društvo za Severno Primorsko in Občina Šempeter-Vrtojba sta v sredo, 19. oktobra, poskrbela za organizacijo večera, ki je bil dobro obiskan in je potekal v dvorani Coroninijevoga dvorca, kjer domuje uprava. Na večeru so predstavili knjigo Mire Cenčič Primorske pesmi rodoljubja in tigrovskega upora. Prisotne je v imenu društva pozdravil Renato Podbersič, o knjigi in avtorici je spregovorila Erika Jazbar. Med drugim je podčrtala dragocenost

zbrane graiva; zajetna knjiga ponuja namreč v branje približno 200 poezij, ki nam omogočajo vpogled v dušo tedanjega časa. Posebej

se je zaustavila tudi pri pomenu, ki bi jo morala imeti rodoljubna poezija v našem vsakdanu. Prepogosto se namreč - navadno namerno - enači domoljublje z nacionalizmom.

Goriška časnikarka je nato vodila pogovor z avtorico, ki je prisotnim razkrila, kako in kje je našla zbrano gradivo. Poezije so namreč izhajale v pollegalnem ali ilegalnem tisku, na listih, ki jih je pisala skupina, ki se je zbirala okoli izobraženca ali duhovnika v marsikateri primorski vasi, od Istre do Krasa in Goriške, pisali pa so tudi vojaki in begunci na tujem, na Korziki ali v Egiptu. Avtorica je posebej spregovorila o delu antologije, v kateri so zbrane poezije, ki so jih napisali vodilni tigrovci; za nekatere se ni niti vedelo, da so pesniške duše. Še posebej pa so ganljive poezije, ki so jih pisali tako rekoč navadni ljudje, ki so živeli v izrednih zgodovinskih razmerah in so vzeli pero v roke ter na papir izlili svojo bolečino, upornost, hrepenenje.

Iz dnevnika goriškega nadškofa

V nedeljo, 6. novembra, bo msgr. Dino De Antoni ob 10.30 vodil somaševanje v Podturnu (San Rocco) v Gorici in podelil zakrament svete birme. V petek, 11. novembra, bo imel ob 11. uri zahvalno mašo v briški vasi Dolenje, kjer se bo srečal tudi s krajevnimi kmeti in pridelovalci. V soboto, 12. novembra, se bo v jutru v kraju Roncade (TV) udeležil posveta o šolstvu, ki ga prireja Škofovska konferenca Triveneta. V nedeljo, 13. novembra, bo po maši (10.00) in birmi v Tržiču prispel v Števerjan; tam bo ob 12. uri vodil zahvalno mašo, ki se je bodo udeležili tudi pokrajinski člani Neposrednih obdelovalcev (Coldiretti).

POGOVOR Aleš Komjanc

Žlahten sad briških oljk

S te kdaj pokusili komaj iztisnjeno briško oljčno olje? Zagotavljam vam, da je s svojo izrazito svežo sadežno aromo in rahlo pikantnim priokusom posebna poslastica za sladokusce! V Brdih so namreč v teh tednih začeli obirati oljke. Na domačiji na Jazbinah smo prejšnji teden obiskali Aleša Komjanca, cenjenega vinogradnika, ki postaja vse bolj znan tudi po svojem ekstra deviškem oljčnem olju.

Oljke ste začeli gojiti pred približno 20 leti...

Da, na začetku smo pridelovali zelo majhne količine, 4-5 kg. Smo pač poskušali. Najprej smo uporabljali "obrtiško" torkljo, pravzaprav predelan stroj za mletje mesa; mešal sem na roke, uporabljali smo tudi manjšo "prešo" za grozdlje. Za nas je bilo prvo naše olje edinstven dogodek! Počasi smo skušali postopek izboljševati. Lani smo končno kupili novo torkljo toskanskega podjetja. V prvem delu je pralnica: vanjo nasujemo okrog 100 kg oljk, stroj pobere proči listje, oljke se nato operejo v vodi in dobro prečistijo. V naslednjem delu je mlin, ki jih zmelje in dalj časa premešava, tako da celice izločijo olje. Pumpa nato povleče zmes v dekantator in centrifugo, od koder nato pride olje. Filtrirano tekočino shranimo v posebne sode pod plin, da odstranimo zrak. Tam pustimo, da počiva približno mesec dni, nato ga pretočimo; ko se prečisti in zbistri, ga enkrat spomladaj stekleničimo. Tropine pa uporabljamo kot gnojilo v oljčnih nasadih.

Pomembno je, da olje hranimo v temi in da prostor ni preveč tople. Manj zraku dobi, boljše bo.

Kako je bilo v preteklosti z oljkami v Brdih?

Naš nekdanji sosed Gušče Štekar in njegov oče Tonče sta pravila, da so pred prvo vojno imeli veliko oljk. Iztiskavali so jih kar z nogami, ženske so prilivale toplo vodo, ki stopi olje. Če je bila voda zelo topla, so kar hitro skakali... Če se je potem tradicija oljkarstva v Brdih prekinila, je bilo več vzrokov: leta 1928-29 je bila zelo mrzla zima, ki je večino pobrala; z vojno fronto se je veliko ljudi odselilo, nasadi so ostali neobdelani; če je oljkarstvo pod Avstrijo dobro uspevalo in so ga močno spodbujali, pa pod Italijo ni bilo več tako, saj ima država ogromno oljk na jugu.

Naši kmetje so se spet lotili gojitve oljke pred 20-30 leti. Bruno Pod-

veršič jih dela kar naprej. Mi smo najprej zasadili 60 dreves, vsako leto kakšno več, danes jih imamo nekaj več kot tisoč, in sicer na treh hektarih v štirih občinah, nekaj tudi na slovenski strani.

Bo dobra letina?

Obirati smo začeli 20. oktobra, nato smo se zaradi dežja ustavili. Letos bo približno 30% manj oljk kot lani. Drevesa, ki so lani dobro obrodila, imajo tokrat manj sadov.

Oljke je treba obirati, ko začenjajo spreminjati barvo. Če čakamo malo več, dobimo sicer večjo količino olja, ki pa ni tako kakovostno. Če jih obiramo, ko

Oleis pri Manzanu. Med 25 olji iz Tržaške, Koprške in vse Primorske je naš "Maurino" prejel najvišje ocene.

S prodajo kar gre. Pri nas sicer še ni prave kulture. Človeško telo porabi dnevno približno gram maščobe na kilogram teže. Deset gramov olja bi bila zadostna dnevna doza. In deset gramov stane 25 stotin na osebo. To je zelo malo. Ljudje pa kljub vsemu mislijo, da je čisto vseeno, če kupijo katerokoli oljčno olje. To se najde tudi za manj kot dva evra, a pogosto je tako, da niti oljk ni videlo...

Mi smo malo znižalo ceno; pol-

so še malo zelene, je okus bolj sadežen. Že Rimljani so pravili, da so zelene oljke za plemiče, zrele črne oljke za ljudstvo; tiste, ki so padle na tla, pa za sužnje. Ko oljka pade na tla, se začne proces fermentacije in gnitja, dvignejo se kisline, olje ne bo tako dobro.

V prvih treh dneh smo nabrali 20 kvintalov oljk. Zjutraj jih obirata sinova Patrik in Ivan, takoj po kosilu jih vržem v torkljo. Zvečer pa vržem tiste, ki jih obereta popoldne. To je zelo pomembno: ko se oljka odtrže od drevesa, se zanjo začne "negativna" faza. Pomembno je, da olje dobi čim manj zraka. Oksidra namreč skoraj kot vino. Samo zdi se, da olje v nekaj dni odprti steklenici ne oksidira tako hitro. In vendar ni res. Šele če odpreš novo steklenico, opaziš razliko.

Kako pa je s stekleničenjem?

Lani smo pridelali okrog tisoč litrov olja, torej nekaj več kot dva tisoč steklenic. Imamo ga še nekaj v zalogi.

V prejšnjem letu smo se udeležili sejma, posvečenega olju, v kraju

litrska steklenica stane 13 evrov. 500 gramov pomeni 50 doz, saj je ena žlica več kot dovolj, da se npr. zabeli skleda zelenjave ali druga jed. Gre za vrhunsko kakovost, ki stane zelo malo. Če kupiš povprečno olje, ga porabiš več, zato konec koncev veliko ne prihraniš. Ljudje morda res še ne vedo. Najbolje je, da poskusijo, da primerjajo žlico tega olja in žlico drugega. Takoj se vidi razlika.

Ko smo pred 40-50 leti prvič pokusili domače olje, se nam je zdelo čudno, ker ga nismo bili vajeni. Če pa ga zdaj primerjamo z različnimi semenskimi olji, se nam ta zdijo brez okusa.

Kakšna je sploh razlika med navadnim in ekstra deviškim oljem?

Oljčno olje je lahko tisto, ki ga iztisnejo iz tropin (t. i. olio di sansa); dodajajo mu razne kemične snovi, da stopijo maščobo. To olje je sicer redko, a ga še delajo. Stane zelo malo, pogosto ga mešajo z olivnim oljem. Ekstra deviško olje je tako, če nima nobene napake. Čim

ima napako v okusu ali vonju, ni več ekstra deviško. V marketu sem kupil več ekstra deviških olj, a vsaj polovica primerkov po mojem ne zasluži tega naziva. Da je pravo ekstra deviško, mora imeti manj kot 0,8 tisočink kisline. Dobra ekstra deviška imajo 0,30 tisočink kisline.

Kakšno je vaše?

Naše ima po navadi od 0,10 do 0,13 tisočink, torej zelo nizko stopnjo kisline. Deviško olje lahko ima od 0,8 do 2 tisočinki kisline. Človeški okus je sicer ne zaznava, to lahko stori le kemična analiza.

Pomembno je tudi število peroksidov, ki pove, kolikšna je oksidacija. Nižje je število, tem višje je število antioksidantov, snovi, ki varujejo celice pred prostimi radikali, krepijo obrambne sposobnosti telesa in zmanjšujejo možnost nastanka nekaterih bolezni, kot so kardiovaskularne bolezni in karcinogeni.

Posebnost tega olja je predvsem njegova zdravilnost. Ponavljam: čeprav se zdi cena visoka, pa res ni pretirana, saj se uporabljajo majhne količine, je pa res odlično. Čeprav sin pravi, da morda ni vredno toliko delati, pa le vztrajam v upanju, da se bo trg odprl. Obrezovanje oljke in vsa potrebna opravila v nasadu so namreč zahtevna in zamudna.

Z lepšim vremenom boste nadaljevali z obiranjem oljk. Koliko časa?

Približno dva tedna. Fantje nabirajo približno od 500 do 700 kg na dan. Za obiranje imamo poseben pripomoček na zrak; gre za vrsto grabljic, ki tresejo vejice.

Kje prodajate olje?

Letos smo bili na sejmu Obmejni okusi, ljudje so pokazali zanimanje zanj. Prodajamo ga doma na Jazbinah, v Gorici se najde pri bratu Simonu Komjancu v ul. Duca d'Aosta, v marketu Komauli pri Pevmskem mostu, pri Semoliču pri Rdeči hiši, nekaj ima Godina v Kapucinski ulici, produdili ga bomo še kakšnemu trgovcu. Steklenica nosi ime Oče AS.

Kako ste doma "organizirani"? Vam otroci pomagajo tako v vinogradih kot v kleti in pri delu z oljkami?

Robert se z ženo ukvarja s kletjo in s prodajo. Kar se kmetijskih del tiče, delajo sinovi Benjamin, Patrik in Ivan, jaz jim pomagam. Za obrezovanje skrbim samo jaz, počasi se bodo lotili tudi oni. V času pridelave olja prodajamo tudi novo olje, tisto, ki ga komaj iztisnemo. Njegova cena znaša 15 evrov na liter. Kdor ga hoče, lahko s sabo prinese posodo, drugače mu ga natočimo v petlitrsko pletenko. / DD

Fotoklub Skupina 75

Predavanje o uokvirjanju fotografij

Jesenski čas je v fotoklub Skupina 75 spet privabil večere z avtorji. Na prvem srečanju, ki je potekalo v torek, 25. oktobra, v prostorih galerije Skupine 75 na Bukovju, je spregovoril Sergio Scabar, ki je prisotnim posredoval dragocene nasvete, v kakšen okvir naj postavijo fotografije, zato da bi prišle čim bolj do izraza. Povedal je, da so preveč kričeči okvirji pogosto moteči. Okvir je le sredstvo, preko katerega postavimo fotografijo na zid, gledalec pa ga ne sme zaznati. Če je 'passepartout' bel, je najbolje, da je tudi okvir bel; isto pravilo velja, tudi

če je črn. Pri črnih 'passepartoutih' je treba biti pazljivi tudi na to, da so v celoti črni. Resda je težko najti popolnoma črn kartonček, vendar je končni učinek veliko lepši, če ni moteče bele črte. V galeriji je v torek visela skupinska razstava članov. Predavatelj je povedal, da je pri skupinskih razstavah dobro, da ima vsak avtor svoje okvirje, ne pa, kot se pogosto dogaja pri fotoklubih, da so vsi okvirji enaki. Pomemben je seveda tudi tisk fotografije. Če vsak tiska v kakšnem drugem laboratoriju, lahko postanejo fotografije veliko bolj raznolike. Prav tako na

skupinskih razstavah prikažejo avtorji različno število fotografij in zaradi tega ne sme biti nihče užaljen. Skupinska razstava namreč avtomatično obogati vse, ki spadajo v tisto skupino. Pomembno je tudi, da so napisana imena avtorjev, saj je prav, da se jim da priznanje, in tudi gledalec rad vidi, kdo je fotografijo posnel. Tudi pri osebnih razstavah morajo biti okvirji različnih oblik ali velikosti, saj je razstava z enakimi okvirji zelo enolična. Glavno vodilo mora biti seveda kreativnost. Predavatelj je povedal tudi, da je bolje se izogibati barvanim okvirjem. Okvirji so lahko tudi debelejši, a morajo v tem primeru biti bolj oddaljeni od fotografije. Sergio Scabar se je nazadnje ozrl po galeriji in dal zanimive predloge, kako naj postavijo skupinsko razstavo, da bo boljše delovalo. Člani fotokluba so se takoj

lotili dela in po njegovih napotkih spremenili postavitev nekaterih fotografij. Srečanje se je končalo s prijetno družabnostjo, poslušalci pa so odšli domov zelo zadovoljni, saj so lahko slišali veliko koristnih nasvetov. SR

Jesenski pohod na Sabotin

Tudi letos uspešna že ustaljena prireditev

Jesenski pohod na Sabotin, ki sta ga štmavsko kulturno društvo Sabotin in Krajevna skupnost Pevma – Štmaver – Oslavje priredila že dvaindvajseto leto, je tudi letos doživel precejšen uspeh. V soboto, 22. oktobra, je na sedežu društva potekal zanimiv kulturni večer, katerega osrednji del je bila predstavitev knjige *Osimo in Goriška*. Zbornik je najprej predstavil Andrej Malnič, direktor Goriškega muzeja. Povedal je, kako je sestavljen in kdo je avtor prispevkov. Poudaril je tudi, da je v zborniku objavljen prepis spomenice prebivalstva Goriških

konzul na slovenskem konzulatu v Trstu, je lepo orisal, kako je prišlo do Osimskih sporazumov in zakaj je dejansko do njih prišlo v malem kraju Osimo. Pogajanja so namreč potekala v tajnosti in v kraju Osimo tedaj veljaki "niso bili vsem na oči". Kljub prizadevanjem Jugoslavije pa slovenska manjšina v Italiji z Osimskimi sporazumi ni še dobila zaščite, ki jo je dočkala le veliko let kasneje. Arhitekt Tomaž Vuga je predstavil

vas, kasneje pa je le prišlo do tega, da so obšli vsa že obstoječa poslopja in so cesto postavili višje. Tomaž Vuga je pokazal tudi fotografijo lesenega mostu čez

Sočo pod jezom v Solkanu, ki ga je dal zgraditi Fonsari leta 1910. Zanj je pobiral tudi mitnico, ki je bila za tedanje razmere dokaj visoka. Vuga je povedal, da obstajajo že načrti, da bi spet zgradili ta most in ga vključili v kolesarsko pot, ki naj bi potekala od Gradeža do Bovca, torej ob reki Soči. Novi most bi bil namenjen pešcem in kolesarjem. Publiki je bila predstavitev zelo všeč, saj se poslušalci niso bali avtorjem postaviti vprašanj. Štmavci skušajo ovrednotiti lju-

di, ki ustvarjajo na goriškem področju, zato so letos povabili Florjana Vogriča, da razstavi svoje pletene koše in druge predmete. Predstavitev razstave je potekala v obliki intervjuja. Gospod Vogrič je tako na kratko povedal, od koga se je naučil te obrti, kako poteka pletenje košev in katere predmete plete. Večer sta popestrila tudi domači moški pevski zbor Štmaver, ki ga vodi Nadja Kovic, in moški pevski zbor Lipa iz Ravnice, ki ga vodi Alojz Kobal. Ti so lani imeli v go-

Brd za revizijo in korekturo začasne državne meje pri Štmavru in Podsabotinu iz leta 1952. S postavitvijo meje so bila namreč Brda popolnoma odtrgana tako od Gorice kot od nastajajoče Nove Gorice. Jože Šušmelj, nekdanji

načrte in nato zgradnjo briške ceste, ki povezuje Solkan in Novo Gorico z Brdi in gre čez Sabotin, deloma tudi čez italijansko ozemlje. Prvotni načrti so predvidevali potek ceste skozi Štmaver, kar bi zelo vplivalo na malo

steh štmavski pevski zbor, zato so jih povabili, naj vrnejo obisk, in poskrbeli za leto petje priljubljenih melodij. Mrzel veter ni pokvaril načrtov Štmavrcem. Na Sabotin se je odpravilo približno stoosemdeset pohodnikov. Po maši, ki jo je pri razvalinah cerkvice sv. Valentina daroval domači župnik Marijan Markežič, so se pohodniki odpravili v Štmaver, kjer jih je čakalo kosilo s slastnimi dobrotami. Med pohodniki je bilo veliko ljudi iz Solkana in Brd, saj Štmavci že več let tkejo vezi s soslednimi vasi.

Slavica Radinja

Občni zbor Prosvetnega društva Štandrež Pregled dobro opravljene enoletne poti

Vsakoletni občni zbor Prosvetnega društva Štandrež je bil 25. oktobra v prostorih župnijskega doma Anton Gregorčič v Štandrežu. Predsednik je uvodoma pozdravil prisotne goste in predstavnik raznih društev. Za Svet slovenskih organizacij je spregovoril goriški predsednik Walter Bandelj, za Zvezo slovenske katoliške prosvete pa podpredsednik Miloš Čotar, ki je pozdravil tudi v imenu MePZ Lojze Bratuž iz Gorice. Kulturni center Lojze Bratuž je zastopal Damjan Paulin. Društvu se je za sodelovanje zahvalil predsednik štandreškega rajonskega sveta Marjan Breščak. Čestitali so predstavniki društva Sabotin iz Štmavra. O delovanju PD Štandrež je poročala tajnica Chiara Mucci, ki je predstavila bogato in razvejeno društveno delovanje, predvsem pri dramskem odseku. Kot že vrsto desetletij se je takoj po novem letu predstavil dramski odsek z novo uprizoritvijo na odru župnijskega doma Anton Gregorčič. Za minulo sezono so izbrali komedijo *Zbeži od žene* v režiji Jožeta Hrovata. Premiera je bila odlično odigrana 29. januarja 2011. Sledile so uspešne ponovitve v Štandrežu, Biljah, v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici, v Selah na Koroškem, Vrbju, Bukovici, Idriji, Polzeli, Mačkoljah, Visokem pri Kranju,

Sovodnjah, Mavhinjah, Drežnici, Kromberku, Štanjelu, Kanalu, Šempetru, Postojni, Bohinjski Beli, na Ligo, v Dobrovi pri Ljubljani in Pirničah. Predstava je bila večkrat nagrajena. Na Linhartovem srečanju Severne Primorske je Marko Brajnik prejel nagrado za najboljšo stransko vlogo, na 9. Festivalu zamejskih amaterskih dramskih skupin v Mavhinjah je nagrado

vlogo. V enoletni sezoni so člani štandreške skupine večkrat nastopali tudi z drugimi predstavami: *Gugalnik*, *Čudna bolezen*, *Na trimu*, *Gremo v teater*, *Stari grehi in Oh, te pravljice*. Tudi mladinski odsek se je izkazal z igro *Veter in Verica*. Štandreški igralci so sodelovali tudi z dramsko skupino društva Stanko Vuk iz Mirna in Orehovlj. V Štandrež je društvo povabilo skupine, s katerimi sodeluje, in oblikovalo gledališki abonma s petimi predstavami. Odziv publike je bil zelo dober, saj je v župnijski dvorani zmanjkalo prostora. Abonma se je že začel tu-

stih. Imel je samostojen koncert na Vogrskem in sooblikoval Dan slovenske kulture v Štandrežu. O delovanju zbora in o težavah, ki so s tem povezane, je spregovoril David Vižintin. Društvo je poskrbelo tudi za druge prireditve v domačem kraju. Lepo so uspeli Prešernova proslava, počastitev žrtev druge svetovne vojne, predvajanje posnetkov z društvenih izletov, martinovanje in fotografska razstava del domačina Milana Brešana. Društvo je bilo tudi soorganizator revije Primorska poje v štandreški cerkvi. Veliko dela je zahteval Praznik špagljev s kulturnim in v razvedrilnim programom pod lipami župnijskega parka in Okusi ob meji, ki jih organizira goriška občina. Spomladi in jeseni sta bila dva večdnevna izleta, prvi po južni Italiji in Črni gori, drugi pa po Slavoniji in Madžarski. Nekateri društveni člani so bili aktivni tudi pri letošnjem kiparskem srečanju, ki je potekalo oktobra v Jeremitišču. Blagajniško poročilo je podala Daniela Puja, nadzorniško pa Lucijan Pavio. Za enoletno obdobje vodenja društva je bil izvoljen nov odbor, ki ga sestavljajo: Vanja Bastiani, Marko Brajnik, Matej Klanjšček, Joško Kogoj, Cristina Marussi, Roberta Marussi, Chiara Mucci, Jordan Mucci, Mario Mucci, Damjan Paulin, Daniela Puja, Tanja Rakar, Božidar Tabaj, Andreja Vižintin in David Vižintin. V nadzornem odboru pa so Lucijan Pavio, Lucijan Kerpan in Marinka Leban.

DP

Prizor iz predstave *Zbeži od žene* (foto DP)

za moško vlogo prejel Matej Klanjšček. Na festivalu je občinstvo zbralo veseloigro *Zbeži od žene* za najboljšo predstavo, tako se je odločila tudi strokovna komisija (ex-aequo s predstavo F. B. Sedej iz Števerjana). Na 50. Linhartovem srečanju se je komedija uvrstila med sedem najboljših predstav v Sloveniji. Na finalnem srečanju je Božidar Tabaj prejel posebno nagrado komisije za najboljšo stransko

di za sezono 2011-2012. O delovanju dramskega odseka je poročal tudi Božidar Tabaj, ki se je zahvalil vsem, ki so prispevali, da je bilo delovanje tako bogato in uspešno. Zborovsko področje je kril Mešana pevski zbor Štandrež, ki je nastopal pod vodstvom Mojce Sirk. Udeležil se je tradicionalnih zborovskih revij Cecilijanka in Primorska poje in se lepo predstavil tudi ob drugih priložno-

Obvestila

Skavti iz Gorice vabijo otroke (od 3. do 5. razreda OŠ), ki bi radi hodili k volčičem in volkuljicam, da se jim pridružijo na sestankih, ki potekajo na skavtskem sedežu (drev. XX. septembra 85) ob sobotah od 14.30 do 16.30. Za dodatne informacije lahko pokličete na telefonsko številko 346 1538732 (Aljaž).

Slovinci v Laškem prirejajo mašo zadušnico za vse rajne sorojake v petek, 4. novembra, ob 19. uri v cerkvi sv. Nikolaja v Trziču; pel bo MePZ iz Bilj pri Mirnu.

Krajevna skupnost Podgora organizira v nedeljo, 6. novembra 2011, ob 17. uri v nekdanji osnovni šoli (ul. Slataper 27, v Podgori) praznik kostanja. Sledila bo družabnost s kostanjem in novim vinom. Vabljeni so vsi prebivalci iz Podgora!

Društvo Jadro in Trzič organizirata 13. novembra martinovanje v Rihemberku/Braniku. Prijave sprejemajo odborniki obeh društev (0481-482015 ali 0481-474191).

Razstava Prihodi/Odhodi – Izseljevanje iz goriške pokrajine skozi podobe je na ogled do 13.11. na železniški postaji v Sredipolju. Urnik: od ponedeljka do petka od 10. do 14. ure, ob sobotah in nedeljah ter od 1. do 4.11. od 10. do 18. ure. Vstop prost. Razstavo sta priredila Pokrajina Gorica in kulturno društvo Metarte iz Gradišča ob Soči. Del razstave je posvečen tudi aleksandrskam.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško sporoča, da bosta v soboto, 5. novembra, odpeljala za martinovanje na enodnevni izlet v hrvaško Istro avtobus št. 1 in avtobus št. 2 ob 7.45 iz Gorice s trga Medaglie d'oro, nato s postanki pri vagi, v Podgori, Štandrežu in Sovodnjah. Avtobus št. 3 bo odpeljal ob 7.45 iz Štandreža pri bankah, nato s postanki v Sovodnjah pri lekarni in cerkvi, na Poljanah, v Dobrodo in Jamljah. Organizatorji priporočajo točnost in veljavni dokument za tujino (Hrvaško).

Kmetija Aleš Komjanc iz Števerjana - Jazbine 35 - obvešča, da je oljarna odprta vsak popoldan od 14. do 21. ure za nakup komaj stisnjenega ekstradeviškega olja. Cena - 15 evrov na liter. Tel. št. 0481 390238 - 3476826207.

Iščem delo hišne pomočnice - likanje, čiščenje v dopoldanskem času. Sem mlajša gospa z izkušnjami pri takem delu. Kličite zvečer na tel. 00386/40307088.

SSK za Goriško sporoča, da je prvi sklic novoizvoljenega Pokrajinskega sveta SSK za Goriško določen za torek, 15. novembra 2011, ob 20. uri. Zasedanje bo

potekalo na goriškem pokrajinskem sedežu stranke SSK. **Predsednica združenja Paliativna oskrba Mirko Špacapan** - Ljubezan za vedno, dr. Manuela Quaranta Špacapan, obvešča, da prireja združenje ob rojstnem dnevu pokojnega dr. Mirka Špacapana spominski večer nanj z dobrodelno nabirko sredstev za onkološki oddelek bolnišnice v Vidmu in za Hospice v kraju Torreano di Martignacco, ki je namenjen hudim onkološkim bolnikom. Na večeru, ki bo v soboto, 19. novembra 2011, ob 20. uri v cerkvi mestne bolnišnice s. Maria della Misericordia v Vidmu, bo koncert gospel pesmi skupine Spiritual Ensemble pod vodstvom Alessandra Rizzija. Pred koncertom bo ob 19. uri v isti cerkvi sv. maša.

Darovi

Za tiskovni sklad Novega glasa: v spomin na rajnega moža dr. Jožeta Bernika daruje gospa Marija Bevcar Bernik 300 evrov. **Za misijon** p. Danila Lisjaka: V. Zerjal 50 evrov.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 4.11.2011 do 10.11.2011)
Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www. radiospazio103. it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, **razen ob sobotah**, od 21.30 do 22.30. Ob nedeljah od 14.30 do 15.30. Spored:

Petek, 4. novembra (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studija 2.

Nedelja, 6. novembra (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 7. novembra (v studiu Andrej Baucon): Narodno-zabavna, zabavna in zborovska glasba - Novice iz naših krajev - Iz krščanskega sveta - Obvestila.

Torek, 8. novembra (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 9. novembra (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Škorec, jesenski razgrajac - Izbor melodij.

Četrtek, 10. novembra (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - Zanimivosti doma in po svetu - Obvestila.

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ,
DEKANJA ŠTANDREŽ, SKUPNOST DRUŽIN SONČNICA

vljudno vabijo na predavanje za utrjevanje duha

POT K BOGU PREKO GORA

predavatelj prof. Marija Štremfelj

Kulturni center Lojze Bratuž
četrtek, 10. novembra 2011, ob 20.30

JAVNI RAZPIS

PRIZNANJE KAZIMIR HUMAR

1) Zveza slovenske katoliške prosvete, Kulturni center Lojze Bratuž in Združenje cerkvenih pevskih zborov podeljujejo priznanje društvom in organizacijam ali posameznikom na osnovi utemeljitve predlagateljcev in po presoji organizacij, ki priznanje podeljujejo.

2) Predloge za priznanje zbira Zveza slovenske katoliške prosvete na podlagi javnega razpisa.

3) Priznanje se praviloma podeli za ustvarjalne dosežke, za pomemben prispevek k razvoju ljubiteljskih kulturnih dejavnosti, za publicistično delo in za izjemne dosežke pri organizacijskem delu na kulturnem področju.

4) Priznanje lahko prejmejo tisti, ki delujejo v goriškem prostoru.

5) Predloge za priznanje je treba oddati **do 31. decembra 2011** na naslov: Zveza slovenske katoliške prosvete - 34170 Gorica-Gorizia, Drevored 20. septembra, 85, s pripisom na ovojnicu: "Predlog za priznanje"

Na Flaminio v Rimu spomin na stoterico naših fantov

Roma Prima Porta

Ob prelomu iz devetnajstega v dvajseto stoletje je Silvin Sardenko, danes ne preveč čislani pesnik, napisal pesem *Na grobu slovenskega romarja*. Take nisem zasledil v nedavnih sicer lepih sonetih nekdanjega slovenskega veleposlanika v Rimu. Tudi Sardenko opisuje lepote večnega mesta, duševne in kluturne utrinke v zbirki *Roma*, ki je izšla pri Katoliški bukvarni 1906. leta. Na Veranu je obiskal slovenski grob. Toplo čustvo v srcu zatrepeče, / če koleno more danes verno / poklekni na domači grob, / kjer počiva v tujem rodni prah.

Veličastna pietas, ovita v zlato zeleni platnici, ki se je lepo ohranila, po 105 letih, kljub skrivanju pred fašisti. Pesnik je obiskal romarjev grob, pa bi mi ne obiskali v glavnem mestu države grob stoterice slovenskih fantov? Najprej so nekateri ležali na Vera-

nu v okrogli spominski kostnici padlih, ki je podobna oni na Oslavju. Nato so jih nekaj prenesli v novo spominsko grobnico na drugem največjem evropskem pokopališču Prima Porta

Flaminio nekoliko zunaj Rima. Nekaj jih sicer niso mogli prepoznati in jih je ostalo v Veranu. Gre za kostnico in spomin na Jugoslovane, v glavnem so Slovenci, ki so bili ustreljeni v trdnjavi Bravetta ali so pomrli po ječah v

deželi Lazio in na Ponci, Pianosi, Elbi. Gre za tigrovcе, tako je na spomeniku ime Jakoba Samca, člana žezske trojke, za obsojene v Avli IV. rimske sodne palače, za partizane, obsojene na smrt po

bitki na Nanosu 1. 1942. V kriпти je le kakih 25 mrtvih, ostali so v skupnem grobu. Tako so od 18, ki so jih iskali na Ponci, našli le nekaj sledov za štiriimi. Kostnica pa hrani spomin na vse. Gre za lep spomenik iz leta 1978,

ki je prav na vrhu pokopališča Flaminio. Na postaji železnice Montebello, le nekaj metrov pod pokopališčem, čaka avtobus, ki popelje po pokopališču. Treba je vprašati po cimitero acatolico. Spomenik se nahaja med muslimanskim in evangeličanskim delom. Vlavec za Viterbo odpotuje na trgu Flaminio ob trgu Santa Maria del Popolo in vozi zelo pogosto prav do pokopališča.

Na spomeniku nisem doslej zasledil kakega venca, morda februarja, ko ga navadno vsaj enkrat na leto obiščem, je že preperel in odstranjen. A v zimskih mesecih je to težko. Obiščem pa ga desetega februarja, ker so pred leti ravno okrog dneva spomina na eksodus in fojbe rimski skrajni desničarji grozili s podrtjem spomenika. No, in od tedaj vsako leto le opazim manjši svež šopek, z napisom "il partigiano vincera". Niti ne vem, ali so kdaj tu pokopani bili deležni blagoslova v slovenskem jeziku. V Bravetti so imeli pred ustrelitvijo slovo v latinščini. Menda ni nihče odklonil popotnice.

Miro Oppelt

Vseslovenski natečaj "Planetu Zemlja prijazna šola/vrtec"

Začetkom letošnjega šolskega leta se je začel že drugi vseslovenski natečaj *Planetu Zemlja prijazna šola/vrtec*, ki ga organizira društvo Planet Zemlja. Gre za natečaj, katerega osnovno vodilo je prepoznati izobraževalne zavode, ki so v svojem delovanju prijazni do okolja, in motivirati druge, ki morda za to, da postanejo takšni, potrebujejo le še kanček vzpodbude.

Na letošnjem natečaju sodeluje prek 55 zavodov, medtem ko jih je lani le prek 35. Zavodi, med katerimi so tako vzgojno-varstveni zavodi, osnovne in srednje šole,

imajo s prijavo na natečaj možnost izbire med 9 projekti (lani med 4), kjer jim nudijo pridobivanje dodatnih znanj. Projekti terjajo različne stopnje znanja in aktivnosti udeležencev, saj so med temi tako predavanja o različnih tematikah, ki ne terjajo posebnih predznanj ali aktivnosti, kot tudi raziskovalni dogodki, šolanja vožnje kajaka in kanuja, kjer sta pomembni tako spretnost kot tudi varnost otrok, in motivacijski projekti z mamljivimi nagradami, ki se jih bodo najbolj razveselili udeleženci z veliko domišljije ... V društvu so namreč prepričani,

da je pozitivna motivacija najbolj učinkovito orodje na poti k cilju. Cilj društva pa je osveščati različne javnosti o pomenu odnosa do okolja za kakovost bivanja prihodnjih generacij. Tako je letos največ zanimanja pokazal projekt *Ko odpadki postanejo zlato*. Gre za predavanje, ki ga izvajajo strokovnjaki Ventovarne, kjer na slušateljem primeren način (otroci, starši, zaposleni v zavodu) posredujejo znanja s področja pravnega ločevanja in zbiranja odpadkov. Zelo blizu temu je tudi zanimanje za projekt *Eko beri*, kjer vzgojitelji varovancem prebirajo pravljice z zelenimi vsebinami (te jim poda-

Planetu Zemlja prijazna šola/vrtec

ri Eko knjiga), slišano otroci narišejo, komisija izbere zmagovalno skupino otrok, ki za nagrado prejme ... Da tudi pri nagradah društvo Planet Zemlja misli na kakovostno bivanje prihodnjih generacij, se bodo vsi lahko prepričali na prireditvi, na katero bo društvo povabilo spomladi. Natečaj se bo končal spomladi 2012, na končni prireditvi ob Svetovnem dnevu Zemlje pa bodo javnosti predstavljeni sodelujoči, najboljši, ki lahko veljajo za dober zgled drugim, pa bodo prejeli priznanja in nagrade.

Več o natečaju na <http://www.planet-zemlja.org/okolju-prijazna-sola/>

S 3. strani

"Ob vsem je treba ..."

Bil je kritičen, rekel bi potreben kritičen, po drugi strani pa mi ni bilo všeč - v prvi fazi Ziliva sem bil sourednik -, da je jemat književnost, prozo, predvsem pa poezijo za neko mašilo med tendenco v književnosti. Ta tendenca se mi je zdela vpreganje v nekaj, kar ni bilo več aktualno. Književnost, ki se nečemu scela preda, ima kratek rok trajanja.

Živimo v času vsesplošne krize. Je po vašem tudi poezija v krizi in kakšne so njene perspektive v današnjem času?

Poezija je neka intimna in zasebna zadevščina, zato pridobiva veljavo. Današnja družba je polna nekih komunikacij, vsebin in stimulacij, po drugi strani pa je osebek-človek vedno bolj osamljen, želi si vrnitve v nekdanje življenje. Poezija je s to svojo primarno zavezanostjo človeku in jazu pomembna in vedno več ljudi se z njo ukvarja. Vprašanje je, koliko se bo preko teh spletov rodilo generacijskih in estetskih povezav ter nastopov, ki bodo pomagali pri oblikovanju mlajših ustvarjalcev. Ljudje berejo poezijo in se nanjo odzivajo. Pred nekaj meseci sem bil v velikem tujem okolju, in

sicer v Argentini, predvsem v Buenos Airesu in Mar del Platiju. Tam sem srečal in doživel državo, ki se komaj kobaca iz veljanske krize. Na drugi strani pa sem videl ljudi, ki so navdušeno spremljali poetična branja, sami pisali, plesali tango in flamenko. Pred gledališči so ljudje čakali v dolgih vrstah. Kriza, ki nam jo servirajo na krožniku in za katero pravijo, da je ostra, se večine človeštva razmeroma relativno tiče. 99% ljudi nima hudih ambicij, skušnjava ali priloznosti, da se prilasti oblasti in moči, da bi komu drugemu odrejali življenjsko pot. Človeško gledano, kriza zbljuje ljudi in ta bližina ter občutljivost sta novo bogastvo, ki bo sprožilo neke nove vrednote, predvsem neki nov odnos človeka do naravnega okolja, novo duhovno življenje človeka na etičnem področju, neko novo vedrino, da ne bomo preplašeni od kriz in od smrti. Kot ustvarjalec in kot človek se čudim tistim, ki se bojijo kriz in ki so zaskrbljeni za narode ter družbo. Po drugi strani jih je strah smrti. Če si potopljen v naravni red sveta in kozmos, se zavedaš, da je treba ob vsem živeti v veseljem.

Na področju gostinstva smo specializirani za tečaje kuharstva in strežbe v gostinstvu za mlade. Predstavili pa smo tudi projekte za tiste, ki so že dosegli univerzitetno diplomu in se želijo dodatno izobraziti na področju trženja kmetijskih, gostinskih in tipičnih izdelkov našega področja. Pri tem projektu tesno sodelujemo s krajevnimi stvarnostmi tako v Brdih kot na Krasu. Namen je nagraditi že obstoječa ustrezna znanja vsem tistim, ki imajo univezitetno izobrazbo, a so brezposelni, bi se pa lahko soočili in začeli uvajati čisto nove oprijeme trženja na tem področju. Danes vsi govorijo o trženju, a pravega pristopa in dobrega marketinga je danes vedno premalo. Na območju, kjer živimo, je še veliko dela na tem področju in v času današnje krize je premalo denarja v obtoku, zato je potrebno za trženje našega prostora in vseh značilnosti, s katerimi se prepoznavamo, pristopiti na nov, izviren način. Vino, oljke, siri, Kras, Brda in morje, to je treba tržiti na drugačen in svež, sodoben, vrhunski način!

Povejte nam, zakaj je danes potrebno izobraževati?

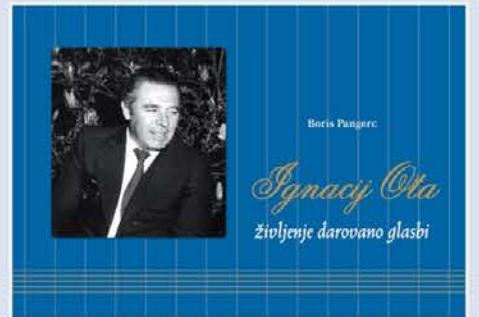
Zame je t. i. vseživljenjsko izobraževanje izjemnega pomena. Dejstvo, da se nenehno izo-

brazujemo, pomeni, da se stalno postavljamo pod vprašaj in skrbimo za našo stalno rast. Ne gre samo zato, da pridobimo nova znanja, ampak tudi zato, da se nekdo sam odloči in se vpraša: "Zakaj ne bi še malo več vedel o temah, ki se tičejo mojega dela, ali o stvareh, s katerimi se ukvarjam med prostim časom? Zakaj ne bi enostavno več vedel, da bi bolje, lepše, bolj kakovostno živel?" Če bi moral to razložiti svojemu sinu, bi mu dejal: "Ali boš študiral ali pa se boš moral v življenju samo zadovoljiti na neki način in še to samo s tem, kar ti bo mogoče dano". Zrel človek se mora vedno znova izobraževati, saj se ne moremo in se ne smemo zadovoljiti samo s tem, kar drugi rečejo, kar nam drugi pokažejo, sami moramo biti aktivno vključeni v življenje. Naučiti se moramo iskati in najti nove rešitve, nove poglede na svet, sami moramo postati iznajdljivi, imeti originalne zamisli. To pa ni možno, če se ne izobražuješ. Verjamem v ljudi in v vrednost posameznikov, ker vem, da ima vsakdo kaj novega povedati. Pa ne mislim samo na genialne zamisli in rešitve, ampak na vsakdanje življenje, v katerem je vsakdo sposoben privabiti nasmeh na usta svojega sopotnika.

Kratki

Nova knjiga Borisa Pangerca

Pri založbi oz. literarni reviji Fontana Koper je pred nekaj dnevi ob 10-letnici smrti skladatelja in zborovodje Ignacija Ote izšla knjiga prof. Borisa Pangerca z naslovom *Ignacij Ota - Življenje darovano glasbi*. To je knjiga o človeku, ki so ga vsi pevci in pevke primorskih zborov še kako dobro poznali, o človeku z velikim poslušom in skrbjo za obstoj in napredek ljubiteljske kulture in

petja, še posebej med Slovenci v Italiji - v bistvu je to poklon Ignaciju Oti in njegovemu obsežnemu življenjskemu opusu. Prva predstavitev knjige je bila v nedeljo, 16. oktobra, v prepolnem gledališču France Prešeren v Boljuncu, kjer je bil poseben gost Slovenski oktet, naslednje predstavitve pa bodo predvidoma v kratkem sledile po vsej Primorski na obeh straneh meje. Verjamemo, da si bo to čudovito publikacija na 385 straneh z dragocenimi pričevanji in številnimi fotografijami o življenjskem in delovnem opusu priljubljenega primorskega zborovodje in skladatelja vsak primorski zborovodja oz. pevec rad z veseljem oskrbel. Knjiga je namreč že na razpolago v vseh primorskih knjigarnah in knjižnicah ter v Tržaški knjigarni.

Vipavski križ / Odprtje razstave Braneta Jazbarja Afriške avanture, risbe

Brane Jazbar, priznan ajdovski slikar, se je po Afriki potepal februarja 2010. Po Keniji in Tanzaniji je to že tretje navdihujoče Jazbarjevo potovanje. Kot gornik je obiskal najvišji vrh Afrike Kilimandžaro in drugo najvišjo goro Mont Kenya, odpravil se je tudi na safari po nacionalnih parkih Tanzanije. Vtise je strnil v risbe, ki jih obiskovalci lahko vidijo na razstavi v Galeriji Doma krajanov v Vipavskem križu.

Avtorja je na odprtju razstave predstavila umetnostna kritičarka Anamarija Stibilj Šajn, ki med drugim pravi: "Razstavljena dela vsebinsko predstavljajo avtorjevo avanturo, v likovno-formalnem smislu pa ekskurz v drugačen likovni svet, tisti, v katerem so potrebni ustvarjalni perfekcionizem, samodiscipliniranost in skozi cikel podob tudi ustvarjalna koncentracija. Prav s tole je avtorju uspelo ohraniti stilno prepoznavnost in enotnost. ... Razstavljena dela razkrivajo mojstrstvo interpretata, hkrati pa pazljivo opazovalca, ki zazna bogastvo vizualnih informacij ter jih zna prenesti na slikovno polje, vendar ne kot opis, ilustracijo, ampak kot izraz ekspresivno vzdrmljenega likovnega zapisa, v katerem se povezuje tehnika dovršenosti in osebná občutljivost". Kulturni program dogodka je popestril nastop afriškega glasbenika Josepha Rakotorahalaha, ki že vrsto let živi in ustvarja v Sloveniji. Sem je prišel na študij arhitekture, bolj pa je poznan kot umetnik in glasbenik, ki afriško kulturo predstavlja po Sloveniji.

Sodelovala sta tudi Damjana Golavšek in Čarli Novak, znana slovenska glasbenika in Branetova prijatelja.

Poslušajmo ... z branjem

Robert Jukič - Dobrote iz skrinje zarote (Celinka, 2011)

Nadaljujmo s tedenskim srečanjem bralnih poslušalcev Novega glasa po utečenem vozem redu. Na vrsti je slovenska plošča, ki sem jo tokrat izbral med vrhunskimi recenzijami priznanega radijskega voditelja in producenta RTV Slovenija Jureta Longyke, ki vodi prestižno glasbeno oddajo Izštekani. Njegov izbor slovenskih glasbenih veljavkov je nadvse relevanten in zanesljiv in ga toplem priporočam, v posluh pa vam tudi dajem najnovejši glasbeni izlet Roberta Jukiča, ki je pri Celinki aprila letos izšel z naslovom Dobrote iz skrinje zarote.

Tokrat se jazzovsko podkovani Jukič, instrumentalist in skladatelj, ki je doštudiral na jazz oddelku univerze za glasbo in upodabljaajoče umetnosti v Gradcu, preizkuša z novo muziko in novimi instrumenti. Dovolj je bilo avantgarde in okravatanega intelektualstva, ki smo ga občudovali v ploščah "How About That?" (2002), "Phases Of One" (2003), "Jazz For Masses" (2009) in slavnim "Radio" (2009), ki je Jukiča ovenčal v strogi jazz eliti. Čas je za "zadetost" mastnih štorjpravcev na daljnih poljanah kavbojcev v slogu Enia Morriconija.

Električni bas in kontrabas v kot, Jukič poprime za kitarske strune in za trenutek odmisli na koordinate jazzu. Njegov novi avtorski projekt je namreč tematsko naravnano delo, ki ga sam opisuje kot "glasbeno kulturo za še neizvedeni prvi slovenski western film". Izjava zveni bizarno, zvok plošče pa nam kmalu vse pojasni. Tudi prelepa Slovenija, razpeta med morje, Alpe in Panonsko ravnino, lahko proizvede svojo, svojevrstno kavbojko in ameriški folk ter americano predela v "zmohten" podalpski slog. V ta namen je Robert Jukič zbral številno in kakovostno družbo 'muskonterjev' (Andraž Mazi, Sergej Randlelovič, Metod Banko, Aleš Hadalin, Jani Kovačič), ki se podpisujejo pod "Dobrotami" z delovnim nazivom Kramp. Kramp je resda orodje za kopanje zemlje, navadno s sekalom in konico, lahko pa ga uporabimo tudi za kopanje po občutljivih večnih temah, na katere sodobni človek kljub "napredku" še vedno ni razvil odpornosti.

Robert Jukič izdaja svoj nov album v zanimivem formatu, saj je v zavrtku poleg plošče še dodaten "prazni" cd, na katerega lahko z njegove spletne strani "zapečemo" še dodatnih enajst skladb. Sugestivno, dramatično in nadvse izvorno.

Jernej Šček

Miroslav Košuta gost v Gorici

“Materinščina je največja vrednota!”

Miroslav Košuta je prvi avtor, ki ga je Kulturni dom povabil medse ob praznovanju svoje tridesete obletnice, le-to obeležuje tudi z nizom večerov z avtorji. V četrtek, 27. oktobra, je privabil v svoje prostore ljubitelje poezije in slovenske besede. Goriško publiko je Košuta takoj prevzel, saj je povedal, da je bil na Gorico vedno navezan. Njegova nana je bila namreč doma iz Mirna in je imela bogato knjižnico z mohorjevkami in knjigami Bevka, Feigla, Budala in drugih. V mladosti je rad bral Feigla in del zasluga, da se je spomin na Feigla obudil, nosi tudi on. Pesnika in njegovo zadnjo pesniško zbirko *Drevo življenja* je predstavila profesorica Nadja Marinčič. Opisala je pesnikovo življenjsko pot od rojstva v vasi Križ do Studija in dela v Ljubljani ter nato ponovne vrnitve v Trst. Omenila je njegovo srečanje z intimizmom, saj se je avtor prese-

lil v Ljubljano le kakšno leto po izidu *Pesmih štirih*. Njegova pesniška pot pa vendarle ni šla vstric z intimisti, kar je pesnik tudi razložil v pogovoru z Acetom Mermoljo, ki je vodil druge del večera. Intimistični pesniki so bili namreč zaprt krog, v katerega ni bilo lahko vstopiti. Bil je pa tudi drug problem. Košuta je v Ljubljano prišel družbeno angažiran, saj je nanj poleg domačega okolja vplivala tudi italijanska sodobna poezija, predvsem Pasolini, ki je bil tudi družbeno zelo angažiran. Sam je zato pisal drugače kot intimisti in se bolj navezal na špansko poezijo. S pesnikoma Marjanom Krambergerjem in

Nikom Grafenauerjem je šel samosvojo pot; družilo jih je trajno prijateljstvo, pesniško pa je vsak izbral svojo izrazno pot.

Zadnja zbirka je po besedah profesorice Marinčič nekaj posebnega in izraža jedro avtorjevega pesnjenja. Avtor je pesmi razdelil v devet razdelkov, ki obsegajo vse glavne teme in motive iz njegovega pesniškega opusa: Kras, morje, ljubezen, Trst, otroštvo, erotika, bolečina, življenje in še bi lahko naštevali. Marinčičeva je tudi poudarila, da jo je marsikatera pesem zelo prevzela in da ji je

bilo branje zbirke v velik užitek.

Tudi pogovor z Acetom Mermoljo je potekal v sproščenem vzdušju. Košuta je najprej opisal Križ, vas, iz katere izhaja in ki je nedvomno vplivala nanj. Gre za vas preprostih ljudi, delavcev, ki pa je bila aktivna, živa in kulturno plodna. Spontano se je pogovor nadaljeval v razmislek o pesnikovem odnosu do slovenske besede. Slovensčine se je učil v času, ko je bila prepovedana, kar je v njem zbudilo željo, da se ta jezik ohrani. Materinščina je namreč največja vrednota. V otroških letih mu je mama prebirala knjige none Lojze: Slovenske

večernice in Gregorčičeve pesmi. Naučil se je brati, preden je začel dejansko brati, saj je v rani mladosti od mame slišal že veliko pripovedi. Jezik je vedno dojemal na dveh ravneh: kot kriško narečje in kot “Gregorčičevo” slovenščino. V slovensko poezijo je tako prinesel nekaj iz kriškega zaledja in sočasno otrokom posredoval lepoto slovenščine. Pesnik je povedal, da je zelo srečen, ko prebira pesmi, ki jih pišejo otroci, kot da bi bili Košuta. Včasih so tako iznajdljivi, da si misli, da je za take otroke vredno pisati. Otroci namreč do-

bijo ljubezen do jezika, ko vidijo, da ga obvladajo in da se z njim lahko igrajo. Lepo je otrokom odkrivati, kaj vse zmore jezik njihove matere. Pogovor se je končal z omembo pesnikovega dela v Slovenskem stalnem gledališču. Njegova zasluga je namreč, da so igrali vsega Cankarja, kar je bilo nekaj zgodovinskega. Pesnik se je z veseljem spomnil sodelovanja z izvrstnimi avtorji, režiserji in igralci v tistem času. Srečanje s pesnikom Miroslavom Košuto, ki so ga priredili Kulturni dom, ZSKD, SKGZ in Feiglova knjižnica, je bilo zelo prijetno.

Slavica Radinja

KC Lojze Bratuž v Gorici / Kontrasti

Ustvarjalni kontrasti in strasti v društvu Kons

Naš prostor ima pomembno tradicijo na umetniškem področju. Zato je hvalevredno, da se umetniki iz Tržaške in Goriške povezujejo in srečujejo v Kulturnem društvu za umetnost Kons, ki velja za naslednika nekdanjega Društva za mejskih likovnikov. Naši slikarji, kiparji, fotografi, grafični in multimedijski oblikovalci, amaterji in ljubitelji umetnosti želijo, da bi se bogata tradicija našega prostora nadaljevala, rasla in razvijala tudi danes. To je v petek, 27. oktobra, poudaril predsednik društva Kons Ivan Žerjal na odprtju skupinske razstave v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici.

Letošnji dogodek je potekal v znamenju kontrastov in strasti (odtod posrečena besedna igra KONSTRASTI), ki ustvarjalce željejo k vedno novim snovanjem. V goriškem kulturnem hramu so tokrat prisotna dela Janine Cotič, Andreja Furlana, Matjaža Hmeljaka, Paola Hrovatina, Robija Jakomina, Jane Kalc, Zvonimirja Kalca, Vilijama Lavrenčiča, Klavdije Marušič, Jasne Merku, Deziderija Švare, Megi Uršič Calzi, Franka Vecchieta, Andree Verdelaga, Štefana Turka in Ivana Žerjala. Razstava je namenjena najprej članom društva, ki imajo na tak način možnost predstaviti svoje delo v javnosti, je pove-

dal Žerjal. Od ustanovitve pred šestimi leti namreč društvo vsako leto prireja razstavo, ki pa ni običajna in preprosta skupinska razstava, temveč prava spod-

vilne predstavnik likovne ustvarjalnosti v zamejstvu; take, ki se z umetnostjo ukvarjajo poklicno, pa tudi take, ki se komaj približujejo njenemu svetu.

Društvo ima sedež v Trstu, po svoji naravi pa je deželno. Njegov glavni cilj je na različne načine spodbujati organizirano dejavnost med slovenskimi umetniki v zamejstvu. Pri društvu se čuti potreba po sodelovanju ne le v tem prostoru, temveč tudi v različnih slovenskih in italijanskih stvarnostih. Pri Konsu želijo nuditi temelje za delovanje posameznikov, “vsaj minimalno organizacijsko strukturo”, ki je

nadve potrebna, saj je le prek povezovanja in mreže med člani možno ustvariti nekaj več. Žerjal se je ob koncu svojih misli zahvalil glasbenikom Andreji Možini in Marku Če-

buda k poglobitvi izbrane tematike. Kontrasti so lahko barvni, kontrasti v različnih tehnikah in izbranih materialih, pa tudi kontrasti med različnimi likovnimi govoricami. Dela so namreč odraz različnih osebnosti, ki ustvarjajo pestro likovno dejavnost in sceno v zamejstvu, je še povedal Žerjal.

Na goriški razstavi seveda niso prisotni vsi člani društva. “Upamo pa si trditi”, je še povedal predsednik, “da društvo Kons s svojo dejavnostjo združuje šte-

paku: pevka in čelistka ter kitarista sta namreč po odprtju razstave, medtem ko so si ljudje v družabnem vzdušju ogledovali umetnine, ponudila izvirno in prijetno glasbeno kuliso. Za organizacijsko in vsestransko podporo se je zahvalil tudi Kulturnemu centru Bratuž. Predsednica Centra Franka Žgavec pa je umetnikom Konsa iskreno čestitala za njihove dosežke in zaželela, da bi se naprej plodno uredničili svoje umetniške navdihe. / DD

“V jesenski tihi čas ...”

Ko zadiši po jabolkih...

Ko zadiši po jabolkih, začutim, da je jesen. Tista lepa, topla jesen, kot se je marsikdo spominja iz otroštva. Ko smo se stiskali ob štedilniku v edinem zakurjenem prostoru v hiši – v kuhinji, ko smo otroci prebolevali prve prehlade s toplim lipovim čajem, ko smo na ulici uživali že samo ob zapečenem vonju kostanja. Z vonji in okusi jeseni smo preganjali nelagodje, ki se je kljub obisku sorodnikov ob vseh svetih povezovalo z mrakobnim novembrskim vzdušjem.

Nato smo začeli kupovati *fave*, tipične tržaške sladke kroglice iz mandljevega testa, in prvonovembrski prazniki so postajali vse slajši, mi pa – kljub vsemu – bolj potrošniško usmerjeni. In potem so začele v naše okolje vdirati nove navade iz angloameriškega sveta. Tako se danes binom *schertzetto dolcetto* v italijansko govorečem prostoru povezuje z vse bolj razpitim in glasnim praznovanjem uvoženega *Hallowena*. Ko zadiši po jabolkih, zadiši po vsem tistem nekdanjem, toplem, pristnem, gotovo idealiziranem svetu, ozaljšanjem s čarobno paličico domišljije. Zdaj pa je tu, po

izredno ostrem, bolj zimskem kot jesenskem mrazu, prepihanem od silovite burje, topla jesen. Neeee..... vroča jesen! Za vsem, kar se dogaja v svetovnem in evropskem merilu, na ravni politike, pa tudi na nekaterih drugih ravneh javnega življenja, zaznavam neko vrenje, ki za zdaj še tli v ljudeh, a tako kot tektonski premiki v globini zemlje začinja premikati sklade in sklade razočaranj, nezaupanja, jeze. Na trgih in ulicah velemest se proti logiki kapitalističnih močitev, svetovnih bank in finančništva oglašajo ogorčeni protestniki vseh generacij, ne samo mladih. Tudi dijakov se je polastil že običajni jesenski nemir, organizirajo se na zborovanjih, ob samoupravi, zasedajo šole.

Bo letošnja jesen vroča, vroča kot tisti nekdanji *autunno caldo* mojih mladostniških let? Kot mnogo drugih evropskih državljanov srednje in drugih generacij se čutim opeharjena: po desetletjih vzgojnega dela v slovenski šoli se mi upokojujev izmika tik pred zdajci znova in

znova, ne samo leto za leto, temveč celo mesec za mesecem. Pravijo, da znova udrihajo po upokojencih. Po pravici rečeno: po srednji in mlajši generaciji udrihajo, namesto da bi udarili po grabežljivcih, ki so na nemovalen, prikrit način izvozili svoj kapital v davčne oaze in se jim ni bati za lastno prihodnost in za

prihodnost njihovih otrok. Ne poznam pravil ekonomskih in političnih računic, a denar je nekam šel, ni izginil. Če zaposlenemu na pragu predvidene starosti ali s štiridesetimi leti delovne dobe zvišuješ delovno dobo za upokojujev, kako se bo lahko za-

poslila mlada univerzitetno izobražena raziskovalka, razgledan in intelektualno živahen diplomirani humanist, kako bo spet našel zaposlitev odpušeni abrahamovec v dobi, ko ga nihče ne jemlje v poštev za prešolanje in za novo službo?

V takem vzdušju se moje nelagodje še najbolj pomiri v kuhinji

se je rodila iz želje uporabiti dišeča brkinska jabolka in šilce jabolčnega žganja. Ker pa ni bilo belega sladkorja pri hiši, sem uporabila rjavega, in ker nisem imela svežega kvasa, sem uporabila kar vrečko suhega.

Jesenska potica

Sestavine za testo: 550 g bele moke s ščepcem soli in malo naribane limonine lupinice, 3 žlice rjavega sladkorja, 1 jajce, 2 dl in pol toplega mleka z umešanima dvema žlicama olja in 30 g stopljenega masla, zavojček suhega kvasa (7g), jajce za premaz. Zgornje sestavine so primerne za večji, približno 35 cm dolg rebrast pekač (Glineni so čudoviti, se pa potica bolj zapeče, na kar morate biti pozorni!)

Nadev: kilogram mešanih drobno zrezanih ali celo naribanih jabolok, 120 g mletih orehov, 5 žlic rjavega sladkorja, sok ene neškropljene limone in nekaj naribane lupinice, v jabolčnem žganju namočena pest ali dve rozin.

V kuhinji naj bo primerno topla temperatura, ki ugodno vpliva na pripravo in vzhajanje potice. Sestavine za nadev lepo premešamo, še posebno pa napojimo s sokom limone in pustimo stati ves čas priprave testa. Presejani moki v skledo dodamo kvas, na-

to toplo mleko z ostalimi sestavinami in gnetemo, da se loči od skledne in rok.

Lepo pregneteno testo, ki naj ne bo pretirno premehkno, damo vzhajati pol ure v pečico (35 stopinj C), ga spet pregnetemo, razvaljamo, nato namažemo z nadevom, tesno zavijemo in položimo v podolgovat pekač. Na topllem (v pečici) pustimo vzhajati približno 30 minut. Pred pečenjem potico premažemo s stepenim jajcem, prepikamo, potem pečemo pri 220 stopinjah C okrog 15 minut. Ko povrhu lepo porumeni, jo prekrito s peki papirjem pečemo še pol ure pri 175 stopinjah. Potico previdno obrnemo in zvrnemo na rebraste letvice, kjer naj se ohlaja, pokrita s prtikom. Režemo jo šele, ko se je ohladila, še boljša pa je naslednji dan. Jabolčna potica ni zelo kalorična, pa tudi ne potrebuje dragih sestavin. Če imate probleme s holesterolom, lahko maslo nadomestite z dvema žlicama olja ali več mleka, ko gnetete testo.

Predvsem je pomembno, da pripravo potice vzamete kot eksperiment s kančkom iznajdljivosti. Zdaj je pravi čas za poskus, da se urite v pečenju za praznično potico decembrskih dni. Veliko veselja pri delu in lepe jesenske dni vsem, ki se sprostite s pripravo sladkih dobrot!

Majda Artač Sturman

Kratke

Na kavi s knjigo

Niz srečanj z naslovom Na kavi s knjigo, ki jih Tržaška knjigarna prireja v sodelovanju z založbama Mladika in Založništvo tržaškega tiska, je bilo tokrat nekoliko drugače obarvano.

Izhodišče ni bila knjiga, temveč bralna dejavnost pri Skladu Mitja Čuk in Varstvenodelovnem centru Koper. V obeh zavodih se namreč širi bralna vzgoja, saj so na primer letos v koprskem centru izvedli bralno značko. O temi branja so nastali zapisi, umetnine in ročna dela, ki so v sredo krasili prostore galerije Tržaške knjigarne. Na srečanju so varovanci centra spregovorili o bralni dejavnosti in svojem delu, ravnateljica Sklada Mitja Čuk Stanislava Čuk in strokovna vodja Varstvenodelovnega centra Koper Jasna Moderc pa sta spregovorili o širši dejavnosti, predvsem pa o čezmejnem sodelovanju obeh socialnih središč.

Predstavili so zbornik poezij Aleksija Pregarca

Pregarčev zbornik poezij z naslovom Amebno razkošje, ki je letos izšel pri Goriški Mohorjevi družbi ob pesnikovi 75-letnici, so predstavili v torek, 25. oktobra, v dvorani Zadrudne kraške banke na Opčinah. Na večeru so poleg avtorja sodelovali še avtor spremne besede Vladimir Gajšek in predstavniki založbe same. Za glasbeno kuliso je poskrbel Miloš Pahor.

Planinska kultura je napolnila tržaški Narodni dom

Narodni dom v Trstu se je v soboto, 22. oktobra, napolnil s slovensko besedo in kulturo, tokrat planinskega zvona. Planinska zveza Slovenije je v sodelovanju s Slovenskim planinskim muzejem in z domačim Slovenskim planinskim društvom Trst (SPDT) organizirala zanimivo srečanje ob odprtju razstave in predvajanju igrano dokumentarnega filma Sfinga, ki opisuje zgodbo zadnje strahospoštovane uganke v triglavski severni steni - Sfinge. Kljub temu da sta Trst in Kras obmorska kraja, nas vršaci Julijcev, Karnijskih Alp in Dolomitov vsak dan "vabijo" s pogledom, alpinizem pa je tu doma, saj se v skale Glinščice, Napoleonske ceste, Črnege kala zgrinjajo množice iz vseh krajev.

Veliko število ljubiteljev gora je najprej pozdravila predsednica SPDT Marinka Pertot. Spomnila je, da je tržaška podružnica PZS bila ustanovljena že 7. maja 1904, ki je nato nadaljevala delovanje z nazivom SPDT in bila 13. julija 2008 spet vključena v zvezo. Prvotni sedež je stal prav tam, v Narodnem domu, kjer je strahotnega 13. julija 1920 v požaru umrl tudi prijatelj gora Hubert Roblek.

Po glasbenem predahu, za katerega je poskrbela Ženska pevna skupina Stu ledi, je bil pozdrav namenjen tudi predsedniku PZS Bojanu Rotovniku, ki je predstavil razstavo Življenje pod Triglavom, s katero lahko spoznamo preteklost in sedanjost planinstva v Sloveniji, ki ga bodo čez dve leti obeležili s 120-letnico organiziranega delovanja. V njem imamo zamejski Slovenci pomembno vlogo.

Končno so se tudi uresničile sanje vseh, ki ljubijo gore. Potrebo in željo po muzeju in hramu slovenskega planinstva so v Planinskem vestniku izrazili že davnega l. 1904, lansko leto pa smo ob 115-

letnici postavitve Aljaževega stolpa na Triglavu končno dobili Slovenski planinski muzej v Mojstrani. Vanj mora prej ali slej stopiti vsak slovenski gornik, planinec ali alpinist, prisotna kustosinja pa je tudi pomagala pri tej razstavi, ki bo v naslednjih mesecih romala še v Gorico, Furlanijo, Celovec in Reko. Sredi mesta Trst si jo lahko ogledamo še 14 dni, in sicer v ponedeljek, sredo in petek od 16. do 18. ure, v torek, četrtek in soboto pa od 10. do 12. ure.

Topel večer s prijatelji gora se je nadaljeval z ogledom igrano dokumentarnega filma Sfinga, ki ga je predstavil ideator Tine Marenc. Ta mitični odsek triglavske severne stene postane živo bitje, ki se s svojimi tehničnimi ukanami, izpostavljenostjo in vrtočlavi previsi poigrava z najboljšimi alpinisti sveta. V zgodbi se spektakularnost Sfingine uganke razrešuje s prelivanjem dveh najpomembnejših vzponov v njeni najtežji smeri-Obrazu. Prva sta ga preplezala Ante Mahkota in Peter Ščetinčin davnega l. 1966, v prosti tehniki pa sta ga l. 1995 speljala vrhunski Miha Kajzelj in Gregor Kresal. Številni drugi slovenski alpinisti, ki so se v njej preizkušali, niso mogli onkraj znamenitega vprašanja, povezanega z njo: "Kdo hodi zjutraj po štirih, popoldne po dveh in zvečer po treh?". / Jernej Šček

BARKOVLJE IN ŠTIVAN Revija zborov openske in devinske dekanije

Letos v ospredju vstopne pesmi ali psalmi

Po šestih letih se je revija zborov openske dekanije vrnila v barkovljansko svetišče. V soboto, 22. oktobra, je bila namreč cerkev sv. Jerneja ap. nabito polna s poslušalci in predvsem pevci, da bi ponovno potrdili veljavo starega slovenskega reka, po katerem, "kdor poje, dvakrat moli".

Zveza cerkvenih pevskih zborov je tokrat želela posvetiti že osmo dekanijsko srečanje vstopnim splovom ali psalmom, da bi predvsem pri izvajanju le-teh organisti in pevci pridobili globljo zavest o liturgičnem sporočilu petja med berili. Izhodiščna podlaga tokratne revije se med drugim uvršča v splošno mentorsko prizadevanje Zveze, ki vselej spodbuja cerkvene pevske sestave k rasti in napredovanju. Prav zato so še kako pomembna in koristna tovrstna srečanja - je uvodoma poudaril predsednik ZCPZ, Marko Tavčar, ki je v uvodnem pozdravu citiral misel znanega duhovnika in muzikologa Eda Škulja: "... Pomembnost naloge, ki se vsako nedeljo in praznik postavlja organistu, od njega zahteva stalno poglabljanje strokovnega znanja in truda, da postaja duhovno bogatejši in zrelejši. Ker s svojo glasbo organist posreduje vernikom vero v Boga in povezanost z Njim, mora najprej skrbno gojiti svojo lastno, osebno, globoko in živo vero".

O veljavnosti teh besed je globoko prepričan dušni pastir za slovenske vernike v Rojanu in Barkovljah, msgr. Franc Vončina, ki je v pozdravnem nagovoru s teološkega vidika obrazložil pomen psalmov pri svetih mašah. "Starejši gotovo veste, da speva med berili nekoč nismo poznali, ker beril nismo sploh slišali, saj jih je duhovnik bral po tiho v latinščini. Danes pa imajo psalmi svoje odpeve, ki povzemajo navadno glavno misel psalma samega, pa tudi beril". Te odpeve naj bi po možnosti izrekalo vse ljudstvo, kajti maša naj bi bila sodelovanje vseh, bodisi v odgovorih bodisi v odpevih. "Danes imamo bralce beril že po vseh cerkvah, čeprav bi morali marsikaj v tem smislu izboljšati, nimamo pa še kantorja, ki bi intoniral odpev, da bi ga ponavljalo vse ljudstvo in da bi prepeval psalm ter vodil petje izpred prezbiterija". Msgr. Vončina je opazil, da spev med berili včasih nadomeščajo z drugo kitico uvodne

pesmi, to pa je po njegovem mnenju ubožanje bogastva psalmov samih; tudi vstopni spev je velikega pomena in prav vstopna pesem bi morala uvesti v tematiko beril in v bogoslužje določene nedelje ali praznika. "Zgrešeno je torej, ko pesem praznika zapojemo šele na koncu", je dejal msgr. Vončina, ki se je med drugim zahvalil Veri Poljšak za vodenje ljudskega petja ob vsaki nedelji, organistu Andreju Peganu ter Ladiju Vodopivcu, ki ob praznikih vodi na koro cerkveni zbor.

Po teh mislih je bilo končno na vrsti petje. Najprej so nastopili pevci MeCPZ Sv. Jernej z Opčin pod vodstvom Janka Bana, sledil je nastop domačih pevcev MeCPZ Barkovlje pod vodstvom Ladija Vodopivca in orgelski spremljavi Giuseppeja Zudinija. Nato se je zbranemu občinstvu predstavil Združeni zbor ZCPZ pod vodstvom Edija Raceta in ob orgelski spremljavi Iztoka Cergola. Oglasila so se tudi mlada grla članov OPZ Kraški cvet pod vodstvom s. Karmen Koren in ob orgelski spremljavi Alenke Cergol. MIDPS Vesela pomlad z Opčin so pod vodstvom Andreje Štucin spremljali instrumentalisti Tomaž Viler in Alex Kuret (tolkala), Iztok Cergol (klaviature) in Sašo Glavaš (bas kitara). Breg je zastopal ŽeCPZ Ricmanje pod vodstvom Marije Šturman in ob orgelski spremljavi Davida Lenise, mestno četrt Sv. Ana pa tamkajšnji CPZ, ki ga je vodila Alenka Cergol ob orgelski spremljavi Iztoka Cergola. CPZ Sv. Križ je pripravila Marija Šturman, za orgelsko spremljavo kriških pevcev pa je poskrbel

na in škofovega vikarja za slovenske vernike, g. Antona Bedenčiča, ter ob orgelski spremljavi Vinka Skerlavaja.

IG

Po nekajletnem premoru se je revija zborov devinske dekanije

Domači pevci MeCPZ Barkovlje pod vodstvom Ladija Vodopivca (foto IG)

vrnila v novo župnijsko cerkev sv. Janeza Krstnika v Štivanu, kjer se je ta prireditev ob svetem letu 2000 tudi začela. Lepa, akustična cerkev je vsekakor zelo primerna za tovrstne koncerte. Domači župnik Giorgio Giannini je uvodoma ugotavljal, da je zanimiva tudi okoliščina, da je bila revija na misijonsko nedeljo, 23. oktobra, in da se mu zdi, da ima cerkvena pesem, zlasti za slovenske ljudi izredno oznanjevalno moč.

Sposed, ki ga je skrbno napovedovala Barbara Rustja, so izvajali tako v prezbiteriju kot na koro. Najprej sta izpred oltarja zapela OPZ Zgonik, ki ga je spremljala in vodila Zulejka Devetak, nato pa še

ki zbor Devin, ki ga vodi Herman Antonič, je ob orgelski spremljavi Petre Grassi stopil pred oltar in izvajal tri pesmi iz zbirke slovenske duhovne popevke. Pri eni je flavti zaupano spremljavo igrala Lucija Tavčar. S kora je nato že zvenela doživeta pesem Ženskega cerkvenega zbora iz Mavhinj, ki ga vodi in spremlja Majda Pertot Legiša. Tudi mešani Farni zbor Šempolaj, ki ga vodi Ivo Kralj in ga je spremljala Petra Grassi, je letos pel na koro ter se predstavil s skrbno izbranim in izvedenim programom. Zadnja dva zbora, Fantje izpod Grmade in Mešani zbor Devin, pa sta zopet pela pred

Združeni zbor vseh pevcev pod vodstvom Hermana Antoniča

David Lenisa. Pod vodstvom Marka Štoke so zapele članice ŽePZ Prosek-Kontovel, ki jih je na orglah spremljal Iztok Cergol, na kitaro pa je igrala Irena Rustja. Sklepni del pevskega večera, ki ga je lepo povezovala Sandra Poljšak, je bil dodeljen MePZ Repentabor, ki je nastopil pod vodstvom deka-

Mladinska pevna skupina župnije Sv. Janeza Krstnika iz Devina, ki ga je vodila Olga Tavčar, spremljali pa so jo mlada kitarista Danijel Fabi, Nina Pahor in pianistka Nada Tavčar. Čeprav maloštevilni je nato suvereno zapel na koro Zgoniški ženski cerkveni zbor pod vodstvom Zulejke Devetak. Žens-

oltarjem. Oba vodi Herman Antonič, oboja je na elektronske orgle spremljala Petra Grassi. Pri tem je napovedovalka poudarila, da so moški tokrat prvič javno nastopili pod Antoničevim vodstvom. Zelo lepo in vzpodbudno je, da je ta prevzel tudi to znano skupino, ki je ubrano podala izbrani program. Pevci so stopili korak nazaj in že so se jim pridružile devinske cerkvene pevke ter pevke ženskega zbora Devin. Skupaj so zapeli Gačnikovo priredbo evharistične Kruh je spremenjen in Rodetovo priredbo južnoameriške Na poti skozi življenje.

V skladu z navado te dekanijske revije so nato pred oltar stopili vsi nastopajoči in pod vodstvom Hermana Antoniča zapeli Tomčev spev med berili Nova zapoved (na evangelijsko besedilo) ter še Vodopivčev Najvišji, vsemogočni Bog, s katero redno končujejo ta koristna srečanja.

Izbira speva ni bila slučajna, saj je bila tudi ta revija posvečena vstopnim pesmim in psalmom. Zveza cerkvenih zborov je namreč predlagala izbiro teh vrst, da bi se pevci ob vajah lahko primerneje poglabili v sporočilo posameznega prazničnega dne ali nedelje. Nastopajoči so torej v svoje sporede vključevali vsaj po eno tovrstno pesem. Ob koncu pa so bli vsi povabljeni na sedež devinskih zborov na družabno srečanje.

V. J.

KULTURNI DOM Glasbena matica

Trobilni ansambel na Kogojevih dnevih

Trobilni ansambel Slovenske Filharmonije je s koncertom v Kulturnem domu v Trstu sklenil 32. izvedbo festivala sodobne glasbe Kogojevi dnevi. Prodornemu društvu Soča se je s tem večerom tudi letos povežalo z rodnim mestom skladatelja, po katerem se je festival poimenoval, ostali koncerti pa so bili v Kanalu, Gorici, Novi Gorici, Desklah in prvič tudi v Bardu, kjer je festivalna etapa doživela zelo dober sprejem beneške skupnosti. Tržaški koncert je že dolgoletna tradi-

cija, ki utrjuje sodelovanje z Glasbeno matico. Ta je kot gostitelj poskrbela za primerno prestižen okvir, čeprav je odziv publike nekoliko razočaral pričakovanja. Vsebinsko koncerta pa niso razočarale navzočih z raznolikimi in zanimivimi prikazom različnih vidikov trobilne zvočnosti, kar je po programskih izbirah odločno presešlo meje sodobnosti s prikazom slovesnih baročnih tonov Händlovega Prihoda kraljice iz Sabe, zahtevne vokalne prozornosti Gabrieljeve Canzone, sodobnih govoric Ja-

nija Goloba in Nenada Firšta (zazvenela je krstna izvedba njegove novitete), jazzovskih tonov Hazel la in Gershwin, kompozicijskih zgradb Srebotnjaka in orkestrske pisave Kranjčana. Tovrstni spored je predstavljal zanesljivo vizitko skupine, ki je nastala leta 2002 kot združene najboljših članov orkestra Slovenske Filharmonije in jo od tedaj zaznamuje ravno raziskovanje širše, časovno in geografsko neomejene izrazne razsežnosti literature za trobilne zasedbe. Koncert skupine TASJ je bil drugi dogodek, ki ga je Glasbena matica priredila s Slovenskim stalnim gledališčem v sklopu skupnih prireditelj, ki jih je pred kratkim uvedel koncert baskovskega mladinskega zbora Leioa Kantika Korala. Oba koncerta sta po skromnem obisku potrdila prelom med zapi-

sanostjo potencialnih gledalcev najbolj priljubljenim glasbenim dejavnostim, zborovstvu in igranju v godbi, in zanimanjem za iskanja širših obzorij ter zgledov na tem področju, ki ga lahko potrjuje zahajanje na tovrstne koncerte. Glasbena matica in SSG imata v letošnji sezoni v načrtu še druge, odmevne glasbene dogodke, ki spadajo tudi v abonmajski program gledališča: 24. novembra bo simfonični orkester RTV Slovenije gostoval s prikupnim programom filmske glasbe, maja pa bo v Trstu gostovala koprodukcija mariborske in ljubljanske operne hiše z uprizoritvijo Kogojeve ekspresionistične opere Črne maske, ki bo zaradi redkosti izvedbe in pomembnosti skladatelja prav gotovo kulturno doživetje.

PAL

ZAHODNOKRAŠKI RAJONSKI SVET Potujoča občinska uprava tokrat na Proseku

Promet, parkirišča in še marsikaj ...

“Srečanje, ki smo ga no-
soj imeli, je pomem-
bno zato, ker smo
končno čutili drugačen stik med
okrožnim svetom za Zahodni
Kras in tržaško občino. Na tak
način postane delovanje obeh o-
sebkov bolj učinkovito in se za-
pravlja manj časa po nepotrebnem”.

S temi besedami je
predsednik zahod-
nokraškega rajon-
skega sveta Roberto
Cataruzza po sreča-
nju, ki ga je ob pris-
otnosti svetnikov I.
okrožja imel s trža-
ško občinsko upra-
vo v četrtek, 27. ok-
tobra, na sedežu ob-
činske izpostave na
Proseku, ocenil pri-
zadevanje župana
Cosolinija, da bi se z

manj denarja kot doslej”, je po-
jasnil Cosolini. Prav zato je treba
med prednostmi posameznih
okrožij določiti najnujnejše
probleme. S predlogi občinske
uprave ne bodo vsi občani zado-
voljni, Cosolini pa se je obvezal,
da bo po načelu transparentnosti
obrazložil, zakaj so bile stor-
jene določene izbire. “Nekatere

postavitev učinkovitejšo signal-
izacije in smerokazov ter zgolj
enosmernih poti. Cataruzza je v
isti sapi poudaril problem parkir-
išč na področju Napoleonske ce-
ste in v bližini jasi v naselju Sv.
Nazarija, predvsem pa v Križu in
na Kontovelu, kjer hitrost vozil
postavlja v nevarnost pešce tudi
zaradi pomanjkanja ustreznega

Foto IG

njegovo upravno ekipo vsaj dva-
krat v letu neposredno soočil s
problemi občinskega območja.
“V prvem krogu srečanj prisluh-
nemo težavam in željam občanov
posameznih okrožij, v drugem
pa bomo nato navedli kon-
kretne predloge za rešitev izpo-
stavljenih vprašanj”, je dejal žu-
pan na javnem srečanju s prebi-
valci zahodnega Krasa v dvorani
proseškega Kulturnega doma
(predhodnega stiska na državi, ki
bo “vertikalno” klestila denarna
sredstva krajevnim upravnim
enotam. “Na voljo bomo imeli

ključne težave bodo morale
imeti prednost pred drugimi, ker
se bo v njihovem reševanju zr-
calil splošni razvojni načrt, ki ga
uprava zasleduje na celotnem
občinskem območju”.

Cosolini je vsekakor zagotovil
pozornost do problema cestnih
povezav in zlasti prometne poli-
tike na tem kraškem predelu, saj
je predsednik rajonskega sveta že
podžupanji Fabiani Martini in
ostalim odbornikom natančno
oralal hude težave, ki jih dan za
dnem povzroča promet v samem
osrčju kraških vasi. “Poiskati bi
morali ustrezne obvozne varian-
te, da bi razbremenili vaška sredi-
šča. Problem je še zlasti občutiti
prav na Proseku, saj je predvsem
ob nedeljah in praznikih
‘Kražda’ nasičena z avtomobili,
ki delajo dolge kolone”, je dejal
predsednik in svetovalec v-

prehoda. Vodja svetniške
skupine DS Giorgio Zeriali je sve-
toval tudi vzpostavitev poskus-
nih prometnih variant, glede po-
dročne določitve prihodnjega
regulacijskega načrta pa je podčr-
tal potrebo, naj se pri snovanju
urbanističnega dokumenta
vključi območje zahod-
nokraškega rajonskega sveta v
neko širšo logiko, ki naj bo v si-
nergični povezavi z dejanskimi
potrebami prebivalstva in s so-
sednimi občinami. Mitja Košuta,
predstavniki Zveze levic, je pred-
lagal, naj pri načrtovanju novih
parkirišč v Križu povprašajo za
mnenje občane in jusarje, saj so
prav ti krajevni nosilci interesov;
Marina Grilanc (DS) je naglasila
pomanjkljivo obnovo pločnikov
pred proseškim šolskim polom.
Podžupanja Martinijeva je spreje-
la v vednost omenjene težave in

zagotovila, da bodo pristojni re-
sorji proučili zlasti prometni po-
ložaj na Proseku. Odbornica Ele-
na Marchigiani je glede pereče-
ga stanja cerkvice sv. Roka v Križu
dejala, da je cena za njeno obno-
vo preslana za občinske blagajne
(stala naj bi 470 tisoč evrov), za-
to bi potrebovali deželno pomoč.
Odbornica Antonella Grim je v
zvezi s šolskim polom povedala,
da bo občina poskrbela najprej
za obnovo stranišč OŠ Černigoj,
odbornik Lauren pa je poudaril
novo življenje kraškega vinarske-
ga in kmetijskega sektorja: trža-
ška občina bo še naprej podpirala

tovrstno dejavnost,
ki pripomore k
gospodarskemu ra-
zvoju kraškega po-
dročja in sočasno k
njegovemu naravo-
varstvenemu nego-
vanju.

Več kritik je bilo iz-
rečenih na račun
podjetja Acegas, ka-
terege večinski del-
ničar je ravno trža-
ška občina. Podjetje
se je zlasti v zadnjih

časih dokaj osorno vedlo do za-
htev proseških občanov. Župan
Cosolini je dejal, da bodo vrhovi
podjetja v prihodnje drugače ra-
vnali in ne bodo stremeli le po
golem zaslužku, kot veleva tržiš-
na logika. Župan je med javnim
srečanjem v društvenih prostorih
sprejel v vednost prošnjo Igorja
Merkuja glede potrebe po popol-
danskim didaktičnim in rekreativ-
nim dejavnostim za otroke, skepti-
čen pa je bil do možnosti, da bi
na Proseku ustanovili rekreaci-
jsko strukturo. Trezno je treba
premisлити tudi možnost o novih
jasilih: številke so pač številke,
je bilo razbrati iz besed župana,
ki se je ob koncu srečanja javno za-
hvalil dosedanjemu predsedniku
rajonskega sveta Brunu Rupilu za
dolga leta na čelu upravne enote
na Zahodnem Krasu.

IG

Obvestila

Društvo Slovencev miljske občine K. Ferluga prireja tudi letos te-
čaj slovenskega jezika za začet-
nike in nadaljevalce. Vpisovanje
do ponedeljka, 7. novembra.
Informacije na tel. št. 040 274995
in 347 5853166 (Ivica).

V Bambičevi galeriji na Opčinah
je do 13. novembra na ogled likov-
na razstava Anice Pahor Sledi živ-
ljenja. Urnik: ponedeljek-petek: od
10. do 12. in od 17. do 19. ure.

Rajonski svet za Zahodni Kras va-
bi proseške in kontovelske proiz-
vajalce, da se udeležijo “2. Poku-
šnje vin”, ki bo v petek, 11. no-

vembra, na dvorišču rajonskega
sveta. Kdor bi rad razstavljal, naj
se javi v tajništvo do 4. novembra
na tel. št. 040 225956.

Darovi

Misijonski krožek Rojan je prejel:
za misijonarja Ernesta Saksido –
Brazilija: Macorini Adelaide 70, N.
N. 70, Z. D. 150, N. N. 1.000, N. N.
150 evrov; za slovenske misijo-
narje: S. K. 50, Vončina Adelka –
Cerkno 25, B. K. 20, C. B. 20, B. K.
10, M. M. 10 evrov; za akcijo riža
otrokom misijonarja patra Pedra
Opeke na Madagaskarju: Prosen
Marjanca – Gorenja Vas 20 evrov.

Stoletnica rojstva prof. Jožeta Peterlina Bil je duša tržaške kulture

Dne 4. marca leta 1976 je
za vedno zatisnil oči
prof. Jože Peterlin, šol-
nik, kulturnik in gledališki člo-
vek, po katerem je poimenova-
na osrednja dvorana na se-
dežu Slovenske prosvete v
Trstu.

Rodil se je 2. novembra
1911, na njegovo
življenjsko usodo je
močno vplivala druga
svetovna vojna, saj se
je zaradi komunistič-
nega režima v matič-
ni Sloveniji umaknil iz
Ljubljane preko Ko-
rške v Trst. V zalivskem
mestu je prof. Peterlin po-
stavil temelje kulturni dejav-
nosti katoliških krogov, na no-
vo pa je pognal tudi šolsko
dejavnost v slovenskem jeziku.

Septembra 1945 je namreč s
soščolcem, prof. Vinkom Be-
ličičem, in pod okriljem Zavez-
niške vojaške uprave organizi-
ral poskusno vpisovanje v slo-
venske srednje šole. Leta 1948
je začel poučevati slovensčino
in zgodovino na slovenskih
višjih srednjih šolah, nato pa
zgodovino umetnosti in še druge
predmete. Kljub njegovi
vraččenosti v slovensko-
tržaškem okolju mu italijanske
oblasti zaradi “neintegritano-
sti” v italijansko stvarnost niso
nikoli podelile italijanskega
državljanstva. Prof. Peterlin pa
je kljub temu še naprej sledil
klicu svojega poslanstva in
spekter svoje dejavnosti usme-
ril predvsem v delo z mladimi,
ki jih ni vzgajal le med šolskimi
zidovi: poleg odmevnih akade-
mij z iglarskimi nastopi ob kon-
cu šolskega leta je mlade vabil
tudi na radio (tu je takoj po vojni
vodil oddelek za govornje
sporede in dramatik) in v mla-

dinsko organizacijo Slovenske-
ga kulturnega kluba. Bil je iz-
redno tankočuten pri izbiranju
mladinskih talentov, mnogi iz-
med njih so se v letih uveljavila

li na
iglarskem in časnikarskem po-
dročju. Leta 1948 je bil med
ustanovitelj Slovenke prosvete,
sredi petdesetih let je usta-
novil založniško hišo Mladika,
deset let kasneje pa je bil med
osrednjimi pobudniki študij-
skih dnevov Draga. Pozabiti ne
gre na njegove režije znamenitih
taborov na Repentabru in
na vlogo, ki jo je imel pri usta-
novitvi Radijskega odra. Gleda-
liški svet mu je bil pri srcu vse
življenje in kot recenzent je tu-
di spremljal pionirski povojni
vzpon obnovljenega Slovenske-
ga stalnega gledališča: založba
Mladika je njegove gledališke
ocene leta 1990 zbrala v zbor-
niku z naslovom Slovensko
tržaško gledališče 1945-1976.
Sedaj je v pripravi zbornik s pri-
spevki simpozija, ki ga je Slo-
venska prosveta priredila ob 30-
letnici smrti prof. Jožeta Peter-
lina, v publikaciji pa bo zbrano
še drugo gradivo iz njegove bo-
gateg zapuščine.

Gledališki vrtljak 2011/12

Gledališče Ku-kuc spet navdušilo družinice

Ste že kdaj doživeli odrsko
predstavo, ki se od začetka
do konca dogaja v domači
kopalnici? Najbrž ne. Le tam bo-
mo pa spoznali čudežni pralni
stroj, ki sliši na ime Leonard.
Tako sta Miša Gerič in Urška Ra-
ščan, duši Gledališča Ku-kuc iz
Lendave, ‘krstili’ na videz pov-
sem navaden pralni stroj... Leo-
nard je, torej, na prvi pogled star
in nič kaj zanimiv hišni pripo-

moček. A le navzven. Kot so se
lahko prepričali obiskovalci Gleda-
liškega vrtljaka v nedeljo, 16.
t. m., ima Leonard moč z vsakim
pranjem pričarati drugega prav-
ljičnega junaka, ki stopi iz njega.
Vsak ima svojo zgodbo in po-
membno sporočilo: bela in než-
na snežinka Minka, ki jo je hla-
den veter odpihnil stran od nje-
nih prijateljic, živobarven in razi-
gran dvorni norček Zvonko, ki ga

nihče ne mara, ker je drugačen,
ter temna čarovnica Črnomila, ki
želi ljubezen in prijateljstvo za-
čarati v hudobijo. Morda se je
kak malček prestrašil zlobne co-
prnice, večina zbranih otrok pa
je pogumno priskočila na pomoč
deklci Polonci in s pošiljanjem
poljubčkov premagala Črnomilo
ter rešila knjigo večnih skrivnosti
o ljubezni in prijateljstvu.

Gledališka igra *Čudežni pralni
stroj Leonard* je nastala leta 2004
in doživela več kot štiristo pono-
vitev ter prejela prvo nagrado
Urada za mladino za najbolj ino-
vativno predstavo. Predvsem pa
je to zgodba, ki zna potrkati na
vsako srce in razkriti skrivnosti o
najboljših prijateljih, sprejemam-

ju drugačnosti ter premagovanju
dobrega nad zlom.

Poleg prijetne vsebine, pisane
scene, bogatih kostumov, iznajd-
ljivih rekvizitov, iskrih dialogov
ter spretnega nastopa simpati-
čnih interpretk Miše Gerič in Ane
Raščan, ki je na odru Marijinega
doma pri Sv. Ivanu nadomestila
novopečeno mamicu Urško, je
vsaka postavitev lendavskega
para preporna humorja, a tudi
globokih misli. Če vsemu temu
dodamo pedagoško podkovan
pristop do najmlajših, smo naš-
teti bistvene sestavine vsake pro-
dukcije Gledališča Ku-kuc, ki iz
leta v leto potrjuje svojo priljub-
ljenost pri gledalcih vseh starosti.
AL

AL

DSI SSG v v Peterlinovi dvorani

Sočna predstavitev dinamičnega dua

Letos je vodstvo Slovenskega
stalnega gledališča pomis-
lilo na nov prijem za abon-
majsko kampanjo in povabilo k
sodelovanju igralca in režiserja
Adrijana Rustjo ter igralko Minu
Kjuder. Že ves oktober se namreč
po družtvih na Tržaškem, Gori-
škem in v Ronkah vrsti niz pred-
stavitev domačega gledališča in
ponujenih predstav z naslovom
Ma me prou provocariste..., v ka-
terem igralca na hudomušen na-
čin prikažeta letošnji repertoar.
V ponedeljek, 24. oktobra, je bil
na vrsti zabaven večer v Društvu
slovenskih izobražencev. Kljub
maloštevilni udeležbi je v Peterli-
novi dvorani zavel hudomušen

in svež zrak z Adrijanom Rustjo,
ki je v narečju osvetljeval letošnji
predstave, pri čemer mu je po-
magala odlična Minu Kjuder. Po-
slušalci so tako izvedeli za novo
trojico umetniškega vodstva, Jam-
nika, Kobala in Verča, ki jo je
igralce primerjal s svetimi tremi
kralji Gašperjem, Miho in Bolte-
žarjem ter se pošalil na njihov ra-
čun z začetnicami – JKV – jako
kvalitetno vodstvo. Poslušalci so z
nasmehom na ustnicah spreml-
jali predstavitev abonmajске
kampanje in datumom vseh še-
stih produkcij domačega gleda-
lišča, saj je Rustji s svojimi opom-
bami stalno ugovarjala slavistka
in profesorica slovensčine Kju-

drova, ki je seveda bila bolje po-
učena o vsem. Rustja je slovesno
poudaril, da bo uradni začetek se-
zone četrtega novembra, in sicer
s premiero tragikomične igre Mi-
ra Gavrana *Šoferji za vse čase*
v priredbi in režiji Borisa Ko-
bala. “S”m se informiruj na
Primorskem dnevniku, ki je
alfa in omega”, je dodal v na-
rečju. Tako bo januarja sledila
premiera Molierovega Tar-
tuffa v režiji Sama Strelca, 23.
marca Jelinčičeva dokumen-
tarne drama Kobarid '38 –
Kronika atentata, aprila pa še
zadnja produkcija domačega
gledališča Saj razumete, avto-
rja Claudia Magrisa. Minu
Kjuder je večkrat podčrtala,
da “sam avtor še ni zagotovi-
lo za uspeh”, in se sklicevala
na gledališke predstave lan-
skega abonmaja, ki so vidno raz-
burile gledalce in privedle do
marsikatero ostre kritike.
Resnici na ljubo so zabavni večeri

bili zasnovani z upravičeno željo,
da bi se čim več naših ljudi od-
ločilo za letošnji gledališki abon-
ma. Kot je svoje mnenje izrazil tu-
di Rustja, bi take predstavitev bile

Foto Kroma

koristne pred vsako predstavo,
drugače gledalci “pridejo nutr ku
tumbari in grejo ven dvakrat
tumbari”, je povedal v narečju.

V drugi polovici večera sta pred-
sednica upravnega sveta Maja La-
pornik in predstavnik umetni-
škega vodstva Boris Kobal zaupala
poslušalcem svoje dvome in up-

no povabimo naše ljudi v svoje
gledališče. Vračamo se s ponižno
prošnjo, naj nas publika ne za-
pusti”, je bila zgovorna Lapornik-
kova. Tudi Kobal je bil upravičeno
zaskrbljen, predvsem
nad številom abonen-
tov. Spraševal se je, kje je
težava in kaj lahko sploh
še ponudijo našim lju-
dem: “Kam je šla določe-
na masa ljudi, ki je do
nedavnega polnila našo
dvorano?”

Letos bo abonentom na
voljo celo avtobus, ki bo
peljal s Krasa v gleda-
lišče, poleg tega se bodo
lahko gledalci posluževali
parkirišča v bližini
ulice Petronio in za štiri
ure odšteli poldrug
evro. Vse kaže, da se up-
ravni svet SSG letos še posebno
trudi, da bi čim več ljudi spet za-
hajalo v domačo dvorano.

Šin

Komen in Škrbina

Tokrat tudi o "ameriških" padalcih

Bliža se 11. november, ko se Britanci spominjajo svojih padlih v vseh vojnah in ko se na pobudo angleškega vojnega veterana in častnika Johna Earla iz Trsta s slovesnostmi v Škrbini pri Komnu spominjamo tudi primorskih padalcev in njihove junaške ter tragične zgodbe. Tudi letošnja slovesnost bo 11. novembra ob 11. uri pred ploščo na Pakinovi domačiji v Škrbini. Ob komenskem županu Danijelu Božiču so svojo prisotnost med drugimi potrdili britanski veleposlanik v Ljubljani Andrew Page, obrambna atašėja ZDA podpolkovnik Jim McKinney in Velike Britanije podpolkovnik Ian Stafford ter predsednik Zveze združenj borcev za vrednote NOB Slovenije Janez Stanovnik. Med letošnjimi govorniki bo nečakanja pogrešanega padalca Ivana Volariča z Idrskega pri Kobaridu Ada De Stefano iz Padove.

Pred slovesnostjo bo maša zadušnica za padle in pobite primorske padalce v domači cerkvi sv. Antona. V skladu s koristno navado, ki se je uveljavila zadnja leta, bo v tednu pred slovesnostjo tudi kulturni večer za poglabitev vprašanj, ki so v zvezi s primorskimi padalci. Tokrat bo srečanje v sredo, 9. novembra, ob 19. uri v Kulturnem domu v Komnu. Mladi zgodovinar dr. Blaž Torkar iz Tolmina, ki ga bo predstavil častnik Ivo Jevnikar, bo govoril o temi *Kaj pa naši "ameriški" padalci?* Predstavil bo vsebino disertacije, s katero je lani dosegel znanstveni doktorat iz zgodovine v Kopru. Gre za predstavitev vloge in delovanja misij, ki jih je med vojno poslala k partizanom v Slovenijo ameriška obveščevalna služba OSS. V misijah so bili

John Earle (foto IG)

tudi slovenski fantje, med njimi več Primorcev. Med njimi je bil tudi ameriški veteran Bob Plan, ki živi v Trstu in je vsako leto gost v Škrbini. "Ameriški" padalci so imeli drugačno pot, a v glavnem tudi več sreče od soborcev, ki so jih v Slovenijo poslali Bri-

tanči. Vljudno prosimo, če lahko na to pismo odgovorite tako, da nam posredujete naslednje:

1. Seznanitev s trenutnim stanjem, dejavnostmi, ... v morda že obstoječih izseljenskih poslovnih združenjih, poslovnih klubih ipd.
2. Vaše mnenje, ali bi bilo v vašem klubu, domu, društvu ... mogoče (in kako) oblikovati takšno "poslovno združenje" ali "gospodarsko sekcijo" znotraj društva.
3. Če že imate seznam – "imenik" – slovenskih podjetnikov in poslovnežev v vaši državi (ali pač mestu, klubu ...), se priporočamo za informacijo o tem. Seznam – če bi se že odločili in nam ga posredovali – bo v prvi fazi zgolj za interno uporabo Urada, v primeru objave pa bi za dovoljenje neposredno zaprosili podjetnike.
4. Prosimo vas, da med mlajšimi generacijami razširite novico o našem interesu za tovrstno, "gospodarsko" sodelovanje – tudi če mnogih doslej morda ni bilo mogoče pritegniti v slovenski klub in jih sodelovanje načeloma sploh ne zanima. S svojimi predlogi se lahko obrnejo bodisi na vas bodisi neposredno na Urad.
5. Spomnimo naj vas tudi, da je Urad objavil razpis za financiranje rednih dejavnosti in pa projektov v izseljenstvu in da bodo posebne pozornosti deležni tudi projekti o temi gospodarstva (rok za prijavo na razpis se je sicer iztekel 28. oktobra).

Vljudno se priporočamo za pisno informacijo ali pogovor, nemara celo za začetne kontakte vaših članov društva ali – kot že zapisano – njihovih odraslih otrok, ki so vključeni v različna podjetja in bi jih tak način "sodelovanja" s Slovenijo nemara zanimal – tudi če se sicer slovenskih prireditev ne udeležujejo ...

Če je le mogoče, nam vaše odgovore, komentarje, vprašanja ... pošljite do konca oktobra na elektronski naslov: zvone.zigon@gov.si, ali na telefonsko številko +386 1 230 8011 (Zvone Žigon). Veseli bomo tudi morebitnega negativnega odgovora oziroma odgovora, da vas taka vrsta sodelovanja ne zanima ali nimate podatkov ali predlogov v tej zvezi. Tudi to bo koristen podatek. Vnaprej se vam zahvaljujemo za razumevanje in sodelovanje in vas lepo pozdravljamo!

dr. Zvone Žigon
sekretar

Urad RS za Slovence v zamejstvu in po svetu Vabilo na mednarodno gospodarsko sodelovanje

Špoštovani vodje slovenskih poslovnih združenj po svetu, drage predsednice in predsedniki slovenskih društev, klubov in drugih organizacij ter medijev!

Potem ko je Slovenija dosegla veliko večino zastavljenih ciljev v smislu mednarodnega uveljavljanja in članstva v različnih oblikah mednarodnih združenj in povezav, se je pozornost Vlade RS že pred časom, sploh pa ob naraščajoči gospodarski in socialni krizi, usmerila v izrazito spodbujanje mednarodnega gospodarskega sodelovanja oziroma v uveljavljanje in zaščito interesov slovenskega gospodarstva v tujini.

V medresorski projekt tako imenovane "gospodarske diplomacije" sodi tudi spodbujanje gospodarskega sodelovanja s slovenskimi rojaki oziroma slovenskimi gospodarskimi subjekti v zamejstvu in po svetu. V to sta v prvi vrsti vključena Ministrstvo za zunanje zadeve RS (v nadaljevanju: MZZ) ter Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu (v nadaljevanju: USZS).

Po vrnitvi s štiriletnega mandata Generalnega konzula v Clevelandu (ZDA) in nato še letu dni mandata odpravnika poslov na Veleposlaništvu RS v Canberri (Avstralija), sem zdaj v delu na Uradu zadolžen za vzpostavitev in krepitev sodelovanja na področju gospodarstva med Slovenijo in Slovenci po svetu (v izseljenstvu in zdomstvu).

To delo bom opravljal na Uradu, a v sodelovanju in usklajeno z MZZ. Načrt na dolgi rok predvideva naslednje dejavnosti:

1. oblikovanje širšega seznama slovenskih poslovnežev, podjetnikov, strokovnjakov na različnih področjih – oblikovanje neke vrste vseslovenske spletne poslovne skupnosti;
2. oblikovanje ožjega seznama vrhunskih podjetnikov, ki bi lahko v prihodnje predstavljali nekakšno posvetovalno telo za sodelovanje s slovensko vlado;
3. spodbuditi oblikovanje izseljenskih poslovnih združenj v slovenskih skupnostih po vsem svetu (bodisi kot samostojno združenje bodisi kot "gospodarska sek-

cija" v že obstoječem izseljenskem društvu ali klubu);

4. oblikovati mrežo takšnih združenj, povezati jih z že obstoječimi slovenskimi poslovnimi klubi, s Slovenijo in med seboj;
5. organizirati "vseslovenski gospodarski forum", na katerem bi se srečali tako predstavniki omenjenih združenj kot morebitni individualni slovenski poslovneži in podjetniki iz tujine;
6. organizirati gostovanja "slovenskih" gospodarskih delegacij v Sloveniji (podjetniki iz vaših vrst, ki bi jih zanimalo gospodarsko sodelovanje s Slovenijo) itd.

Še posebej pomembno se nam zdi oblikovanje "izseljenskih poslovnih združenj".

Cilji takih prizadevanj in delovanja izseljenskih poslovnih združenj:

- dejansko okrepiti slovensko mednarodno gospodarsko sodelovanje, in to ob pomoči slovenskih podjetnikov in poslovnih združenj po svetu;
- k sodelovanju v slovenski izseljenski skupnosti pritegniti tudi mlajše oziroma tiste, ki sicer ne obiskujejo slovenskih kulturnih, verskih in drugih prireditev, bi se jim pa zdelo zanimivo, če bi lahko svoje slovenstvo pokazali v obliki poslovnega sodelovanja. Poslovno sodelovanje za takšno izseljensko združenje ne pomeni nujno trgovanja s Slovenijo ali investiranja v njej, lahko gre tudi za na primer:
 - pripravo slovenske stojnice na nekem gospodarskem sejmu v vaši državi,
 - pomoč pri organizaciji obiska poslovne delegacije iz Slovenije, sodelovanje na poslovnih konferencah ipd.,
 - organizacijo informativnega – poslovnega obiska poslovnežev slovenskega rodu oziroma sploh gospodarskih delegacij v Sloveniji,
 - sodelovanje pri gospodarski in turistični promociji Slovenije v vaši državi (ob sodelovanju z Uradom in Slovensko turistično organizacijo) itd.
- Omenjenih ciljev in načrtov nikakor ne bo mogoče uresničiti brez vaše pomoči in sodelovanja, drage rojakinje in rojaki! Zato vas

VIDA VALENČIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

Posebno odbijanje žoge

Pred časom sem brala vest, da je italijanska profesorica filozofije na pariški Sorboni napisala knjigo v obliki osebne izpovedi o svojem soočanju z anoreksijo. Od prebranega intervjuja z avtorico mi je ostala v spominu misel, ki premošča področje problematike motenjenja. "Če ne pokažeš ljudem tudi svojih šibkosti – vsaj nekaterim – potem obstaja problem in ta nezmožnost te razžira. Sama sem rabila štirideset let, da sem se naučila živeti".

Morda me s profesorico filozofije družijo to zadnje: rabila sem vsaj petintrideset let, da sem se naučila živeti in navsezadnje verjamem, da se človek do smrti dejansko uči živeti. Morda se vse življenje trudimo biti nekaj, kar nismo, ustreči temu ali onemu, dokazovati sebi in drugim, kar sploh ni potrebno. Morda si neutrudno prizadevamo, da bi nas ljubili, sprejeli, razumeli, in istočasno se pri tem hlastanju ne ustavimo in ne uspe nam začititi, da potrebujemo drugačne potrditve. Take, ki prihaja iz naše notranjosti, nikakor pa ne od zunaj.

Verjamem, da je vsak od nas vsaj enkrat v življenju srečal koga, ki bi ga enostavno definirali za "srečnega s samim sabo in svetom, ki ga obkroža", osebo, ki oddaja harmonijo, in to sploh ne glede na okoliščine ali zdravstveno stanje, v katerem je. Mlado deklo, ki je pred leti premagalo raka in o katerem sem na tem mestu enkrat že pisala, je v življenju vedno bilo neustavljivo optimist in je bodrilo sebe in druge.

Prijateljica me je nekoč, po nekaj mojih stavekih, ki so izražali kako problematiziranje ali nelagodje z nečim, direktno vprašala: "V

redu, kaj pa je pozitivnega"? Še danes vem, da so bile te besede dejansko hladen opozorilni tuš, da je tuzemsko življenje res samo eno in je dejansko na nas, da vedno stremimo k ustvarjanju pozitivne spremembe in harmonije. Začenši seveda z našim odnosom z vsem, kar se nam dogaja v življenju. Včeraj sem ponovno srečala deklco – o kateri sem tudi že pisala – brez ene noge. Sedemletno dekletce, ki je pred štirimi leti padlo v ogenj v Afriki. Včeraj je razposajeno kot najbolj navihani otroci igrala nogomet s prijateljico. Žogo je enostavno z vso močjo odbijala s svojo oranžno berglo in se pri tem smejala z vso možno prešernostjo.

Verjamem, da je vsak od nas kdaj v življenju srečal osebo, katere je občudoval "moč". Verjamem tudi, da večinoma nismo bili pozorni na to, kar tej osebi vpliva to moč, in nam ni uspelo se tega nalesiti. Obstajajo osebe, ki lahko tisočkrat padejo, a vedno vstanejo in poiščejo moč v nogah za naslednji korak. Obstajajo osebe, ki odkrivajo dodatno moč v sebi

zaradi malih, a vendar zlata vrednih gest, ki jih namenjajo povsem tujemu bližnjemu. Pred dnevi mi je zagorel in eleganten upokojenec (že aktiven kot sofer za organizacijo, ki skrbi za bolne otroke) omenil, da nekakrat na teden pomaga hospitaliziranim ostarelim pri hranjenju. "Kaj hočeš, čas imam in navsezadnje je treba narediti vsaj kanček dobrega za druge in zase, mar ne"? Verjamem, da obstaja tisoč različnih "moči", tisoč gest, milijarda besed in misli, ki nas vodijo k spremembi, tisoč načinov, da do spremembe, ki jo za svoje življenje čutimo za najbolj bistveno, pridemo. Potem nam res vsaka bergla lahko služi tudi za odbijanje.

Spomini na pretekle lepe, a tudi hude čase (8) Življenje je zgodba ...

Drugič pa je na neki način imel opravka z menoj februarja oz. marca 1942. Na pustni torek februarja 1942 sem nameraval iti obiskat v Mokronog župnika Sladiča, nekdanjega kaplana v Polju. Toda na postaji Trebnje (pred Novim mestom) sem izvedel, da je prog za Mokronog prekinjena zaradi partizanske sabotaže. Zato sem čakal na postaji na vlak za vrnitev v Ljubljano. Z menoj je čakal še en potnik in pogovarjala sva se o dogodku oz. o sabotaži. Na klopi na peronu je sedel nekdo v civilu in s klobukom poveznjenim na oči, kot da bi spal. Čez nekaj časa je vstal in odšel. Kmalu zatem sta prišla na peron dva ka-

raljez; bilo pa je precej pod ničlo. Za stražo je postavil dva karabinerja. Ko sem se otresel omotice zaradi bitja po licih, sem začutil mrz in hotel vstati, toda koga se je primrznila na železo. Mlajši od karabinjerjev me je potisnil nazaj, starejši pa se me je usmili in odpeljala sta me v celico, ki pa

Postaja Trebnje

je bila strupeno mrzla, pograd pa brez odeje. Tako sem prestal noč. Ne vem, kako da nisem dobil pljučnice, niti prehladil se nisem. Še en dan sem ostal v Trebnjem, nato pa me je karabinjer odpeljal z vlakom v Ljubljano pred vojaško sodišče, obtoženega kot pomočnika pri partizanskem sabotažnem dejanju. Po Mussolinijevem odloku je bila za to predvidena smrtna kazen. Ko sem stopil z vlaka, so ravno izstopali tudi z lokalnega vlaka iz Polja. Opazili so me uklenjenega in so to sporočili domov. Tako je mama izvedela, kje sem. V zaporu sem imel srečo: vojaški tožilec, kapetan Fosco, ki me je zasliševal in izročil obtožnico (še danes jo hranim!), je bil iz Zadra v Dalmaciji in je dobro govoril hrvaško. Tako sem se mogel z njim pogovarjati in ovreči vse obtožbe ter se sklicevati na škofa Rožmana in krajevne karabinjerje, ki so me že poznali. Posredovanje škofa, ki me je dobro poznal kot člana Katoliške akcije (KA), in poročilo karabinjerjev sta odločilno vplivali, da sem bil konec marca opuščen in

nisem bil poslan v internacijo, kar je bilo skoraj običajno tudi za oproščene! Zanimiv je dogodek iz zapore. Če se prav spominjam datuma, so 10. marca pripeljali v že prepolno sobo (ponoči smo ležali menjajoč se: polovica je stala, polovica pa ležala na golih tleh!) še nekaj moških, ki so jih prijeli med racijo. Med njimi je bil mladec – član Dijaške KA – (mladec sem bil tudi sam) in predsednik kat. akad. stanovskega društva za medicino

"Vir" Jaroslav Kikelj. Bil je gotov, da bo izpuščen, brž ko bodo začeli pripeljane legitimirati, ker je imel pri sebi potrdilo, da je odbornik Ljubljanske univerzitetne organizacije (LUO).

Italijanska oblast je hotela, da se ustanovi Univerzitetna fašistična mladina (GUF).

Povabila je vse predsednike razpuščenih akademskih društev na sestanek z grožnjo, da vse študente z Gorenjskega in s Štajerskega izroči Nemcem, da ukine ljubljansko univerzo, da odpove delovna razmerja univerzitetnim profesorjem, če ne pristanejo na ustanovitev. Prišlo je do kompromisa: sprememba imena v Ljubljansko univerzitetno organizacijo in predsedniki vseh društev v odbor. Delovala pa je le formalno, brez članstva. Podzupnik novo ustanovljene organizacije je postal – imenovan! – član razpuščenega akad. kluba Straža Franček Župec.

Prosil sem ga, naj prosi škofa za posredovanje za mojo izpustitev. Jaroslav je bil res kmalu izpuščen. Toda že 18. marca ga je VOS – kot izdajalca – ubila na ulici. Dva dni prej, 16. marca, pa je VOS ubila podzupnika LUO Frančka Župca, tudi na ulici.

Karabinjerja smo prosili, naj posreduje, ker je general odobril seznam za izpustitev, a odgovoril je, da ne more storiti ničesar.

Martin Kranner

Ob vse hujši gospodarski in politični stiski

Slovenija potrebuje sposobno, enotno in uspešno vlado

S približevanjem predčasnih parlamentarnih volitev narašča tudi zanimanje javnosti zanje. Delno zaradi tega, torej v predvolilno kampanjo, ker se je v aktualno politiko, tokrat intenzivno vključil tudi nekdanji predsednik Slovenije, Milan Kučan, ki v Borutu Pahorju ne vidi več nosilca socialdemokratske misli in duha, pač pa meni, da bi Sloveniji pri premagovanju sedanjih zelo perečih razmer, posebej v gospodarstvu in v javnih finančah, kot premier bolj koristil ljubljanski župan Zoran Jankovič. Predvolilni čas sta obogatila Zoran Jankovič in nemara še bolj sporni dr. Gregor Virant. O njem politični analitiki ugibajo, ali se je za nastop na volitvah morda sporazumel z Janezom Janšo zato, da bi obe stranki morda sestavili koalicijo v parlamentu in s tem prevzeli oblast oziroma upravljanje države v naslednjih štirih letih. Po drugih mnenjih pa naj bi se nekdanji minister v Janševi vladi dogovo-

ril z Zoranom Jankovičem, da skupaj oblikujeta vlado levosredinske politike in usmeritve. Dr. Gregor Virant pa zatrjuje, da se je za nastop na volitvah skupaj s svojimi prijatelji odločil zato, da bi v državi lažje in hitreje premagali krizo. "Če bo stranka uspela na volitvah, bomo sodelovali z

je kandidate za poslance predstavilo skupaj nad 20 političnih strank, gibanj in list t. i. civilne družbe. Napovedi in ugibanj o volilnih izidih je veliko in se menjujejo vsak dan. Gotovo postaja, da SDS Janeza Janše in zavezniške stranke ne bodo prejele dovolj glasov za oblikovanje skupne vlade, zato se bodo morale sporazumeti z drugimi strankami za sestavo koalicije, ki bi v prihodnje upravljala in vodila državo.

Politične stranke volilcem sicer predstavljajo svoje programe za premostitev krize, ki pa so si med seboj podobni, v nekaterih primerih celo enaki. Pri tem je najbolj prizadevna SDS Janeza Janše, ki je svoj program za premaganje krize in drugih neugodnih gibanj v državi začela pripravljati že v preteklem mesecu juliju. Najprej bi izvedli deset najbolj nujnih ukrepov za ureditev razmer, v celotnem mandatu vlade pa naj bi uresnili kar 100 najrazličnejših ukrepov in zamisli.

V Sloveniji predvolilna kampan-

vsemi strankami, ki bi nam programsko ustrezale, tudi s stranko ljubljanskega župana Zorana Jankoviča", dan za dnem ponavlja dr. Gregor Virant, ki s svojo stranko dosega visoko javnomnenjsko podporo javnosti. Na volitvah 4. decembra bo svo-

ja skoraj vsak dan doživlja nove oblike in razsežnosti.

Posamezniki v vladajočih strankah svojo kampanjo najbolj usmerjajo zoper Janeza Janšo, ki naj bi pomenil največjo nevarnost za slovensko državo in politiko. Pri tem sta zelo kritična tudi predsednica LDS Katarija Kresal in ljubljanski župan Zoran Jankovič. Ta je nemara največji nasprotnik Janeza Janše na bližnjih volitvah. Politiko in program za prihodnost države, ki ga javnosti razlagajo Janez Janša in njegovi, pa je odločno podprla Ljudska stranka, to je združba desno usmerjenih političnih strank v Evropskem parlamentu. Podporo je Janši izrekla tudi nemška kanclerka Angela Merkel.

Z nasprotni strani, tiste, ki jo najbolj navdihuje in usmerja Janez Janša, pa se je pravi plaz kritik in pridržkov uperil v Zorana Jankoviča, ki se poteguje za položaj novega slovenskega premierja. Dr. Boštjan M. Turk, politični analitik in publicist, je v informativnem tedniku Reporter zapisal: "Če bi Jankovič slučajno zmagal, čaka Slovenijo miloševčevski scenarij: popolna medijska in politična blokada, ropanje države in njen bankrot ter na koncu intervencija zahoda". Časnikar istega glasila Nenad Glücks pa opozarja, "da je Jankovičev tip vladanja za Slovenijo nevarnejši, kot je bil napad jugoarmade na novorojeno državo leta 1991". Brez nekaterih prvih populizma, ki so morda prisotne v citiranih

mnenjih omenjenih dveh avtorjev, pa so misli, ki jih je v novi številki revije Ognjišče navedel mag. Božo Rustja, odgovorni urednik omenjene publikacije. V komentarju z naslovom *Mesija z leve, ali levi Mesija* je tudi zapisal: "Z Italijo nas družijo tudi podobnost, da tako kot naša soseda, ki ni razčistila s fašizmom, mi v Sloveniji nismo razčistili s komunizmom. Obojim se to maščuje. Oni so dobili predsednika vlade, ki simpatizira s fašizmom, nam pa grozi, da bomo dobili premierja, ki simpatizira s komunizmom. No, so pa Italijani na boljšem. Njihov premier je iskrenejši. Naravnost pove, da je desničar, medtem ko se slovenski kandidat za novega predsednika vlade izdaja za levničarja".

Zelo pomenljive in pomembne za ta predvolilni čas so tudi mis-

li, ki jih je v slovenskem katoliškem tedniku Družina zapisal odgovorni urednik tega časnika Franci Petrič. Opozorja, "da v tem kritičnem času za Slovenijo slovenski kristjani ne smemo držati križem rok. To pomeni, da moramo prevzeti odgovornost in oditi na volišča, kjer se bo odločalo o prihodnosti naše države in morda tudi o usodi demokracije. Ko gre za odločanje o tem, kdo je vreden našega zaupanja, pa so merilo krščanske vrednote". Na srečanju Zbora za vrednote pa je filozof Bojan Žalec kritično opozoril, da v Sloveniji še zmeraj prizivljamo moralno krizo, to je krizo vrednot. Po njegovem "je ogromna moč še zmeraj zbrana v rokah skrajno nemoralnih ljudi, to pa ogroža temelje civilizacije, ki izhajajo iz krščanskih vrednot".

Marijan Drobež

Kratke

Kobariško berilo so predstavili tudi v Goriškem muzeju v Kromberku

V torek, 25. oktobra 2011, je bila v Goriškem muzeju v Kromberku predstavitev knjige Kobariško berilo - Zgodbe, pričevanja, poezija, proza, ki jo je uredil zgodovinar Peter Stres. Po pozdravnih besedah ravnatelja muzeja Andreja Malnič in zastopnice Goriške Mohorjeve družbe Marije Čučur je pogovor z urednikom knjige Petrom Stresom vodila Marjeta Pisk.

Razstava na Mostovni / Med dnevom in nočjo

V četrtek, 27. oktobra 2011, je bilo v Galeriji Tir odprtje prodajne slikarske razstave z naslovom Med dnevom in nočjo. Avtorja Chameleona Amourja je predstavila umetnostna zgodovinarica Petra Paravan. Razstava bo na ogled do 19. 11. 2011.

Z razstavo "Med dnevom in nočjo" gledalec doživi drugačen način videnja iste umetnosti. Chameleon Amour je zunaj Slovenije uveljavljen umetnik s sodobnim pristopom in drugačnim obravnavanjem likovne stvaritve. Svoje umetniško popotovanje je začel na Akademiji likovnih umetnosti (1987 - 1992) in nadaljeval na Akademiji za oblikovanje (1993 - 1994) v Frankfurtu, v Nemčiji. Leta 1995 je postal član Nemške nacionalne zveze likovnih umetnikov. L. 1996 se je iz Frankfurta preselil v Sydney, v Avstralijo. Sprva je z risanjem spoznaval oblike, nato je začel preizkušati barve. Ustvarjal je v različnih tehnikah in jih združeval. Pri sedanjih fluorescentnih delih se poigrava s svetlobo.

Predstava Grozni Gašper je prejela 2 nagradi na festivalu Zlata paličica

Na festivalu Zlata paličica 2011 je predstava Grozni Gašper v koprodukciji SNG Nova Gorica in Gledališča Koper prejela dve nagradi, in sicer nagrado za najboljšo moško vlogo, ki jo je prejel Igor Štamulak za vlogo Gašperja, ter nagrado za najboljšo režijo, ki jo je prejel režiser Jaša Jamnik. Strokovna žirija za nagrade festivala Zlata paličica v sestavi Petra Pogorevc (predsednica), Marko Čeh

in dr. Igor Saksida je v utemeljitvi nagrad zapisala: Nagrado za najboljšo režijo prejme Jaša Jamnik za predstavi Grozni Gašper v koprodukciji SNG Nova Gorica in Gledališča Koper ter Žužkerada v produkciji Lutkovnega gledališča Ljubljana. Komična srhljivka o vražje nemogočih otrocih in zgodba o preobrazbah v svetu žuželk: Jaša Jamnik je povsem različni besedilni predlogi preli v dvoje suverenih gledaliških svetov. V Groznem Gašperju mu je uspelo vzpostaviti razgret prostor likov in odnosov, ki v tesni navezi z občinstvom vzpostavlja avtonomna pravila otroške igre, v Žužkeradi pa je ustvaril subtilen ekosistem, v katerem zaživata igra preoblek in tema drugačnosti. Obe predstavi spodbujata premislek o videzu in resnici, o pravih in mejah svobode. Nagrado za najboljšo moško vlogo je prejel Igor Štamulak za vlogo Gašperja v predstavi Grozni Gašper v koprodukciji SNG Nova Gorica in Gledališča Koper. Igor Štamulak se je z igralsko stvaritvijo Gašperja dosledno in prepričljivo vživel v občutja, razmišljanja in dejanja sodobnega otroka. Otroški svet je upodobil živo in intenzivno, z izostrenim poslušom za soigralce ter s pristnim občutkom za dialog z mladimi gledalci.

Še en primer klientelizma

Konec avtocestnega križa, nadaljevanje križa z avtocestami!

Če se vam italijanska politika in njeno upravljanje z državo gnusita in iščete zgled moralnosti in etike, ne obračajte se onkraj meje. Ker moralnosti in etike v Sloveniji ne boste našli, pa četudi jo boste iskali z mikroskopom. To je že večkrat potrdila Komisija za preprečevanje korupcije, to so potrdili tudi že Urad za varstvo konkurence, Računsko sodišče in Urad za preprečevanje pranja denarja. V Sloveniji sta se močno razbohotila korupcija in klientelizem. To je očitno že na prvi pogled, a kaj, ko zakonodaja ima tolikšne luknje, da se nobena od velikih rib, ki so se z nelegalnimi praksami najbolj okoristile, ni znašla še za rešetkami.

Veto boju proti gospodarskemu kriminalu

Pa se to verjetno še dalj časa ne bo zgodilo. Zakaj? Ker slovenska politika sama sebi rada meče polena pod noge. Zadnji v seriji takih primerov je izglasovanje veta Državnega sveta na sveženj zakonov, ki bi morali strožje nadzorovati gospodarski kriminal. Gre v konkretnem za spremembo kazenskega zakonika, ki bi postale najbolj očitne v t. i. "obrnjenem dokaznem bremenu". V primerih, ki jih določa zakon, bi morali osumljenci sami dokazati svojo nedolžnost in bi sodišču ne bilo potrebno dokazovati krivde. Recimo v primeru posedovanja nenavadno velikih hiš, luksuznih avtomobilov in jaht, bi moral srečni lastnik sam pojasnjevati izvor premoženja. Predvsem v primerih, ko tovrstni "srečni lastnik" davkarji prijavlja prihodke, ki komaj presegajo tisoč evrov mesečno. Tudi menedžerji, ki so svoje podjetje pahnili v brezno, bi morali po novem sami dokazovati, da za stečaj niso krivi, in če tega bi jim ne uspelo dokazati, bi bili spoznani za krive tudi brez

dokaznega gradiva tožilcev. Ta paket zakonov je prejšnji teden nasedel na čer Državnega sveta (DS), ki ga je zaustavil bolj zaradi nagajanja Državnemu zboru kot pa iz ideoloških razlogov (vse parlamentarne stranke namreč pred bližajočimi se volitvami govorijo o ukinitvi DS zaradi racionalizacije administrativnih postopkov).

Potegavščina za konec avtocestnega križa

In kam nas vse to pelje? Lahkotna zakonodaja, zaradi katere ni še nihče odgovarjal za številne katastrofe slovenskega gospodarstva, je za sabo pustila številne žrtve. Zadnja v kronološkem vrstnem redu je odsek Gorenjske avtoceste med Brezjami in Podtaborom, ki so ga odprli prejšnji teden. S tem je bil formalno sklenjen slovenski avtocestni križ. Tudi v tem primeru je prišlo do preplačevanja avtocest in za klientelistične dogovore, kdo bo dobil posel in kako se bo to zgodilo. Šlo je za dokaj kratek, 2,5 km dolg odsek Brezje - Podtabor, ki se je gradil celih 7 let (!). Potem ko je bila leta 2007 sklenjena prva faza del in je bil leta 2008 javnosti predan prvi del odseka, so se dela nerazumljivo ustavila vse do pozne jeseni leta 2009. Zakaj? Ponudbe za razpis za dokončanje drugega dela odseka (viadukta Peračica in Ljubno in predor Ljubno) so bile višje od najvišje dovoljene vrednosti Darsa (Družbe za avtoceste RS). Izkazalo se je, da so se slovenska gradbena podjetja med seboj dogovarjala, kdo in po kakšni ceni bo dobil posel. Po nelegalnem internem dogovoru bi

moral posel skupno pripasti družbam SCT, Primorje in Cestno podjetje Maribor, združenim v t. i. joint-venture (JV). Ker pa slovenska požrešnost ne pozna meja, so se vnaprej dogovorjeni zmagovalci "zmotili" in oddali ponudbo, ki je bila previsoka celo za razpisne pogoje. Svojo storitev so ponudili za 19,2 milijona evrov, medtem ko je bila maksimalna vrednost, ki jo je določil naročnik, 19 milijonov. Ostali, lažni konkurenti so oddali še višje ponudbe.

Zaradi teh nepravilnosti je bil prvi razpis z rokom 16. december 2008 neveljaven. Treba je bilo objaviti nov razpis, katerega rok za prijavo je bil (še) deset mesecev kasneje, 21. oktobra 2009. V tem obdobju so dela popolnoma mirovala, gradnja avtocestnega odseka je popolnoma zastala. "Domiselna" slovenska podjetja so se pod mizo dogovorila tudi za drugo prijavo. Vnaprej dogovorjeni zmagovalci je bila koalicija že prej omenjenih podjetij. Tokrat

Nelegalno dogovorjena delitev prihodkov od posla za gradnjo objektov viadukta Peračica in Ljubno in predor Ljubno

Ime	Odstotek	Približna vrednost
SCT	52%	9.788.156 evrov
Primorje	30%	5.647.013 evrov
CPM	18%	5.647.013 evrov
Skupaj	100%	18.823.377 evrov

ni prišlo do presenečenja: SCT, Primorje in CPM so oddale ponudbo nižjo od 19 milijonov: znašala je 18,82 milijona (celih 0,18 milijona evrov manj od najvišje dovoljene vrednosti!). Farsa razpisa je bila popolna z nastopom konkurenta, avstrijskega Alpine Bau, ki je za isti posel postavil ceno 18,95 in tako "nesrečno"

(beri: dogovorjeno!) izgubil proti "cenejšemu" konkurentu. Dela so se tako lahko začela pozimi 2009, po leto dni dolgem čakanju.

SCT: največ denarja za najmanj dela

To pa še ni vse! Dokumenti razkrivajo, da so si podjetja znotraj JV tudi vnaprej porazdelila dobiček ne glede na dela, ki so jih dejansko opravila na tem projektu. SCT si je kot največji in najmočnejši partner urezal največji kos pogače v višini 9,78 milijona evrov (52 odstotkov celotnega zneska), pa čeprav je bilo predvideno da bo obseg njegovega dela nekoliko manjši, in sicer v višini 9,26 milijona evrov. S tem v nasprotju naj bi Primorje dobilo 30 odstotkov avtocestne torte (5,64 milijona evrov), čeprav naj bi bila njegova dela vredna 9,55 milijona evrov. Skratka, diktati močnejšega kot na divjem zahodu. Nadaljevanje zgodbe poznamo. Le nekaj mesecev po tem razpisu je jeseni 2010 SCT začel v zelo hude finančne težave, ki so ga najprej pripeljale do prisilne poravnave in nato do stečaja. Zidarjevo podjetje avtocestnega odseka seveda ni končalo, breme je tako padlo na ajdovsko Primorje, ki so mu banke pred dobrim mesecem za daljše obdobje popolnoma blokirale račune. Avtocestni odsek je bil po dolgih odlašanjih namenu predan v petek, 28. oktobra 2011. Od odprtja gradbišča je minilo sedem let, od razpisa za začetek gradnje zadnjega dela (dva viadukta in en predor, skupaj približno 1,8 km) pa tri leta. Da o cenah ne govorimo.

To je sicer le skromen primer slovenskih malverzacij v gospodarstvu. Ampak, kaj pravite? Ni slabo, za pokušino, ne? Pa srečno vožnjo, po slovenskih avtocestah!

Andrej Čermic

Slovenija

Lani 422 kilogramov odpadkov na prebivalca

Lani je v Sloveniji nastalo 863.877 ton komunalnih odpadkov, kar je 5,4% manj kot leta 2009. Na posameznega prebivalca je tako lani odpadlo 422 kilogramov komunalnih odpadkov oz. 1,2 kilograma na dan. Največji delež odpadkov predstavljajo nenevarni odpadki.

Na odlagališčih za nenevarne odpadke je bilo odloženih 272 kilogramov komunalnih odpadkov na prebivalca oz. 304 kilograme vseh odpadkov na prebivalca. Količina vseh odloženih odpadkov na odlagališčih za nenevarne odpadke se je glede na leto 2009 zmanjšala za 17%, medtem

paj z zalogami iz preteklih let okoli 5,7 milijona ton) oz. 3% manj kot leta 2009. V proizvodnih dejavnostih je nastalo skoraj 3,5 milijona ton odpadkov (5% manj kot leto prej), medtem ko so v storitvenih dejavnostih pridelali okoli 1,9 milijona ton odpadkov (skoraj polodstotna rast).

Po 29% jih je nastalo v predelovalnih dejavnostih, v dejavnosti oskrba z električno energijo, plinom in paro ter gradbeništvu, medtem ko je preostalih 13% odpadkov nastalo v drugih dejavnostih.

Glede na vrsto odpadka je bilo največ gradbenih odpadkov (36% vseh nastalih odpadkov). Sledili so odpadki iz termičnih procesov (27%), iz naprav za ravnanje z odpadki, iz čistilnih naprav in iz priprave pitne vode in vode za industrijsko rabo (7%) ter odpadki iz predelave in obdelave lesa.

Lani je bilo skoraj za 98.000 ton nevarnih odpadkov (82% v proizvodnih in 18% v storitvenih dejavnostih) oz. 10% več kot v letu 2009. Skupaj z zalogami iz preteklih let je bilo teh odpadkov skoraj 103.000 ton.

Predelanih je bilo skupno več kot 5,9 milijona ton odpadkov (16% več kot leta 2009), odstranjenih je bilo okoli 1,6 milijona ton odpadkov (7% manj), medtem ko je bila rast izvoženih odpadkov 14-odstotna.

Od 863.877 ton komunalnih odpadkov je bilo 3484 ton nevarnih komunalnih odpadkov - ti so se sicer v primerjavi z letom 2009 zmanjšali za 2,6%, kot je objavil državni statistični urad.

Največ odpadkov je bilo odloženih na odlagališčih za nenevarne odpadke (75,5%). Na industrijskih odlagališčih je bilo odloženih 23,5% odpadkov, na odlagališčih za nevarne odpadke pa manj kot odstotek vseh odpadkov.

ko je količina odloženih komunalnih odpadkov upadla za 11%. Z javnim odvozom je bilo lani zbranih 3,6% manj komunalnih in njim podobnih odpadkov kot predhodno leto. Največ je bilo zbranih t. i. drugih komunalnih odpadkov (75,7%), sledile so odpadne embalaže (9%), ločene zbrane frakcije (8,4%) ter odpadki z vrhov in parkov (6,9%). V proizvodnih in storitvenih dejavnostih pa je lani nastalo skoraj 5,4 milijona ton odpadkov (sku-

Od izvira v Črnem gozdu do Budimpešte

Skolesom ob Donavi (14)

Na madžarskih tleh

Ko sva z Matthiasom zjutraj zapustila Bratislavo, so bile njene ulice še prijetno prazne. Skupaj sva kolesarila prvih dvesto kilometrov do vasice Cunovo, kjer

navadno močnejša in pomembnejša, sporočilno izdatnejša.

Med solo nadaljevanjem poti me je zgrabilo malodušje, ki je zraslo iz dejstva, da sem imel najzanimivejši del poti že za seboj in

Na madžarskih tleh

sva se dokončno razšla. On je moral "službeno" naprej po slovaški strani, meni pa je priložil vožnjo po madžarskem delu, kjer naj bi bila pot zanimivejša in bolj označena. Ob Donavi sva se, prepričan sem, da ne slučajno, trikrat srečala in skupaj pregonila skoraj sto kilometrov. Odlično sva se razumela in drug drugemu marsikaj osvetlila. Na vsakem potovanju človek sreča ljudi, ki so mu zaradi nečesa namenjeni. Tu ne gre za naključja, ampak vnaprej določene zgodbe, za usodo. Tega sem se v minulih letih že naučil, tako da sem zelo pozoren na ljudi, ki mi tako ali drugače prekrizajo pot. To velja tudi za vsakodnevno življenje, a ker so potovanja - vsaj zame - neke vrste življenjski vrhunci, so tudi ta srečanja na potovanjih

da stik med domačini in reko, kolesarji in kolesarsko potjo ni bil več tako močan in pristen, ampak precej bolj "pišmeuharski". To sem v veliki meri začutil že na Slovaškem, na Madžarskem pa ni bilo nič drugače. Kmalu sem pristal na makadamu, ki je bil precej bolj grob kot v "zahodni Evropi", tako da se z njim nisem izdal prav dolgo. Že po nekaj kilometrih vožnje po na debelo nasuti in slabo zvoženi poti sem imel menišтва dovolj in takoj, ko sem pod seboj znova začutil asfalt, sem se odločil, da ga zlepa ne zapustim več, pa čeprav bi to pomenilo konec zvestobe originalni kolesarski poti.

Donave od prečkanja mostu v Bratislavi cel dan na 135 kilome-

trov dolgi etapi sploh nisem videl, tako da sem imel na neki način res že vsega dovolj. Želel sem si le čim prej priti na cilj in od tam domov. Gonil sem skozi vasi, kjer se je zdelo, da se je čas ustavil pred sto, dvesto leti. Hiše so bile tako drugačne od tistih na Švabskem in Avstrijskem, da je bilo kar hudo. Beda je glasno kričala, tulila za mano, ko sem vozil mimo. Imen krajev si zaradi dolžine in težke izgovarjave nisem zapomnil. Izjema je bilo večje mesto Győr. Zadnjih 35 kilometrov do mesta Komárom sem prevozil kar po cesti, na ka-

teri so me pogosti prometni znaki opozarjali, da je kolesarjenje prepovedano. A kaj sem hotel. Ob izhodu iz Győra sem zgrešil označeno pot, in preden sem zagledal prvi znak s prečrtanim kolesarjem, je bilo za menoj že kar nekaj kilometrov, tako da mi vračanje ni prav nič dišalo. Raje sem tvegala. Sem pa tja je kakšen tovornjak, še pogosteje pa avtomobil švignil mimo zelo blizu, kar bi se v Nemčiji in Avstriji ne zgodilo, tako da sem tistemu za volanom glasno povedal, kaj si mislim o njem, pa čeprav me ni slišal.

Nace Novak

BLEJ Slastne kremne rezine Izdelali so že 11 milijonov teh slaščic!

Na Bledu so v soboto, 8. oktobra 2011, obeležili enajst milijonov v tamkajšnji slaščičarski delavnici izdelanih originalnih blejskih kremnih rezin. "Kremšnite" so na praznovanju prodajali po en evro. Nagradili so tudi kupca enajstmilijonte rezine, izkupiček od prodaje pa namenili počitnikovanju blejskih otrok.

Slaščičarji hotela Park so tisti dan izdelali simbolično enajstmilijonte kremno rezino, v katero so skrili drobno presenečenje. Srečni dobitnik, ki bo za en evro kupil omenjeno krem-

no rezino, bo prejel bon za enajst brezplačnih hotelskih nočitev

v hotelih skupine Sava Hotels & Resorts.

V Sava Hotelih Bled bodo ves prihodek od prodaje kremnih rezin na prireditvi namenili za brezplačno letovanje blejskih otrok iz socialno šibkih družin, ki ga v akciji *Peljimo jih na morje* organizirata Rdeči križ Slovenije in območno združenje Rdečega križa Radovljica.

Sobotni dogodek na terasi hotela Park je popestril spremljevalni program, v katerem so nastopili glasbena skupina T-Angels s plesna skupina Ritualke, Mažoretini in twirling klub Radovljica ter člani Društva barmanov Slovenije. Igralska skupina viteza Gašperja Lambergarja pa je uprizorila nerodne natakarije.

Iz delovanja Društva slovenskih upokojencev za Goriško Potovanje po Hrvaški in prireditve Starosta mladi princ

Člani Društva goriških upokojencev so lepo preživel dva dni v Zagrebu in v Hrvaškem Zagorju. Dne 8. oktobra so z avtobusom odpotovali prek Slovenije in že okrog 10. ure dospeli v Zagreb. Vodnik je 51 izletnikom obrazložil zapleteno zgodovinsko preteklost Hrvaške od 12. stol. do danes. Med pohodom po mestu je razkazal glavne kulturnozgodovinske posebnosti, od mogočne katedrale, kjer je pokopan bl. Alojzij Stepinac, od parlamenta in cerkve na trgu sv. Marka, kjer so leta 1573 mučili in usmrtili Ambroža Matijo Gubca, vodjo slovensko-hrvaškega kmečkega upora. Sprehodi so se po velikem Jelčićevem trgu in po drugih vzorno čistih ulicah. Popoldne so se odpravili v kraj Stubičke Toplice. Naslednjega dne so se pripeljali do kraja Marija Bistrica, ki slovi kot največje hrvaško Marijino svetišče. Vsako leto prihaja tja nekaj sto tisoč romarjev, da se poklonijo črnemu čudodelnemu kipu Materje Marije. Kraj leži severovzhodno od Zagreba v prijetnem Hrvaškem Zagorju. K Mariji Bistrici prihaja vsako prvo nedeljo v oktobru nad tri ali štiri tisoč vojakov in policistov, saj je poleg cerkve prirejen obsežen prostor za številne množice. Popoldne je bilo namenjeno obisku kraja Krapina, ki je po zaslugi arheologa Krambergerja postala svetovno znana zaradi najdišča, kjer je pred 100.000

letih živel prednik današnjega človeka. Temu so dali ime Krapinski pračlovek. Pred nekaj leti so tu zgradili Muzej krapinskih neandertalcev, kjer je na sodoben način prikazana vsa preteklost od velikega poka in nastanka zemlje (pred 4,5 milijarde let) do prvih naših prednikov, živčih v starejši kameni dobi. Muzej je izredno zanimiv, in vendar so ostali izletniki razočarani, saj sta vodnika žal hitro govorila v "čudni" hrvaščini, tako da večina ni razumela njegove izvajanja. Ob vračanju proti domu so se izletniki proti večeru ustavili še v Kumrovcu in si ogledali hišo Josipa Broza Tita ter druge hiše, ki so sestavni del parka samo za pešce.

Prireditve **Starosta mali princ**, ki poteka od leta 2001 dalje izmenoma v štirih mestih Primorske, v Gorici, Novi Gorici, Trstu in Koprju, z namenom, da se ljudje povezujejo in spoznavajo, se je letos predstavila z geslom "spoštujemo včeraj, zaupamo v jutri, danes smo", v organizaciji Krut-a in Društva slovenskih upokojencev v Trstu v sodelovanju z Društvom slovenskih upokojencev za Goriško. Začela se je 23. oktobra z običajnim spoznavalnim izletom, tokrat v Gonars in Palmanovu. V Gonars zato, da se ob 20-letnici osamosvojitve Slovenije in obletnici ustanovitve OF poklonijo žrtvam nacifašističnega nasilja in položijo venec pred spomenik ob kostnici. V Gonarsu so

se ob spomenikih zbrali številni upokojenci z Goriškega, Novogoriškega, Tržaškega in Koprškega. Govoru predsednice Krut-a je sledil pozdravni nagovor župana Gonarsa, ki je izrazil primerne misli o nekdanjem taborišču. Nato je o nečloveških razmerah v taborišču v letih 1942-43 spregovorila raziskovalka Alessandra Kersevan. Ob spomenikih so občuteno zapeli člani MoPZ Šempeter in drugi prisotni pevci. Po spominski slovesnosti so prisotni stopili v kripto, polno majhnih kovinskih krst s smrtnimi ostanki žrtev nasilja. Pozneje so se odpeljali v Palmanovo na ogled mesta in okopov ter vojaških zgradb iz prejšnjih stoletij. Popoldne so se odpeljali v Gorico, kjer se je v kulturnem domu nadaljevalo srečanje upokojencev in doseglo višek s koncertno revijo od 17. ure dalje. Po nagovornih organizatorjev prireditve so nastopili MoPZ Ciril Kosmač iz Koprja, ŽePZ Društva goriških upokojencev, MoPZ Šempeter in MoPZ Fran Venturini za Trst. Prav vsi so se dobro izkazali. Gost večera je bil Pevski zbor Tončka Čok iz Lonjerja pri Trstu pod vodstvom Manuela Purgerja; ta mladinski zbor je imel vlogo medgeneracijskega povezovanja z nastopajočimi zbori. Mladostni glasovi so navdušili poslušalce še posebno, ko so ob prepletanju z upokojenskimi pevci živahno zapeli nekaj veselih ljudskih napevov. / (ed)

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD,
tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst.
Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v ponedeljek, 31. oktobra, ob 14. uri.

Čas za razmišljanje in čas za počitek Iskanje jeseni

Tiste, ki radi hodijo, bom danes razočarala, drugi, tisti, ki se raje vozijo in napajajo ob razgledih, kot da bi brusili peče, bodo veseli. Pa zakaj ne bi enkrat šli na tak izlet, ki bi bil namenjen samo občudovanju lepote, sanjarjenju in tihim vonjavom pozabljene preteklosti. In jeseni. Kajti jesen je čas za razmišljanje in čas za počitek. Duše in telesa. Poleti si ne morem kaj, da vsak prosti trenutek preživim v gorah ali na morju, mikajo me dolgi pohodi, vrtoglavi grebeni in samotna vrhov, moje telo kar kipi od energije in sonce mi daje vsak dan novo moč in navdušenje. Jeseni je drugače. Ko doma prižgem peč in zaslišim prasketanje ognja, se zame začnejo dnevi, ko se mi duša in telo umirita, ko si zaželim miru in spokojnosti. Jesen je čas, ko je lepo sedeti na soncu, se predajati pojemajoči toploti in zlato rdečim barvam stoterih pobočij, med hitenjem oblakov in meglic čez pozabljene samotne griče mimo kamnitih zidov.

Jesen je čas, ko je najlepše v Istri in na Krasu, v naši slovenski Istri, med tihimi odmevi preteklosti in zapuščenimi domačijami, na pobočjih, ki minevajo daleč na obzorju. V zaledje slovenske Istre pelje več poti, ena se vzpenja v Sa-

vrinsko hribovje, druga gre po dolini reke Dragonje, od nje pa se cepijo steze v najbolj zakotne in turizmom nepoznane vasice, kot so Truške ali Topolovec, tretja, morda najbolj zanimiva, pa se, potem ko se s Kraškega roba spustimo v Kubeč, odcepi v objem gozdov proti Gradinu, Pregari in Hrvojem. Smo tam, kjer je najmanj turistov, v osrčju tistega primorskega dela Slovenije, ki ob turbobnih, mrzlih zimskih dneh tako privlači ljubljance in druge prebivalce notranjih predelov. Pot nas pelje po gričih in bregovih, razgledi so taki, da dobijo misli 'peroti'. Lepo je, nežno lepo ob pokrajini, ki jo rišejo vinogradi, polja in oljčni nasadi. Jeseni pa vse to tone v barviti objem radodarnih istrskih gozdov. Radodarnih, ker rase tu odlični kostanj, za izkušene poznavalce od pomladi do zgodnje zime ne manjka gob, še zdaleč največje kulinarčno bogastvo teh krajev pa so plemenite gomoljke, ki jim domačini pravijo tartufi.

Ravno pred nedavnim je bil v Gradinu drugi praznik belega tartufa, nekaj povsem novega za Slovenijo, kajti pri nas je bilo nabiranje belega zlata do nedavnega prepovedano, lov na tartufe pa je sedaj dovoljen, saj so pristojni or-

gani ugotovili, da gomoljk ne ogrožajo nabiralci, temveč izboljševanje zemljišča z osuševanjem in krčenje gozda ter vodnatih površin v korist intenzivnemu kmetijstvu. Sicer je belo zlato, kot domačini dragoceno kulinarčno poslastico imenujejo, dokaj nova gospodarska panoga, če verjamete ali ne. Istrani še do pred osemdesetimi leti sploh niso vedeli, kakšno bogastvo skrivajo njihove vlažne in zarasle doline. Nekje pri Livadah, na Hrvaškem, je takoj po prvi svetovni vojni bogata Italijanka pokazala domačinom, da pravzaprav živijo na rudniku zlata. Še nekaj let potem so se Istrani učili nabiranja, sedaj pa je na Hrvaškem kar 2500 tartufarjev z licenco in kar 7000 psov. Veliko manj lovcev na gomoljke je v Sloveniji, nekaj manj kot desetina jih uradno nabira z najrazličnejšimi psi, med katerimi prednjači romanjolski jezernik (lagotto romagnolo), ali, kot je ime popolnoma napačno prevedla Slovenska kinološka zveza, romanski vodni pes. Za vsakega lovca na tartufe je seveda pes nepogrešljiv in dragocen prijatelj, tako da smo brez problemov vstopili v prireditveni šotor z dvema psoma. Pa kaj ne bi, saj je bilo vse dragoceno razstavljeno blago že prej v pasjem gobcu.

V preteklosti je bilo v Gradinu povsem drugače. Ime je sicer naselje dobilo po močeh hrastih gradnih, v narečju gradin (Quercus petraea), ki se posebno sedaj,

jeseni, bohotijo v najlepših barvah, od rumene do rdeče. Ali verjamete ali ne, pa so prebivalci nekaj pridelovali predvsem les in seno, ki so ga natovarjali na velike vozove in z njim hiteli proti morju, zvečine v Trst. Pot mimo Kubeča je bila nevarna zaradi roparjev, do morja so se zato spuščali po Rižanski dolini in po Škofijah v Trst. No, nekako kot Tržačani veliko let pozneje, ko so po Škofijah romali v Jugoslavijo po bencin in meso. Tudi sedaj je tu njihov zelo malo, sena še manj, saj živine praktično ni več, bogastvo predstavljajo vinogradi in oljčni nasadi. Pa smo spet pri zlatu, tokrat zelenem, saj je tudi pridelava oljčnega olja mlada, a izredno donosna panoga. Slovensko olje je po kakovosti med najboljšimi na svetu, posnašamo se celo z naslovom svetovnega šampiona, ki si ga je priboril koprski oljkar Vanja Dujc, po

številu pa bodo oljke v Sloveniji kmalu premagale jabolane. Ne verjetno, kajne???

Če se že odločimo za obisk istrskega hribovitega zaledja v času, ko zadiši po tartufih, bomo lahko tudi v živo spremljali nabiranje tega drobcenega, dragocenega sardža. V teh dneh je namreč na istrskih pobočjih vse živo, kmetje pa veselo vozijo svoj pridelek proti torklam. Kaj ne bi, saj se cena našega domačega extra deviškega olja giblje od 14 do 30, 35 evrov na liter. Za vrhunska olja pa je treba odšteti celo več ali se zadovoljiti s četrtlitrsko steklenico. Pa je itak tudi to dovolj, saj dobrega oljčnega olja ne uporabljamo za solate. Najboljše je samo, z doma pečenim kruhom. Nekaj kapljic na krožnik, košček kruha in nato vse skupaj v usta. In predamo se enkratnemu grenko sladkemu okusu, z božanskim pridihom Mediterana. Ob kozarčku refoška,

če je le mogoče. Mi, ki smo skromni in se zadovoljimo z malim, bomo uživali že ob obisku nepoznanih vasi, od Brezovice, Gradina do Pregare in niže do Turkov in Popeter. Povsod se bomo lahko nagledali kamnitih, neometanih domačij, ki kljubujejo času in skušajo najti pot sožitja med novimi raznobarvnimi zgradbami, za katere vsekakor ne moremo trditi, da lepo spadajo v istrsko krajino in da so zgrajene ob spoštovanju krajevne arhitekture. Slovenci znamo vse pre malo ceniti svoje kulturno bogastvo in večkrat se sploh ne zavedamo, da, kar se tiče ohranjanja in zaščite arhitektonske in krajinske dediščine, poti nazaj ni. Škoda, saj je notranjost slovenske Istre enkratena dragulj, ki postane najlepši, ko se odene v barviti plašč jeseni in je med nebom in oblaki slišati le veter in tišina.

Suzi Pertot

JURIJ PALJK

KAJ SPLOH POČNEM TUKAJ?

87

Najbrž tudi vi večkrat slišite med srečanjem z znanci, prijatelji, naključnimi gosti v baru, kako kar vsi po vrsti ne moremo več ne gledati televizijskih poročil in niti ne poslušati radijskih novic, kaj šele, da bi temeljito prebrali prve strani v dnevnikih, saj nam vsa ta javna občila prinašajo največkrat strašljive in grde novice. Danes bi se na Slovenskem reklo, da javna sredstva obveščanja "sejejo negativno energijo". Ker sam nisem pristaša teh energij vseh sort in lahkotnega opletanja z njimi, zrasel sem namreč na zemlji, ki jo je treba obdelovati, sadike zalivati, negovati, gnojiti, obrezovati in potem, vsaj tako se je reklo, "če bo Bog dal in bo lepo vreme, bo zrastle in obrodilo". O raznih pozitivnih energijah in negativnih na kmetih nismo dosti vedeli, tudi kasneje se nisem približal "dobrim in slabim vibracijam", res pa je, da nenehno

negativno gledanje na svet, negativno poročanje v vsakem človeku vzbudi vsaj nelagodje, če že ne strahu, pa čeprav "tekočega strahu", kot današnji strah imenuje slovit Zigmund Bauman in ni čisto nič drugačen, kot je bil tisti v srednjem veku, ko človek ni vedel, kaj ga čaka na cesti in v temi, ko se je namenil na pot. Če sem komu za kaj hvaležen, sem hvaležen predvsem imenitnim profesorjem v vipavskem malem semenišču, kjer so nas dijake, zbrane z vseh koncev Slovenije, naučili najprej govoriti knjižno slovenščino in nas kasneje naučili analizirati, da s stavčno analizo, ki smo jo do onemoglosti morali vsak dan študirati, so dosegli, da smo začeli analizirati tudi svet okrog sebe, družbo, svet idej, same sebe. Analiza je razčlenjevanje ali (raz) členitev kake celote ali enote na njene dele, sestavine, stavčno analizo pa dobro pozna vsak, ki se je kakorkoli učil latinščine, klasičnih jezikov. Nobena skrivnost ni, da se ob branju kakega daljšega zapisa takoj pozna, če je pisec imel kdaj v življenju to srečo, da se je srečal s stavčno analizo, kot tudi ni nobena skrivnost, da tisti, ki smo se naučili analize, v življenju uspejo. Znana je zgodba starega profesorja klasičnih jezikov in zato tudi stavčne analize, ki na stara leta sreča nekega uglednega in uspešnega poslovneža, le-ta se mu v družbi reži, ker ga profesor ne prepozna, končno mu uspešnež le pove, staremu in revnemu profesorju, da mu je v šoli pri latinščini redno dajal nezadostne ocene, a vendar: "Danes sem vseeno uspešen in bogat človek!" Na te behave besede stari profesor samo skloni glavo in mirno odvrne: "Analize pa le niste znali, če sem vam dajal nezadostne ocene!" In sem prepričan, da je bil prav eden izmed trojice, ki so me stavčne analize učili (pokojna dr. Anton Požar in prof. Otmar Črnilogar ter prof. Janez Zupet, ki danes imenitno prevaja iz nekaj deset tujih jezikov, je tudi eden redkih in izjemno skromnih poliglotov, ki jih poznam), tisti, ki je prvič omenil ime Noam Chomsky. Prepričan sem, da pokojnemu dr. Požarju ne delam nobene krivice, če zapišem, da je Chomskega jemal kot modno in nerazumljivo novost, a čas je pokazal, da je Chomsky s svojim pogledom in svojo teorijo o strukturiranju jezika še kako spremenil svet. Sam se ima za libertarnega socialista, somišljenika anarho-sindikalizma, drugi ga imajo za političnega aktivista levice, Američana, ki je najbolj oster kritik ameriške dnevnice in ne samo dnevne politike, a kljub temu živi in dela od nekdanja na slovitem Tehnološkem inštitutu Massachusettsa (MIT). Postal je znan po svojih knjigah in pred dnevi sem poiskal te njegove vrstice:

Strategije za manipulacijo prebivalstva s pomočjo množičnih medijev (Noah Chomsky):
"1) PREUSMERJANJE POZORNOSTI
 Pozornosti javnosti preusmerjaj od pomembnih problemov k nepomembnim s pomočjo poplave nepomembnih informacij. Javnost je treba ohranjati zaposleno, zaposleno, zaposleno, da ljudje ne bi razmišljali; da se ne bi zanimali za osnovna vodenja, razumevanje sveta.
2) USTVARJANJE PROBLEMA
 Ta metoda se imenuje tudi "problem-odziv-rešitev". Ustvariti je treba problem, da bi se del javnosti nanj odzval. Na primer: sprožiti in predvajati nasilje z namenom, da bi javnost lažje sprejela omejitve svobode, ekonomsko krizo ali da bi se upravičilo rušenje socialne države.
3) POSTOPNOST SPREMEMB
 Da bi javnost sprejela nek nesprejemljiv ukrep, ga je treba uveljavljati postopoma, po kapljicah, mesece in leta dolgo. Spremembe, ki bi lahko povzročile upor, če bi bi bile vpeljane v kratkem času, bodo sprejete s pomočjo politike majhnih korakov. Svet se tako sčasoma spremeni, ne da bi to zbuvalo zavest o spremembi.
4) ODLAGANJE
 Še en način za pravljanje javnosti na nepriljubljene spremembe je, da se jih napove dolgo vnaprej. Ljudje naj ne začutijo takoj teže sprememb, naj se zgolj začnejo privajati na idejo o njih. Poleg tega pa skupni up v boljšo prihodnost olajša njihovo sprejemanje.
5) UPORABA OTROŠKEGA JEZIKA
 Ko se odrasle naslavlja tako, kot da bi se govorilo z otroki, lahko dosežemo dva koristna učinka: občinstvo potlači svojo kritično zavest in sporočilo dobi večjo moč vpliva na ljudi. Ta sugestivni mehanizem v veliki meri uporablja tudi oglaševanje.
6) ZBUJANJE ČUSTEV
 Zloraba čustev je klasična tehnika, ki pomaga pri sprožanju kratkega stika v razumni presoji. Kritično zavest nadomestijo čustveni impulzi (jeza, strah, itd.) Uporaba čustvenega registra omogoča dostop do nezavednega, kamor je potem mogoče vpeljati ideje, želje, skrbi, bojazni ali prisile, ali pa vzpodbujati določena dejanja.
7) NEVEDNOST
 Revnejšim slojem je treba preprečiti dostop do razumevanja mehanizmov za manipulacijo nad njihovo lastno privolitvijo. Kakovost izobraževanja nižjih družbenih slojev naj bo čim bolj povprečna in slaba, da prepad med znanjem nižjih in višjih slojev ostane nepremostljiv.
8) POVELIČEVANJE NEUMNOSTI
 Javnost je treba spodbujati, naj čim bolj sprejema povprečnost. Ljudje je potrebno prepričati, da je modno biti neumen, vulgaren in neveden. Istočasno je treba zbujevati odpor do kulture in znanosti.
9) USTVARJANJE OBCUTKA KRIVDE
 Posameznika je treba prepričati, da je zgolj in samo on kriv za lastno nesrečo zaradi pomanjkljivega znanja, svojih omejenih sposobnosti ali lastnega nezadostnega truda. Posameznik se bo tako podcenjeval, sebe bo imel za krivega in se odrekel boju proti pravim vzrokom njegovega stanja, namesto da bi se uprl ekonomskemu sistemu.
10) ZLORABA ZNANJA
 Hitri razvoj znanosti je v zadnjih 50 letih ustvaril rastoč prepad med znanjem javnosti in tistim, ki ga posedujejo ter uporabljajo vladajoče elite. Ni potrebno kdove kako dobro poznati stavčne analize, da se vam sedaj kaj lahko tudi posveti. Če se ob gornjem branju sprašujete: Kaj sploh počnem tukaj?, ste (še) sposobni razčlenjevanja, analize torej, proti kateri tisti, ki vas hočejo imeti za ovce, seveda delajo!

Noam Chomsky

Menjava v vrhovih slovenskega nogometa Stojanović novi selektor: Slovenija gre naprej?

Novi selektor slovenske nogometne reprezentance je Slavša Stojanović. Po štirih letih vodenja izbra-

Matjaž Kek

ne vrste je namreč dosedanji trener Matjaž Kek sporazumno z vodstvom Nogometne zveze Slovenije prekinil pogodbo, predsednik NZS Aleksander Čeferin pa je kmalu zatem na njegovo mesto postavil v Srbiji rojenega, še ne 42-letnega trenerja, ki je bil pred nekaj leti akter epopeje kluba iz Domžal. Po Zdenku Verdeniku, Bojanu Prašnikarju, Srečku Katancu, Branku Oblaku in Matjažu Keku je šesti selektor slovenske nogometne enajsterice po osamosvojitvi.

50-letni Mariborčan Kek, ki se poslavlja od reprezentance, bo seveda ostal v spominu predvsem po uvrstitvi na svetovno prvenstvo 2010 in uspešnem nastopu v Južnoafriški republiki. Bolj ali manj vsem pa je bilo jasno, da je njegove poti v NZS konec po nedavnih kvalifikacijah za evropsko prvenstvo 2012, v katerih Slovenija ni zmoгла do vozovnice za celinsko tekmo, ki bo prihodnje leto na Poljskem in v Ukrajini. Sploh so – kljub uspehom (20 zmag v 49 tekmah, prva slovenska zmaga na SP) – celotno Kekovo selektorsko obdobje spremljale stalne opazke številnih kritikov. Slovenski trenerji in ostali

"izvedenci" so se očitno nalezili tega polemičnega odnosa do nogometa od zahodnih sosedov. Kljub vsemu pa si za storjenje za-

služi vso pohvalo, hvaležnost in spoštovanje. Kakorkoli že pa je zdaj na potezi še vedno mladi Stojanović (uveljavil se je že kot čudežni deček), ki bo imel eno leto časa, da se dodobra vpele v delo in se jeseni 2012 loti kvalifikacij za svetovno prvenstvo, ki bo leta 2014 v brazilskem mestu Rio de Janeiro. Stojanović za razliko od Katanca in Keka ni bil reprezentančni nogometaš (z lju-

Slavša Stojanović

bljanskim Slovanom, pri katerem je zrasel tudi kot trener, je sicer odigral nekaj tekem v najvišji slovenski ligi), trenirati je začel

zelo zgodaj. V sezonah 2006/2007 in 2007/2008, ko sta Olimpija in Maribor plavala v težkih vodah, je popeljal Nogometni klub Domžale do prvih dveh državnih naslovov. V tisti ekipi so igrali med drugimi sedanji reprezentantje Samir Handanović, Andraž Kirm, Branko Ilič in Zlatan Ljubijankič. Nazadnje je bil novi slovenski selektor pomočnik Srečka Katanca pri vodenju izbrane vrste Združenih arabskih emiratov. Z Nogometno zvezo Slovenije je podpisal dveletno pogodbo, ki bi se mu v primeru uvrstitve na SP 2014 avtomatično podaljšala. Krstni nastop pod njegovim vodstvom bo belo-zeleni imeli 15. novembra v Stožicah v prijateljskem srečanju proti selekciji ZDA. Ob imenovanju je dejal, da bo vnesel nekaj sprememb, četudi ne bo naredil nobene revolucije. Slovenski nogomet namreč razpolaga z omejenim številom vrhunskih igralcev, to vedo vsi. Zgostovo pa bo vključil kakega mlajšega nogometša, mogoče bo reprezentanco za prihodnost gradil okoli talentiranih Josipa Iličića (23 let) in Reneja Krhina (21). Možno je tudi, da se bo odpovedal kakemu starejšemu junaku (kapetan Robert Koren, ostrostrelec Milivoje Novaković?). Diplomant Fakultete za šport kot trener velja za zelo avtoritarnega in zahtevnega strokovnjaka, pri delu je natančen in nepopustljiv. Drugačen je v prostem času, kjer ustvarjalno ži-

lico kaže v nevsakdanjih in bolj sproščenih vlogah pesnika in kitarista. Srečno!

HC

NOGOMET

Elitna liga: Lignano - Kras 1:1
 Promocijska liga: Vesna - Zaule 2:0, Pro Fagagna - Juventina 0:0
 1. amaterska liga: Primorec - Azzurra 3:0, Sovodnje - Domio 1:0
 2. amaterska liga: Breg - Villanova 3:1, Zarja - Begliano 2:1, Opicina - Primorje 2:2
 3. amaterska liga: Mladost - Sagrada 1:3
KOŠARKA

Dražalna C liga: Breg - San Daniele 90:55, Don Bosco - Bor 66:89
 D liga: Villessa - Kontovel 66:78
ODBOJKA
 Moška B2 liga: Sloga Tabor - Castelfranco 3:2
 Ženska C liga: Sant'Andrea - Zalel 3:2
 Moška C liga: Basiliano - Olympia 0:3, Sota - Volley Club 3:0, Fincantieri - Val 3:1
 Ženska D liga: Buia - Zalel 2:3
 Moška D liga: Olympia - Cordenons 3:1

GORIŠKI VRTILJAK Abonma Veliki in Mali polžek

Veseli ringaraja med števili in žuželkami

Goriški vrtiljak bo že petnajsto sezono neutrudno in spodbudno spremljal šolsko delo naših vedoželjnih osnovnošolcev in prve korake naših malčkov iz vrte goriške in doberdobske večstopenske šole s slovenskim učnim jezikom, katerih ravnanstvi sta tudi letos rade volje sprejeli vabilo Kulturnega centra Lojze Bratuž za sodelovanje pri Goriškem vrtiljaku, abonmajski gledališki ponudbi za najmlajše gledalce, ki ga KCLB pripravlja ob strokovni pomoči Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica, v katerem za ta otroški program že nad trideset let vestno skrbi režiser, mentor, pedagog in vodja Amaterskega mladinskega odra Emil Aberšek. Kot vsako leto si bodo otroci od oktobra do marca ogledali štiri predstave v abonmajskih ponudbah Malega in Velikega polžka -

to sta abonmaja za malčke iz vrte in prvošolčke ter za zadnje štiri razrede osnovne šole. Goriški vrtiljak se je v letošnjem šolskem letu prvič zasukal v ponedeljek, 17. oktobra 2011, ko se je kot vsakič na dveh ponovitvah

-skoro tristo sedežev KCLB ni dovolj, da bi sprejeli vse učence - napolnila velika dvorana z razigranimi šolarji, abonenti Velikega polžka, ki so komaj čakali, da se prižgejo luči na odru. Tu sta jih ob njihovih veselih vriskih odo-

Gregor Geč in Maja Gal Štromar v prizoru iz predstave Cifromanija

bravanja in živahnega odzivanja na dogajanje igralca Maja Gal Štromar, ki je tudi avtorica besedila *Cifromanija*, in Gregor Geč, ki ga pri nas dobro poznamo, ker je bil član SSG Trst in je mentor mladih gledaliških zagnancev s Proseka in Kontovela, kot Zd. enka in Z. dvojko omrežila s Številki, s katerimi je obseden Z. dvojko. To pa seveda ni dobro, saj mu številke povzročajo zmedo v glavi in ga je že napadla huda bolezen cifromanija. Ta ga žene v računanje, preračunavanje in morda še v preračunljivost, kar je seveda slabo. Števila, računi, matematična pravila, deljenje, seštevanje, množenje ... se v razgibanju, vizualno pisani predstavi, polni tudi smešnih rekvizitov in v kateri se prizori kar dohitevajo, prepletajo tudi globlje misli o osamljenosti in drugačnosti. V njej je opazna še poučna poanta o nesmiselnosti nakupovalne, potrošniške mrzlice. Viden je tudi poudarek na vzgojni misli, da vse, kar delamo, mora imeti podlago na vrednotah, ki delajo iz nas človeka. Morda učenci niso zaznali vseh teh drobnih poučnih odtokov, vsekakor so se ob predstavi, ki sta jo zrezirala oba nastopajoča in tudi poskrbela za

živobarvne kostume in rekvizite, lepo imeli, se tudi zabavali ob humornih trenutkih in to pokazali z glasnim odzivanjem na odrske situacije. V torek, 18. oktobra 2011, pa so se na dveh jutranjih ponovitvah zbrali malčki iz vrte in prvošolčki z Goriškega, da bi spremljali izredno skrbno, natančno odigrano predstavo s to plo, prisrčno vsebino, ki jo je pod naslovom *Čebelica debelica* predstavilo Gledališče Ku kuc Lendava. To gledališče je s svojimi ljubkimi, nežnimi odrskimi uprizoritvami že nekajkrat očaralo male gledalce na Goriškem. Uigrana dvojica igralc - Urška Raščan in Miša Gerič, ki sta hkrati avtorici in režiserki predstave - je prijazno, predvsem pa v jasni, razločni odrski govorici prikazala življenje v čebelnjaku, v katerem je seveda tudi čebelja šola. Šolske ure zmeraj zamujajo mala čebelica, ki je navihana in radevedna ter večkrat tudi raztresena, kot so pač otroci. Teta Matica jo poučuje o marsičem, npr. iz katerih rožic lahko srka sladki nektar in katerih se mora izogibati, saj so strupene, kako se mora braniti pred morebitnim napadom sršena, velikega sovražnika čebe-

lic. Ko seveda pride do tega usodnega srečanja, se kljub raztresenosti čebelica spomni, da mora topotati z nogami in vršati kot veter, da bi se sršen oddaljil v strahu pred bližajočo se nevihto. Pri tem je čebelica rabila vso pomoč otrok, ki so ji rade volje ustregli, samo da je sršen z ogromno glavno prestrašen odšel s prizorišča. Ko je šolarje vabila na oder, da bi jo rešili sršenove 'vrvi', se jih je po rahlem obotavljanju kar več odločilo, da jo razvežejo. S tem lepim sodenovanjem so pokazali, da so podolono spremljali predstavo. Ta je ljubeznivo natresla kar nekaj poučnih drobcev: kako je prav, da se učimo, da smo redni in da je znanje izredno pomembno za naše življenje; samo z njim si lahko resnično pomagamo. Spoznali pa so tudi, kako lepo je pri srcu, če pomagamo prijatelju v stiski. Prisrčnost predstave se je odražala tudi v njeni lepi sceniski podobi, v kateri je bil seveda v središču panj, zraven pa so bile še rožice, med rekviziti pa tudi čebeloločala..., ki so dopolnjevali prepričljivo in učinkovito izvajanje igralc, ki nikdar ne pozabita, da imata pred seboj zelo majhno, a pazljivo publiko.

Iva Koršič

Prva številka mladinske revije Galeb v šolskem letu 2011/12

Jesenski vzlet Galeba prinaša polno lepih pesmic in zgodbic

Med jesenskim listjem iskrih se barv se pozibava Galeb, prijatelj šolarjev, ki je pred mlade bralce položil prvo, septembrsko številko mladinske revije Galeb; ta izhaja v Trstu in ga izdaja Zadruga Novi Matajur - Čedad. Odgovorni urednik revije, ki je letos stopila v 58. letnik, je Ace Mermolja. Kot je že ustaljena navada, krasa naslovnica risba, ki so jo izdelale otroške roke: dve rumeni hiši, čoln na obrežju in jadrnico ter avto na cesti je narisal Filip Panjek, tretješolec COŠ Pinko Tomažič iz Trebče. Že z bežnim pogledom na Galebove strani lahko ugotovimo, da bo tudi letos revija prinašala kopico nežnih, pa tudi hudomušnih pesmic in prav toliko lepih, zanimivih zgodb, ki jih bodo Galebovi prijatelji gotovo z veseljem prebirali. Stihne *Zgodnja jesen*, ki v liričnih tonih prikazujejo

jesensko spreminjanje narave, je kot vselej tankočutno zliha na papir Zvezdana Majhen, Mojca Cerjak pa je to vzdušje prelila v likovno ilustracijo prosojnih barv. Pesmice o angelčkih, ki spremljajo naše vsakdanje življenje, bodo še naprej bogatile Galebove vsebine. Nastale so izpod peresa priljubljenega pesnika Toneta Pavčka, ki se je žal pred kratkim za vedno poslovil od nas. V septembrski številki je na vrsti *Šolski angel*, ki ga je v razpoznavnem, mojstrskem slogu in razgibani kompoziciji ilustriral Klavdij Palčič. Pesmico *Lastovica Delka*, ki je odšla s potovalko v južne kraje, potem ko je skrbno pometla svoj dom, je napisala Martina Legiša, Štefan Turk pa ji je dal likovno podobo v krepkih zamahih čopiča. Dve nežni pesmici, ki se navezujejo na svetle zvezde, *Nebesna pravljica* in *Deklica in zvezda* je

rahločutno stkala Bina Štampe Žamvc, sanjsko ilustracijo ji je pridala Alenka Sottler. Tudi letos bodo otroci z Galebovih strani lahko spoznavali naravne lepote naše domovine v simpatičnem stripu *Medved in Miška*, ki ga piše Majda Koren, ilustrira pa Bojan Jurc. Tokrat sta prijatelja odšla na Triglav. V septembrski številki bodo knjižni molji našli kar precej "hrane" za vedoželjne glave. Tjajana Kokalj pripoveduje zgodbo o čarovnici Češminki, ki se je z mačkom Svetlinom nekega deževnega dne vselila v najtarejšo hišo v mestu pod starim gradom. Daša Simčič jo je opremila z lepimi ilustracijama. Štefka Kac Marn, ob ilustraciji Žive Pahor, pripoveduje pod naslovom *Pingvin Pingi*, kako so otroci praznovali Nejcjev deseti rojstni dan in kako Nejc pogreša očeta, ki je daleč na potovanju. Klarisa M. Jova-

novič bo tudi v tem šolskem letu v rubriki *Ko živali spregovorijo kot ljudje* nazorno opozarjala na razna rekla, stalne besedne zveze, ki se nanašajo na kako žival. Tokrat je izbrala slona, o katerem pravimo, da lomasti in pri tem mislimo na nerodnega, okornega človeka ... Velikega slona z rožnatim klobučkom na glavi, ki lomasti po vrtu, je naslikal Venko Dolenc. Marjeta Zorec, ob skrivnost vzbujajoči ilustraciji Katerine Kalc, piše o idrijskem škratku Berkmandelju, zgodbo je priredila po tekstu iz Besednika, 1874. Pri tem je pridala še razlago o škratih. Z novim šolskim letom se v Galeb vračajo tudi zanimivi in poučni etnografski zapisi Darinke Kobal, ki nam prikličejo v spomin že pozabljene besede oz. predmete, ki so bili nekoč v vsakdanji rabi. Prvi je na vrsti pleten koš, starodobni nahrbtnik. Lepo ilustracijo z natančnim 'opisom' koša je prispevala Magda Tavčar. *Tinček in 3 zlate risbice* je

zgodba v nadaljevanju, ki jo piše Dim Zupan. Tinček tokrat pripoveduje svojim prijateljem ribicam, mačku Feliksu in kanarčku

Fiku, da je svet 'frikolast'. Katerina Kalc je živahno ilustrirala to družino. Slavko Pregel je svojo pripoved naslovlil *Slaščičarna pri veseli Eli* in opozoril na "nevarne

sladkarije". *Osa Bosa* izpod peresa Jožeta Sevljaka je simpatična zgodba o osi, ki je hotela imeti copatke, a je kmalu spoznala, da je najboljše, če je bosa. Likovno podobo ji je dala Chiara Sepin. Berta Golob bo tudi letos bralce seznanjala z velikimi slovenskimi ustvarjalci. Začela je s pesnikom s Krasa, dragim Srečkom Kosovelom, ki je moral tako mlad zapustiti ta svet, potem ko nam je spesnil mnogo pesmi. V septembrski Galebovi številki so še Galebovi kvizi, dopolnjevalka za sprostitve in didaktične naloge Vere Poljšak z ilustracijami Magde Tavčar, Likovna delavnica s priznanim likovno umetnico Jasno Merku', ki prikazuje, kako lahko napravimo pisane mehurčke za ozadje slike, in seveda risbice in lepi zapisi otrok ter fotografije z njihovih izletov. Tokrat so se oglasili učenci COŠ Pinko Tomažič Trebče, OŠ Virgil Šček iz Nabežine, OŠ Fran S. Finžgar iz Barkovlj in OŠ Franca Bevk z Opčin.

IK

Ob obisku sejma Narava-zdravje

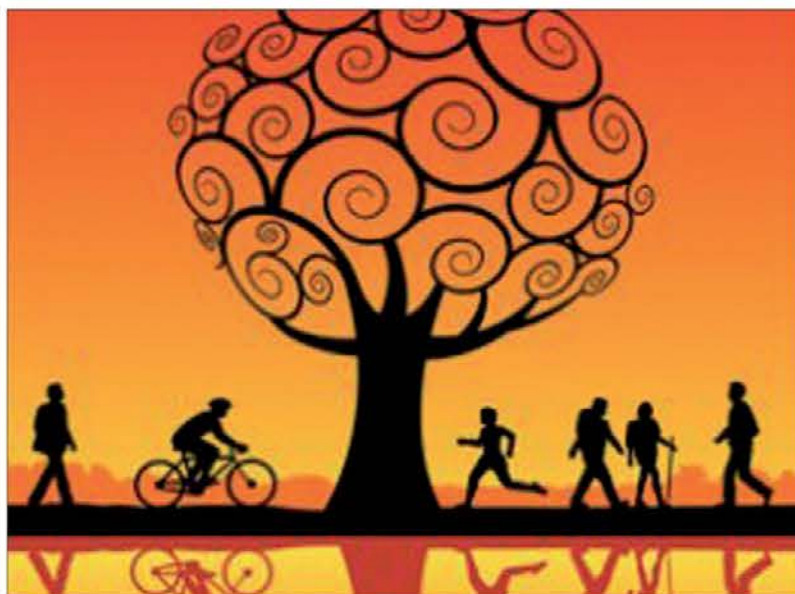
Naravnost naravno

Naslov ni samo besedna igra, čeprav je to početje zabavna stvar. Obratiti besede je vendarle retorična spretnost, ki ima vrhunec v političnih govorih današnjih oligarhov. A o tem kdaj drugič. Naravnost naravno pomeni to, kar piše, čeprav stvar zveni povsem tavitološko. Nekaj vsebine v ozadju je. Kam gremo? Naravnost, t. j. naprej, ravnost, po možnosti v isto smer. Na kakšen način? Naravno oz. na "naraven" način, kar pomeni: nadaljujmo v neokapitalističnem slogu, a nekoliko bolj bio. O tem me je prepričal nedavni obisk bogatega in množično obiskanega sejma Narava-zdravje na ljubljanskem Gospodarskem razstavišču, s katerega se z življenjsko sopotnico nisva vrnila ravnodušna. Sprva, seveda, popolno navdušenje. Sejem je ponudil vse, kar je v našem prostoru ekološko, biološko ali pač integrirano osveščeno na področjih gradnje, okolja, življenjskih navad, prehrane, psihične in fizične aktivnosti. Celo devet najbolj ogroženih slovenskih živalskih pasem ni manjkalo v eksponatu. Poglez dolgočasnih obrazov na ogled razstave prisilje-

nih srednješolcev je obiskovalstvo dokazalo izredno zanimanje za "naravne" tematike. Preizkušali smo vse možne vrste "naravnih" terapij, masaž in taumaturških olj, nasmevano srebali cerkniško kisavo (stranski produkt sirotke), ki je baje zelo zdrava, čeprav nesramno kisla, vohali naravna mila, debatirali s članicami zeliščarskega društva. Ugotovili smo, da nam lahko čebelarstvo poleg medu nudi še kakovostni propolis, koristni cvetni prah ali pelod ter čudežni matični mleček. Pogovarjali smo se z Dariom Cortesejem, genialnim norcem z gora, specialistom za t. i. divjo hrano, ki jo s primernim znanjem "dobivamo" kar v divjini, spoznavali smo prednosti ekološke gradnje itd. Skratka, prava paša za oči in vse čutnice, kakor tudi za srce, ki se nam je napolnilo s pozitivnimi občutki.

A je v vsem tem kaj slabega? Z mojega gledišča nikakor ne, a nekaj pojasnil je vseeno potrebnih. Kot smo razumeli, je to modna težnja tega zgodovinskega obdobja. Tudi mene je stvar zelo pov-

lekla. Čaje ne kupujem več v filter vrečkah, ampak jih pripravljam "po starem" z zamudnim filtriranjem, s katerim vedno pomagam pol kuhinje. Obisk trgovin z zeliščnimi in homeopatskimi izdelki je pogost, v kuhinjo rad vključim kako začimbo več, tudi eksotičnega porekla, tudi "pravične trgovine" mi niso španska vas in načrtujem ponovno obuditev

majhne njive. Pojav "nazaj k naravi" bežno spominja na slogan "back to nature" slavne hippy generacije, a je ne-

koliko drugačen. Hkrati daje večjo in bolj realno možnost malim, lokalnim kmečkim pridelovalcem, ki dobijo svoj prostor na tržišču, saj je povpraševanje po domačih, kakovostno obdelanih živilih veliko. O razlikah med biološko, ekološko in integrirano pridelavo tu ne morem spregovoriti, velja pa omeniti pozitiven vpliv "naturalizacije" potreb potroš-

zlahka poveže s kupci. Spletne trgovine sadja in zelenjave, dostavljene na dom, so v Sloveniji pogost pojav. Pozitivna je tudi sezonskost tovrstne prehrane, saj je kljub manjši raznolikosti le-te nekako "bližja" bioritmu zemlje. Učinki na zdravje so vsekakor vidni in dobrodošli, vsako majhno spremembo življenjskega sloga v smeri zdravja ne moremo kritizirati, v to smer vsekakor gremo. Celo McDonald je prilagodil svoj prehrabeni koncept z vključitvijo pestrih solat v dnevni meni. S tem "mcdonaldizacija" prehrane ni bistveno spremenjena, še vedno temelji na pohani plastiki, je pa dokaz spremembe v mišljenju in zahtevah javnega mnenja. Naravnost naravno se mi navsezadnje zdi najboljše značilnost današnjega časa, če politiki in ekonomiji ne zaupamo več. V tej zgodbi je nekaj zanimivih detajlov. Morda je ta pojav stvar meščanskega duha. Razvajeni dvorjani iz mesta se obrnejo na pozabljene "naravne", vaške korenine in uživajo v "naležljivem" smradu gnoja in dušičem prahu sena. "Kako romantičen prizor orati njivo v zgodnjih jutranjih urah, kako lepo "plesti" paradiznike pod noč in

pobirati krompir ob sončnem vzhodu", bi lahko rekli. Res je, narava ima svoj čas, še večji pa je, če jo samo od daleč opazuješ, če se vanjo ne zagreješ, ob njej ne umazeš, prepotiš in zasmrdiš. "Naravna" revolucija je za ljudi predvsem stvar trgovin in sejmov, v katere se gospoda podaja na "masažico", kraški prhut in origa'no (to je bil naglas veččega ljubljanskega znanca, ki me je podučeval o tem zelišču) ali žajbelj. A ga ne bi raje pobrali za hišo? Hkrati pa je "naravna" generacija v osnovi paradoksalna. Naturalisti tradicionalno izhajajo iz uporniških, kontra-kulturnih krogov, gre za ideologijo, ki naj bi v umetnem, tehnološkem, komercializiranem svetu videla svojega nasprotnika. To seveda ni tako, pravzaprav je "gibanje za naravno življenje" prvovrstni produkt neokapitalizma in potrošniške družbe. Ni odpoved sistema odvisnosti človeka od trga, temveč potrditev le-tega. Spodnje hlače iz bambusa in čistega bombaža so nadaljevanje sintetičnih majčk iz devetdesetih let. Morda velja v tem primeru zavzeti utilitaristično stališče. Kaj pa je v tem vendar slabega? Bodo zdaj alternativci jedli mcdonaldove mastne sendviče, bodo alternativci poslušali MTV, ker je alternativno zasegla množica?

Jernej Šček